

گزارش اقتصادی شاپرک

خرداد ۱۴۰۲. شماره ۹۶

www.shaparak.ir

فهرست مطالب

۶.....	فهرست شکل‌ها
۸.....	فهرست جداول
۱۰.....	پیشگفتار
۱۱.....	شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه
۱۵.....	۱- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
۱۶.....	۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
۱۷.....	۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
۱۸.....	۱-۱-۲- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
۲۰.....	۲-۱- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان
۲۰.....	۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی
۲۱.....	۲-۲-۱- ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP
۲۴.....	۲- شاخص‌های عملکردی شاپرک در خرداد ماه ۱۴۰۲
۲۴.....	۱-۲- آمار عملکردی شاپرک
۲۵.....	۱-۱-۲- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک
۲۷.....	۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی
۲۸.....	۳-۱-۲- عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش
۲۹.....	۴-۱-۲- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنشها
۳۳.....	۵-۱-۲- عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت
۳۷.....	۲-۲- نفوذ منطقه‌ای
۳۸.....	۱-۲-۲- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی
۳۹.....	۲-۲-۲- سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور
۳۹.....	۳-۲-۲- تعداد و تعداد سرانه کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان
۴۴.....	۴-۲-۲- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی
۴۵.....	۵-۲-۲- تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور
۴۶.....	۶-۲-۲- تعداد سرانه تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی در استان‌های کشور
۴۷.....	۳-۲- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها
۴۷.....	۱-۳-۲- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه
۵۱.....	۲-۳-۲- نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها
۵۲.....	۳-۳-۲- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش

۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارت ۵۷

- ۱-۳- سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها ۵۸
- ۲-۳- آنالیز خطاهای تراکنش‌ها ۵۸
- ۳-۳- دسترس‌پذیری حس شده خدمات ۶۱
- ۴-۳- آنالیز تراکنش‌ها ناتمام رخ داده در شبکه ۶۴

۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت ۶۶

- ۱-۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP ۶۷
- ۱-۱-۴- سهم مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت ۶۷
- ۲-۱-۴- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۶۸
- ۳-۱-۴- سهم مبلغ شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس ۷۰
- ۴-۱-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها ۷۲
- ۲-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش ۷۴
- ۳-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌ها ۷۷
- ۱-۳-۴- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور ۷۸
- ۲-۳-۴- شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در بعد کشوری ۸۱
- ۳-۳-۴- شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور ۸۵
- ۴-۳-۴- عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش ۸۸
- ۴-۴- نسبت ترمینال‌های تراکنش‌دار به فعال سیستمی شرکت‌های PSP ۹۱

۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده ۹۳

- ۱-۵- سهم بازار پذیرندگی ۹۴
- ۱-۱-۵- سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت ۹۴
- ۲-۱-۵- سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۹۵
- ۳-۱-۵- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده ۹۸
- ۴-۱-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها ۱۰۰
- ۲-۵- سهم بازار صادرکنندگی ۱۰۲
- ۱-۲-۵- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک ۱۰۳
- ۲-۲-۵- سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۰۴
- ۳-۲-۵- سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۰۵
- ۴-۲-۵- سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک ۱۰۶
- ۵-۲-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۰۸

- ۵-۳- سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده ۱۱۰
- ۵-۴- کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال تراکنش ۱۱۶
- ۵-۴-۱- کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید ۱۱۶
- ۵-۴-۲- کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ ۱۱۸
- ۶- جمع‌بندی ۱۲۱
- ۷- واژه‌نامه ۱۳۰

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت بهمن ۱۴۰۱ ۱۷..
- شکل ۲-۱ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی ۱۹.....
- شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به تابستان ۱۴۰۱ ۲۱.....
- شکل ۱-۲ مقایسه میزان رشد مبلغ تراکنش‌ها (همت) در ۱۲ ماه منتهی به خرداد ۱۴۰۲ ۲۵.....
- شکل ۲-۲ مقایسه میزان رشد تعداد تراکنش‌ها (میلیون عدد) در ۱۲ ماه منتهی به خرداد ۱۴۰۲ ۲۶.....
- شکل ۳-۲ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها- خرداد ۱۴۰۲ ۳۰.....
- شکل ۴-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش- اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۲ ۳۲.....
- شکل ۵-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - خرداد ۱۴۰۲ و ۱۴۰۱ ۳۳.....
- شکل ۶-۲ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - خرداد ۱۴۰۲ ۳۴.....
- شکل ۷-۲ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - خرداد ۱۴۰۲ ۳۵.....
- شکل ۸-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۲ ۳۶.....
- شکل ۹-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - خرداد ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ ۳۷.....
- شکل ۱۰-۲ تغییر در تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - خرداد نسبت به اردیبهشت ۱۴۰۲ ۴۰.....
- شکل ۱۱-۲ تعداد کارتهای فروشگاهی (هزار عدد) فعال سیستمی در هر استان - خرداد ۱۴۰۲ ۴۱.....
- شکل ۱۲-۲ سرانه تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - خرداد ۱۴۰۲ ۴۳.....
- شکل ۱۳-۲ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - خرداد ۱۴۰۲ ۴۴.....
- شکل ۱۴-۲ سرانه تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - خرداد ۱۴۰۲ ۴۶.....
- شکل ۱۵-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتهای فروشگاهی (بر حسب ریال) - خرداد ۱۴۰۲ ۴۸.....
- شکل ۱۶-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - خرداد ۱۴۰۲ ۴۹.....
- شکل ۱۷-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - خرداد ۱۴۰۲ ۵۰.....
- شکل ۱۸-۲ مقایسه روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی از ابتدای سال ۱۴۰۰ ۵۲.....
- شکل ۱۹-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - خرداد ۱۴۰۲ ۵۳.....
- شکل ۲۰-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - خرداد ۱۴۰۲ ۵۵.....
- شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق - خرداد ۱۴۰۲ ۵۹.....
- شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - خرداد ۱۴۰۲ ۶۰.....
- شکل ۳-۳ روند دسترس پذیری شاپرک در ۱۲ ماه منتهی به خرداد ۱۴۰۲ ۶۳.....
- شکل ۴-۳ روند دسترس پذیری شبکه پرداخت در ۱۲ ماه منتهی به خرداد ۱۴۰۲ ۶۳.....

- شکل ۴-۱ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - خرداد ۱۴۰۲ ۶۷
- شکل ۴-۲ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - خرداد ۱۴۰۲ ۷۰
- شکل ۴-۳ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - خرداد ۱۴۰۲ ۷۲
- شکل ۴-۴ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۲ ۷۴
- شکل ۴-۵ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - خرداد ۱۴۰۲ ۸۰
- شکل ۴-۶ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP - خرداد ۱۴۰۲ ۸۳
- شکل ۴-۷ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار هر شرکت PSP - خرداد ۱۴۰۲ ۸۵
- شکل ۴-۸ شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - خرداد ۱۴۰۲ ۸۷
- شکل ۴-۹ مقایسه روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از ابتدای سال ۱۴۰۰ تاکنون ۸۹
- شکل ۵-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - خرداد ماه ۱۴۰۲ ۹۴
- شکل ۵-۲ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - خرداد ماه ۱۴۰۲ ۹۵
- شکل ۵-۳ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - خرداد ماه ۱۴۰۲ ۱۰۴
- شکل ۵-۴ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - خرداد ماه ۱۴۰۲ ۱۱۲
- شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - خرداد ماه ۱۴۰۲ ۱۱۳
- شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - خرداد ماه ۱۴۰۲ ۱۱۴
- شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - خرداد ماه ۱۴۰۲ ۱۱۵

فهرست جداول

جدول ۱-۱	مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به بهمن ۱۴۰۱	۱۶
جدول ۱-۲	مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به بهمن ۱۴۰۱	۱۸
جدول ۱-۳	ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی و GDP در ۱۲ فصل منتهی به تابستان ۱۴۰۱	۲۲
جدول ۱-۲	مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک	۲۶
جدول ۲-۲	مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت ماه مشابه سال ۱۴۰۱	۲۶
جدول ۳-۲	مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک	۲۷
جدول ۴-۲	مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک	۲۸
جدول ۵-۲	مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در خرداد ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته	۲۹
جدول ۶-۲	مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار- خرداد ۱۴۰۲	۲۹
جدول ۷-۲	شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - خرداد ۱۴۰۲	۳۰
جدول ۸-۲	شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - خرداد ۱۴۰۲	۳۱
جدول ۹-۲	شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - خرداد ۱۴۰۲	۳۲
جدول ۱۰-۲	ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - خرداد ۱۴۰۲	۳۸
جدول ۱۱-۲	سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - خرداد ۱۴۰۲	۳۹
جدول ۱۲-۲	پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۲	۴۰
جدول ۱۳-۲	سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۲	۴۲
جدول ۱۴-۲	تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور - خرداد ۱۴۰۲	۴۵
جدول ۱۵-۲	مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی	۵۱
جدول ۱۶-۲	متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش	۵۲
جدول ۱۷-۲	متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش	۵۴
جدول ۱-۳	تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - خرداد ۱۴۰۲	۵۸
جدول ۲-۳	مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - خرداد ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته	۵۹
جدول ۳-۳	آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی - خرداد ۱۴۰۲	۶۰
جدول ۴-۳	قیاس سهم هر یک از انواع خطا - خرداد ۱۴۰۲ و ماه گذشته	۶۱
جدول ۵-۳	دسترس‌پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی	۶۲

جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۲.....	۶۴
جدول ۴-۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۲.....	۶۹
جدول ۴-۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۲.....	۷۱
جدول ۴-۳ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۲.....	۷۳
جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۲.....	۷۵
جدول ۴-۵ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۲.....	۷۶
جدول ۴-۶ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان - خرداد ۱۴۰۲.....	۷۹
جدول ۴-۷ شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۲.....	۸۲
جدول ۴-۸ شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار هر شرکت - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۲.....	۸۴
جدول ۴-۹ شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - خرداد ۱۴۰۲.....	۸۶
جدول ۴-۱۰ سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن - خرداد ۱۴۰۲.....	۹۰
جدول ۴-۱۱ سهم ترمینال‌های تراکنش‌دار از ترمینال‌های فعال در خرداد ۱۴۰۲.....	۹۱
جدول ۵-۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - خرداد ماه ۱۴۰۲.....	۹۶
جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - خرداد ماه ۱۴۰۲.....	۹۸
جدول ۵-۳ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - خرداد ماه ۱۴۰۲.....	۱۰۰
جدول ۵-۴ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - اردیبهشت ۱۴۰۲ و خرداد ماه ۱۴۰۲.....	۱۰۲
جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - خرداد ماه ۱۴۰۲.....	۱۰۳
جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - خرداد ماه ۱۴۰۲.....	۱۰۵
جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - اردیبهشت ماه ۱۴۰۲.....	۱۰۶
جدول ۵-۸ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - خرداد ماه ۱۴۰۲.....	۱۰۸
جدول ۵-۹ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده - اردیبهشت ۱۴۰۲ و خرداد ۱۴۰۲.....	۱۰۹
جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - خرداد ماه ۱۴۰۲.....	۱۱۰
جدول ۵-۱۱ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید - خرداد ماه ۱۴۰۲.....	۱۱۷
جدول ۵-۱۲ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - خرداد ۱۴۰۲.....	۱۱۸

پیشگفتار

مستند حاضر، گزارش شماره ۹۶ شاپرک است که به منظور اطلاع رسانی در فضای پرداخت الکترونیک کشور و با هدف کمک به فعالان حوزه پرداخت الکترونیک در عرصه‌های تصمیم‌گیری و اجرایی منتشر شده است. تدوین این گزارش ضمن بازنگری مستمر شاخص‌های ارائه شده در ۵ بخش اصلی زیر صورت می‌پذیرد:

۱. بخش «جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی» که به بیان شاخص‌های کلان اقتصادی شاپرک می‌پردازد.
۲. بخش «شاخص‌های عملکردی شاپرک» که عملکرد ابزارها و خدمات مختلف شبکه پرداخت و ضریب نفوذ منطقه‌ای آنها را تشریح می‌کند.
۳. بخش «کیفیت خدمات پرداخت کارتی» که میزان دسترس‌پذیری حس‌شده و آمادگی شبکه در پذیرش تراکنش‌های پرداخت کارتی را بیان می‌کند.
۴. بخش «بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت» که نتیجه فعالیت شرکت‌ها را در کشور و هر استان نشان می‌دهد.
۵. بخش «بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده» که به بیان میزان مساعی بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در صنعت پرداخت الکترونیک کشور پرداخته است.

شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه

شاخص‌های مختلفی که جهت پایش وضعیت شرکت شاپرک، بصورت تفصیلی در این گزارش معرفی و محاسبه شده‌اند، در جدول در یک نگاه، به طور خلاصه و در چهار دسته ارائه شده است. بخش‌های شاخص‌های جدول در یک نگاه به صورت زیر تقسیم‌بندی شده است:

- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
- شاخص‌های عملکردی شاپرک در خرداد ۱۴۰۲
- شاخص‌های کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت
- شاخص‌های بازار شبکه پرداخت الکترونیک karti (شامل عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت و عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده)

جزئیات و توضیحات بیشتر هر شاخص در ادامه و در بخش مربوطه بیان شده است.

شاخص های گزارش اقتصادی شاپرک در یک نگاه

۱ جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

* نسبت به آخرین آمار منتشر شده

سهم از نقدینگی

▲	نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی	۱۵/۱۲ درصد
▲	نسبت اسکناس و مسکوکات در دست اشخاص به نقدینگی	۱/۷۶ درصد

۲ شاخص های عملکردی شاپرک در خرداد ماه ۱۴۰۲

آمار عملکردی

▲	تعداد تراکنش های شاپرک	عدد ۴,۲۶۸,۶۳۳,۸۵۹
▲	ارزش تراکنش های شاپرک	۹,۷۸۷,۶۶۲,۸۱۵ میلیون ریال

رشد اسمی و حقیقی تراکنش ها

▼	رشد اسمی ماهانه خرداد ۱۴۰۲ نسبت به اردیبهشت ۱۴۰۲	۱/۱۹ درصد
▼	رشد حقیقی ماهانه خرداد ۱۴۰۲ نسبت به اردیبهشت ۱۴۰۲	-۰/۸۴ درصد
▼	رشد اسمی خرداد ۱۴۰۲ نسبت به خرداد ۱۴۰۱	۳۴/۹۸ درصد
▼	رشد حقیقی خرداد ۱۴۰۲ نسبت به خرداد ۱۴۰۱	-۵/۳۷ درصد

سهم هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش ها

▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۵/۲۸ درصد
▶	ابزار پذیرش موبایلی	۲/۴۶ درصد
▼	کارتخوان فروشگاهی	۹۲/۲۶ درصد

سهم مبلغی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▲	خرید کالا و خدمات	۹۸/۷۶ درصد
▼	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۱/۲۴ درصد

سهم تعدادی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▲	خرید کالا و خدمات	۹۰/۲۷ درصد
▼	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۵/۶۸ درصد
▼	مانده گیری	۴/۰۵ درصد

ضریب نفوذ منطقه ای

سرانه ابزارهای پذیرش فعال سیستمی به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور

▲	کل ابزارها	۱,۷۸۳/۴۲
▲	کارتخوان فروشگاهی	۱,۶۲۸/۴۴
▶	ابزار پذیرش موبایلی	۱۹/۷۶
▼	ابزار پذیرش اینترنتی	۱۳۵/۲۲

سرانه تراکنش های هر ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال کشور

▲	کل ابزارها	۶۹/۰۵
▲	کارتخوان فروشگاهی	۶۳/۷۰
▲	ابزار پذیرش موبایلی	۱/۷۰
▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۳/۶۵

نفوذ منطقه ای کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی

▲	بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاهی	عدد ۱,۷۵۰,۵۶۹ استان تهران
▲	بیشترین تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاهی	عدد ۴۷,۰۹۴ استان تهران
▲	بیشترین سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی	عدد ۰/۲۰۶ استان مازندران
▼	بیشترین تعداد سرانه تراکنش های کارتخوان فروشگاهی	عدد ۷۳/۷۰ استان هرمزگان

نسبت دهکی مبالغ تراکنش ها

▼	نسبت متوسط دهک دهم به دهک اول	۴۸۵/۹۹
---	-------------------------------	--------

ستون اول مربوط به شرکت های PSP و ستون دوم مربوط به بانک های پذیرنده

بالاترین سهم از کل تراکنش های بازار

بالاترین سهم مبلغی تراکنش ها از کل بازار	به پرداخت ملت درصد ۲۰/۴۵	بانک ملت درصد ۱۶/۲۸
بالاترین سهم تعدادی تراکنش ها از کل بازار	عدم انتشار	بانک سپه درصد ۱۷/۳۷

بالاترین سهم مبلغ تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	به پرداخت ملت درصد ۲۹/۹۰	بانک ملت درصد ۱۲/۲۲
ابزار پذیرش موبایلی	به پرداخت ملت درصد ۴۶/۰۷	بانک ملت درصد ۵۹/۷۹
کارتخوان فروشگاهی	به پرداخت ملت درصد ۱۸/۵۴	بانک ملت درصد ۱۷/۱۱

بالاترین سهم تعداد تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	عدم انتشار	بانک ملی ایران درصد ۲۳/۷۵
ابزار پذیرش موبایلی	عدم انتشار	بانک ملت درصد ۵۹/۲۷
کارتخوان فروشگاهی	عدم انتشار	بانک سپه درصد ۱۸/۶۱

شاخص هر فیندال-هیرشمن (HHI)

ابزار پذیرش اینترنتی	۲,۶۷۰	۱,۲۸۲
ابزار پذیرش موبایلی	۳,۰۱۲	۳,۹۳۶
کارتخوان فروشگاهی	۱,۲۷۶	۹۷۳

بالاترین سهم بانک های صادرکننده از تعداد کارت های بانکی تراکنش دار

کارت هدیه و بن کارت	بانک ملی ایران	درصد ۱۵/۷۴
کارت اعتباری	بانک ملی ایران	درصد ۹۱/۳۵
کارت برداشت	بانک ملی ایران	درصد ۲۰/۹

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت

سهم تراکنش های موفق

درصد تراکنش های موفق به کل تراکنش ها	درصد ۹۲/۷۳
درصد تراکنش های موفق سویچ شاپرک به کل تراکنش ها	درصد ۹۹/۹۹

سهم هریک از خطاهای رخ داده در تراکنش ها

خطای پذیرندگی	درصد ۰/۷۶
خطای شاپرکی	درصد ۰/۱۷
خطای صادرکنندگی	درصد ۱۱/۵۱
خطای کاربری	درصد ۸۷/۲۶
خطای کسب و کار	درصد ۰/۳

دسترس پذیری حس شده خدمات

دسترس پذیری حس شده شبکه	درصد ۹۹/۰۷
دسترس پذیری حس شده شاپرک	درصد ۹۹/۹۹

تراکنش های ناتمام

درصد تراکنش های موفق از کل تراکنش ها	درصد ۰/۰۲۱
درصد تغییرات تراکنش های ناتمام	درصد ۹۴/۸۲

شاخص های بازار شبکه پرداخت الکترونیکی karti در خرداد ماه ۱۴۰۲

شاخص اثربخشی مبلغی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی

بالاترین میزان شاخص	به پرداخت ملت	۱/۷۱۶
کمترین میزان شاخص	فراپردازان آروند امید	۰/۳۱۲

نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش ها

بالاترین میزان شاخص	پرداخت الکترونیک سامان	درصد ۰/۰۸
کمترین میزان شاخص	پرداخت الکترونیک سپهر	درصد ۰/۰۰۸

سهم کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش از پایانه های فعال

بالاترین سهم	فراپردازان آروند امید	درصد ۴۸/۵۶
کمترین سهم	پرداخت الکترونیک سامان	درصد ۸/۰۴

فصل ۱

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

بررسی کلان اقتصادی عملکرد شبکه الکترونیک پرداخت کارتی، شاپرک با استفاده از قیاس با شاخص‌های اقتصادی در این بخش از گزارش مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

۱- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی و از جمله نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی، در این بخش تبیین شده است. به علاوه روند ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در این بخش مقایسه شده است که در نتیجه آن می‌توان تغییر رفتار افراد جامعه در تمایل به پرداخت الکترونیکی را در طول زمان مشاهده کرد. محاسبه سهم ارزش پرداخت‌های الکترونیکی کارتی شاپرک از کل GDP نیز شاخص دیگری است که نمایانگر جایگاه و گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است.

۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

این شاخص نشان می‌دهد که صنعت پرداخت الکترونیک تا چه میزان در اقتصاد ملی نقش داشته و چقدر در تسهیل مبادلات اقتصادی کشور موثر بوده است. برای بررسی نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی^۱، درصدی از نقدینگی^۲ که به صورت الکترونیکی پرداخت شده، محاسبه می‌شود.

شایان توجه است در محاسبه این شاخص از اطلاعات موجود (تا بهمن ۱۴۰۱) استفاده شده است.

جدول ۱-۱ مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به بهمن ۱۴۰۱

دوره	نقدینگی (میلیارد ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیارد ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
اسفند ۱۴۰۰	۴۸,۳۳۴,۴۰۰	۷,۴۳۹,۵۱۱	۱۵/۳۹٪
فروردین ۱۴۰۱	۴۸,۳۳۲,۹۰۰	۵,۴۳۸,۷۹۳	۱۱/۲۸٪
اردیبهشت ۱۴۰۱	۴۹,۴۳۴,۷۰۰	۶,۶۷۷,۰۷۴	۱۳/۵۱٪
خرداد ۱۴۰۱	۵۱,۰۴۹,۶۰۰	۷,۲۵۱,۳۶۶	۱۴/۲۰٪
تیر ۱۴۰۱	۵۲,۵۰۱,۴۰۰	۶,۸۵۷,۲۷۶	۱۳/۰۶٪
مرداد ۱۴۰۱	۵۴,۰۱۷,۹۰۰	۶,۷۶۲,۳۵۳	۱۲/۵۲٪
شهریور ۱۴۰۱	۵۵,۹۴۹,۳۰۰	۷,۲۰۶,۰۶۷	۱۲/۸۸٪
مهر ۱۴۰۱	۵۶,۷۶۹,۷۰۰	۷,۰۵۱,۵۸۸	۱۲/۴۲٪
آبان ۱۴۰۱	۵۸,۰۶۸,۴۰۰	۷,۷۰۸,۳۹۴	۱۳/۲۷٪
آذر ۱۴۰۱	۵۹,۰۵۶,۱۰۰	۸,۳۳۴,۰۴۷	۱۴/۱۱٪
دی ۱۴۰۱	۶۰,۳۷۶,۱۰۰	۸,۴۴۹,۳۱۴	۱۳/۹۹٪
بهمن ۱۴۰۱	۶۱,۰۳۴,۴۰۰	۹,۲۳۱,۴۴۳	۱۵/۱۲٪

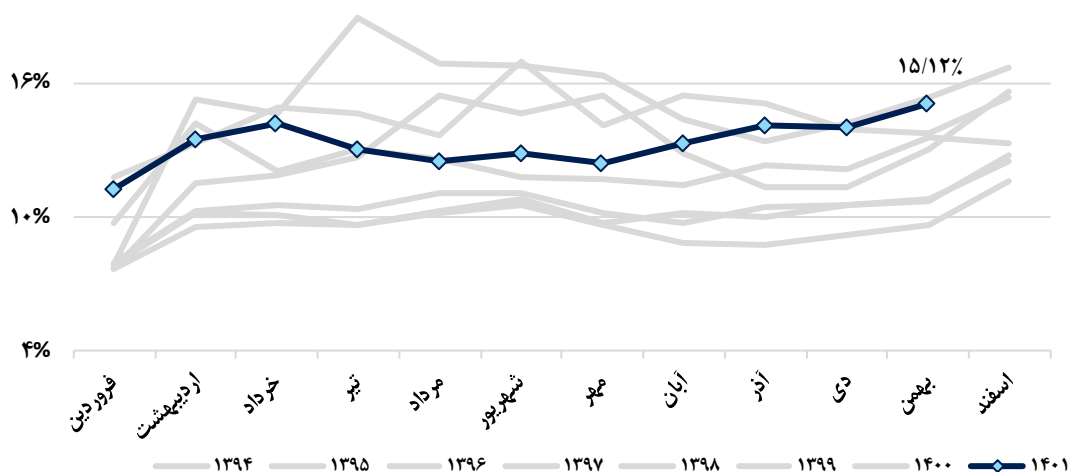
در بهمن ۱۴۰۱ ارزش تراکنش‌های شاپرک ۱۵/۱۲ درصد از کل نقدینگی بوده است که این شاخص نسبت به ماه دی ۱۴۰۱، افزایش ۱/۱۳ درصدی داشته است.

^۱ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۱.

^۲ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۲. آمارهای نقدینگی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از بخش پولی و بانکی در گزارش‌های گزیده آمارهای اقتصادی استخراج شده است.

در بهمن ۱۴۰۱، ارزش تراکنش‌های شاپرک افزایش ۹/۲۶ درصدی داشته است که در قیاس با رشد ۱/۰۹ درصدی نقدینگی نسبت به ماه گذشته، افزایش شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی نسبت به ماه دی ۱۴۰۱ را در پی داشته است.

در زمان تولید گزارش حاضر، آمار میزان نقدینگی تا بهمن ۱۴۰۱ منتشر شده است، لذا نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی به تفکیک هر سال در دوره‌ی زمانی سال ۱۳۹۴ لغایت بهمن ۱۴۰۱ در شکل ۱-۱ ترسیم شده است که بیانگر روند رو به رشد و نوسانی این شاخص در مدت مورد بررسی است.

شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت بهمن ۱۴۰۱

۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

درصدی از نقدینگی که به صورت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص جامعه وجود دارد و پرداخت نقدی را ممکن ساخته، در جدول ۲-۱ ارائه شده است.

جدول ۲-۱ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به بهمن ۱۴۰۱

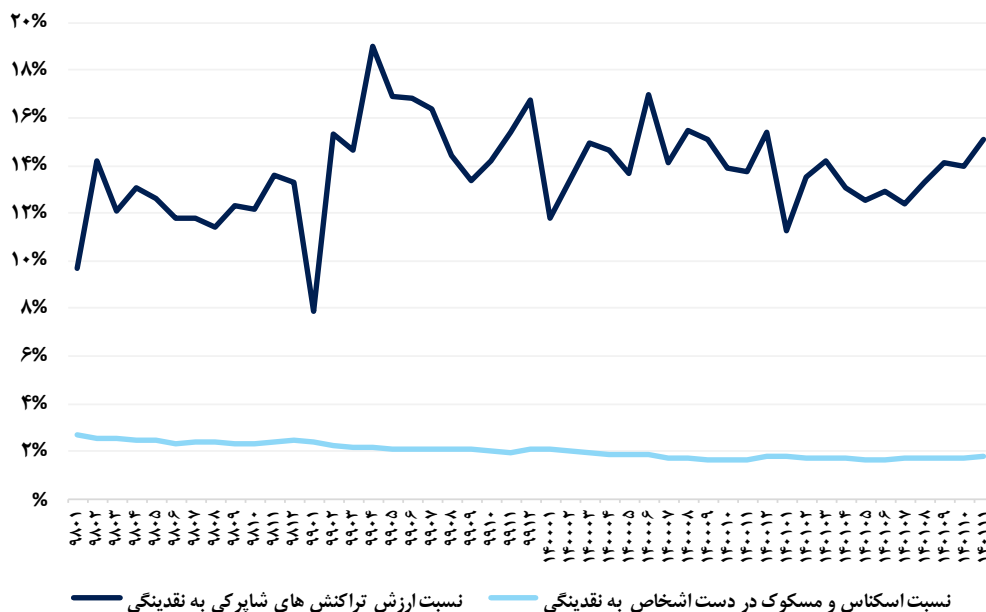
دوره	نقدینگی (میلیارد ریال)	اسکناس و مسکوک در دست اشخاص (میلیارد ریال)	نسبت اسکناس و مسکوکات به نقدینگی
اسفند ۱۴۰۰	۴۸,۳۳۴,۴۰۰	۸۶۴,۳۰۰	۱/۷۹٪
فروردین ۱۴۰۱	۴۸,۳۳۲,۹۰۰	۸۴۸,۷۰۰	۱/۷۶٪
اردیبهشت ۱۴۰۱	۴۹,۴۳۴,۷۰۰	۸۵۵,۱۰۰	۱/۷۳٪
خرداد ۱۴۰۱	۵۱,۰۴۹,۶۰۰	۸۶۰,۷۰۰	۱/۶۹٪
تیر ۱۴۰۱	۵۲,۵۰۱,۴۰۰	۸۸۵,۰۰۰	۱/۶۹٪
مرداد ۱۴۰۱	۵۴,۰۱۷,۹۰۰	۸۸۹,۹۰۰	۱/۶۵٪
شهریور ۱۴۰۱	۵۵,۹۴۹,۳۰۰	۹۱۸,۲۰۰	۱/۶۴٪
مهر ۱۴۰۱	۵۶,۷۶۹,۷۰۰	۹۵۶,۲۰۰	۱/۶۸٪
آبان ۱۴۰۱	۵۸,۰۶۸,۴۰۰	۹۸۴,۲۰۰	۱/۶۹٪
آذر ۱۴۰۱	۵۹,۰۵۶,۱۰۰	۱,۰۱۷,۰۰۰	۱/۷۳٪
دی ۱۴۰۱	۶۰,۳۷۶,۱۰۰	۱,۰۵۴,۰۰۰	۱/۷۵٪
بهمن ۱۴۰۱	۶۱,۰۳۴,۴۰۰	۱,۰۷۴,۸۰۰	۱/۷۶٪

در بهمن ۱۴۰۱، ۱/۷۶ درصد از کل نقدینگی، متعلق به اسکناس و مسکوک در دست اشخاص بوده است که نسبت به مقدار مشابه در دی ۱۴۰۱ افزایش ۰/۰۲ درصدی را تجربه نموده است. در بهمن ۱۴۰۱ میزان نقدینگی با افزایش ۱/۰۹ درصدی همراه بوده و میزان اسکناس و مسکوک در دست اشخاص نیز با افزایش ۱/۹۷ درصدی همراه بوده است.

۱-۱-۲- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و

مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

شکل زیر روند دو شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی را نشان داده و امکان مقایسه تغییرات ارزش تراکنش‌های پرداخت الکترونیک و حجم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص را از کل نقدینگی در طول زمان، ممکن می‌سازد.

شکل ۱-۲ مقایسه نسبت ارزش تراکشی‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

روند نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در طول مدت مورد بررسی (ابتدای سال ۱۳۹۸ تا بهمن ۱۴۰۱) دارای برآیند صعودی بوده است و از ۷/۷۰ درصد در فروردین ماه ۱۳۹۸ به ۱۵/۱۲ درصد در بهمن ۱۴۰۱ افزایش یافته است. این در حالی است که درصد اسکناس و مسکوک به نقدینگی در طول این مدت روندی در مجموع کاهشی داشته و از ۳/۱۸ درصد به ۱/۷۶ درصد رسیده است. به عبارت دیگر، گسترش نفوذ ابزارهای پذیرش، یکی از دلایل کاهش ۰/۹۱ درصدی نسبت اسکناس و مسکوک به نقدینگی در مدت مورد بررسی بوده است که انتظار می‌رود این روند کاهشی همچنان تداوم داشته باشد. اما با توجه به شروع روند کاهشی میزان نقدینگی به نظر می‌رسد سرعت کاهش سهم اسکناس و مسکوکات از نقدینگی، نسبت به گذشته کاهش یابد. کاهش این نسبت در بهمن ۱۴۰۱ نسبت به فروردین ماه ۱۳۹۸ یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم‌سازی ترکیب نقدینگی^۳ در بازه زمانی اخیر بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود و بخشی از نیاز به پول فیزیکی برای پرداخت بهای کالاها و خدمات مورد تقاضا، با گسترش زیرساخت‌های لازم توسط شبکه پرداخت الکترونیک کارت جبران

۳ منظور کاهش سهم پول پر قدرت از ترکیب نقدینگی و افزایش سهم ضریب فزاینده است.

شود. این در صورتی است که در ماه‌های گذشته شاهد افزایش سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی می‌باشیم که این بیانگر تزریق پول پر قدرت به بازار می‌باشد.

۲-۱- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان

بر اساس انتظارات و در حالت عمومی، رابطه مستقیمی بین تقاضا در دوره مشخص و مبلغ پرداخت‌های صورت گرفته در آن دوره وجود دارد؛ چرا که بهای کالای مورد تقاضا به صورت الکترونیکی و یا نقدی پرداخت می‌شود. از سوی دیگر عواملی از قبیل تورم، نرخ بهره، رکود و رونق اقتصادی، اوضاع سیاسی و سایر عوامل، بر تقاضا، عادات و رفتار مصرفی آحاد جامعه اثرگذار است. به عنوان مثال در یک اقتصاد رکودی، با کاهش تقاضا و خرید کالاها و خدمات، انتظار بر آن است که پرداخت وجوه چه به صورت نقدی و چه به صورت الکترونیکی در مجموع کاهش یابد.

به عبارت دیگر روند ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی، به تنهایی عملکرد شرکت شاپرک و یا اعتماد افراد جامعه به صنعت پرداخت الکترونیک کارتی را نشان نداده و لازم است بررسی ارزش تراکنش‌های کارتی را با توجه به وضعیت سیکل‌های تجاری^۴ و دوره‌های رکود و رونق اقتصادی کشور و نسبت به تولید ناخالص داخلی مورد تحلیل قرار داد.

۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید

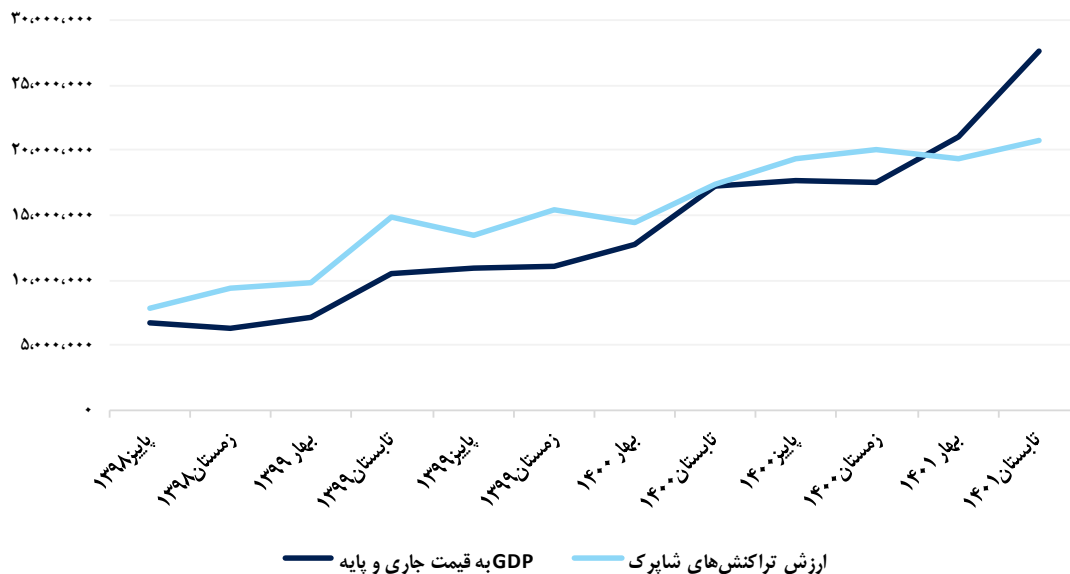
ناخالص داخلی

در شکل ۱-۳ روند تولید ناخالص داخلی^۵ به قیمت پایه بر حسب قیمت‌های جاری و ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به تابستان ۱۴۰۱ به صورت فصلی ترسیم شده است.^۶

^۴ بررسی روند تاریخی تولید ناخالص داخلی هر کشوری به عنوان معیاری از سطح فعالیت اقتصادی آن کشور نمایانگر آن است که این متغیر در طول سال‌ها، حول یک روند رشد بلندمدت نوسان کرده است. این نوسانات در ادبیات اقتصادی به سیکل‌های تجاری معروفند.

^۵ رجوع شود به پیوست ۷-۴.

^۶ آمار تولید ناخالص داخلی از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. و از گزارش سه ماهه نماگرهای اقتصادی اخذ شده است. در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به تابستان ۱۴۰۱ می‌باشد.

شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به تابستان ۱۴۰۱

در محاسبات تولید ناخالص داخلی برای جلوگیری از محاسبه چند باره ارزش کالای تولید شده، صرفاً ارزش کالاهای نهایی و نه واسط محاسبه می‌شود. اما از آنجا که ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک، شامل بهای همه انواع کالا، چه نهایی و چه واسط است، امکان بالاتر رفتن ارزش تراکنش‌ها از ارزش تولید ناخالص داخلی وجود داشته که به این دلیل ارزش تراکنش‌های شاپرک از میزان تولید ناخالص داخلی در برخی برهه‌های زمانی بیشتر است.

۲-۲-۱ ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP

ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارتی در کنار GDP، معیاری جهت نشان دادن گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است. این آمار در طول زمان^۷ در جدول ۳-۱ ارائه شده است. ارقام این جدول با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ توسط بانک مرکزی ج.ا.ا.

^۷ در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به تابستان ۱۴۰۱ می‌باشد.

مورد بازنگری قرار گرفته است و دلیل وجود اختلاف در GDP اعلام شده در شماره‌های گذشته گزارش اقتصادی شاپرک با این گزارش نیز همین مهم می‌باشد.

جدول ۱-۳ ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارت و GDP در ۱۲ فصل منتهی به تابستان ۱۴۰۱

دوره	GDP (میلیارد ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیارد ریال)
پاییز ۱۳۹۸	۶,۷۳۰,۰۰۰	۷,۸۴۸,۴۳۹
زمستان ۱۳۹۸	۶,۳۶۸,۰۰۰	۹,۳۳۷,۷۳۷
بهار ۱۳۹۹	۷,۱۸۱,۰۰۰	۹,۸۴۲,۳۷۶
تابستان ۱۳۹۹	۱۰,۵۹۲,۰۰۰	۱۴,۸۴۳,۴۱۸
پاییز ۱۳۹۹	۱۰,۹۹۷,۰۰۰	۱۳,۴۰۹,۵۵۵
زمستان ۱۳۹۹	۱۱,۰۲۱,۰۰۰	۱۵,۴۷۵,۸۳۴
بهار ۱۴۰۰	۱۲,۷۷۸,۰۰۰	۱۴,۴۳۴,۷۹۴
تابستان ۱۴۰۰	۱۷,۲۷۰,۰۰۰	۱۷,۴۴۶,۲۲۶
پاییز ۱۴۰۰	۱۷,۶۲۳,۰۰۰	۱۹,۳۲۵,۰۴۱
زمستان ۱۴۰۰	۱۷,۵۹۲,۰۰۰	۲۰,۰۶۸,۱۶۶
بهار ۱۴۰۱	۲۱,۰۳۳,۷۲۹	۱۹,۳۶۷,۲۳۳
تابستان ۱۴۰۱	۲۷,۶۹۴,۳۲۵	۲۰,۸۲۵,۶۹۶

*در محاسبات GDP صرفاً ارزش مبادلات کالاها و محصولات نهایی لحاظ می‌شود و به دلیل جلوگیری از محاسبات چند باره ارزش کالاها، ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای لحاظ نمی‌شود. لذا ارزش مبادلات الکترونیکی ممکن است به دلیل محاسبات ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای، بیش از ارزش GDP شود.

فصل ۲

شاخص‌های عملکردی شاپرک در خرداد ۱۴۰۲

بررسی کلان عملکرد شبکه الکترونیکی پرداخت کارتی، شاپرک در این بخش از گزارش مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

۲- شاخص‌های عملکردی شاپراک در خرداد ماه ۱۴۰۲

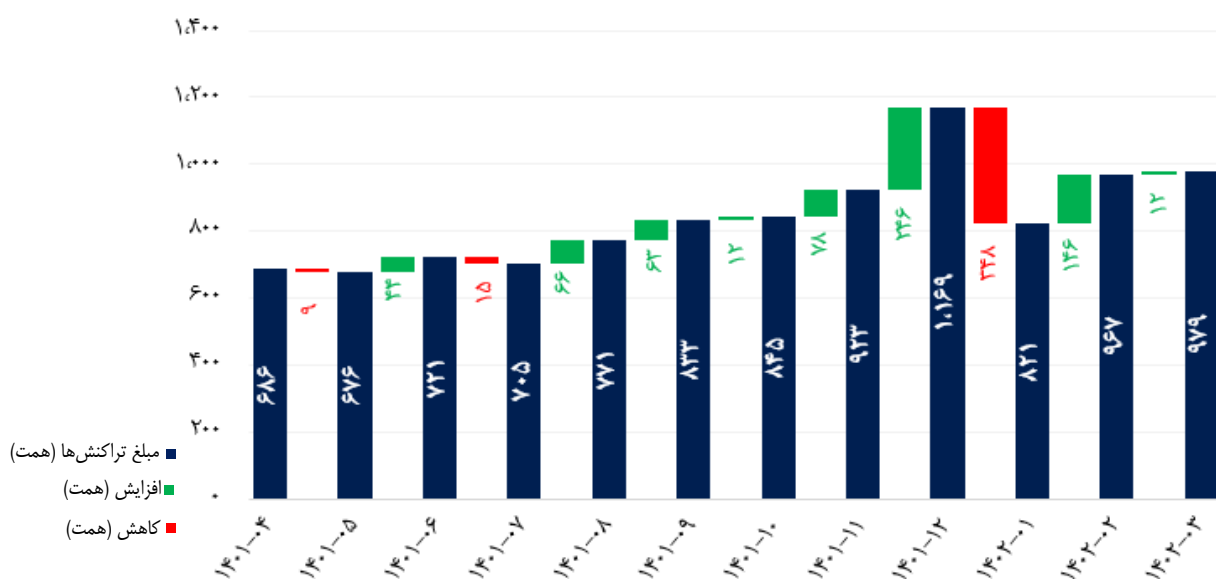
فعالیت و عملکرد پذیرندگی در کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت در این بخش بررسی شده است. این بخش خود به سه زیر بخش "آمار عملکردی شاپراک"، "نفوذ منطقه‌ای" و نیز "شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" تقسیم شده که در هر زیر بخش شاخص‌های مختلفی ارائه شده است.

۲-۱- آمار عملکردی شاپراک

در این بخش، عملکرد شاپراک به لحاظ تعدادی و ارزشی و نیز رشد اسمی و حقیقی آن، نسبت تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و سهم هر یک از انواع خدمات پرداخت الکترونیک کارت (خرید کالا و خدمات، پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه و مانده‌گیری) با ارائه شاخص‌هایی بررسی می‌شود.

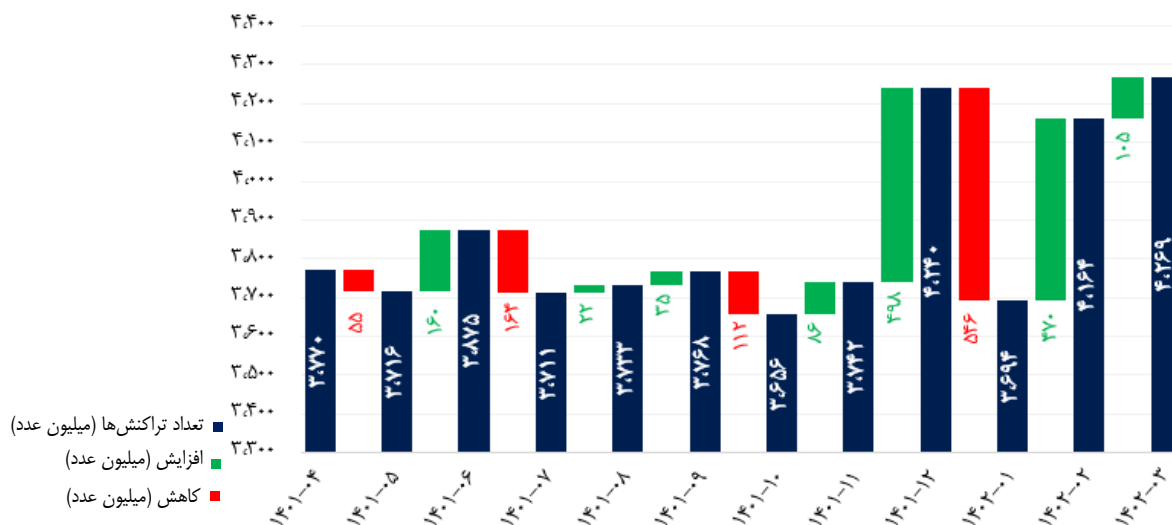
۱-۱-۲- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در نمودار شکل ۱-۲، به بررسی مبلغ تراکنش‌ها در ۱۲ ماه منتهی به خرداد ماه ۱۴۰۲ پرداخته شده است. همچنین میزان کاهش و افزایش هر ماه نسبت به ماه گذشته در نمودار قابل مشاهده است. با توجه به این نمودار بیشترین میزان افزایش و کاهش مبلغ تراکنش نسبت به ماه گذشته به ترتیب در ماه‌های اسفند ۱۴۰۱ و فروردین ۱۴۰۲ رخ داده است.

شکل ۱-۲- مقایسه میزان رشد مبلغ تراکنش‌ها (همت) در ۱۲ ماه منتهی به خرداد ۱۴۰۲

در نمودار شکل ۲-۲، به بررسی تعداد تراکنش‌ها در ۱۲ ماه منتهی به خرداد ماه ۱۴۰۲ پرداخته شده است. همچنین میزان کاهش و افزایش هر ماه نسبت به ماه گذشته در نمودار قابل مشاهده است. با توجه به این نمودار بیشترین میزان افزایش و کاهش مبلغ تراکنش نسبت به ماه گذشته به ترتیب در ماه‌های اسفند ۱۴۰۱ و فروردین ۱۴۰۲ رخ داده است.

شکل ۲-۲- مقایسه میزان رشد تعداد تراکنش‌ها (میلیون عدد) در ۱۲ ماه منتهی به خرداد ۱۴۰۲

در خرداد ماه ۱۴۰۲ بالغ بر ۴,۲۶۹ میلیون تراکنش با ارزش ۹,۷۸۸ هزار میلیارد ریال در شبکه الکترونیک پرداخت کارت پردازش شده که نسبت به اردیبهشت ماه رشد ۲/۵۲ درصدی در تعداد و ۱/۱۹ درصدی در ارزش ریالی داشته است. در جدول ۱-۲ آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در خرداد ماه ۱۴۰۲ و درصد تغییرات آن نسبت به ماه گذشته درج شده است.

جدول ۱-۲- مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک

نوع	اردیبهشت ۱۴۰۲	خرداد ۱۴۰۲	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۴,۱۶۳,۶۴۴,۱۳۰	۴,۲۶۸,۶۳۳,۸۵۹	۲/۵۲٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۹,۶۷۲,۰۸۴,۴۴۷	۹,۷۸۷,۶۶۲,۸۱۵	۱/۱۹٪

همچنین جدول ۲-۲ حاوی آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در خرداد ۱۴۰۲ و ماه مشابه سال گذشته به همراه درصد تغییرات آن می‌باشد.

جدول ۲-۲- مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت ماه مشابه سال ۱۴۰۱

نوع	خرداد ۱۴۰۱	خرداد ۱۴۰۲	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۳,۷۰۱,۸۲۱,۱۴۴	۴,۲۶۸,۶۳۳,۸۵۹	۱۵/۳۱٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۷,۲۵۱,۳۶۵,۶۸۶	۹,۷۸۷,۶۶۲,۸۱۵	۳۴/۹۸٪

بر اساس جدول ۲-۲ مندرجات تراکنش‌های خرداد ۱۴۰۲ به نسبت ماه مشابه سال ۱۴۰۱ از نظر تعدادی ۱۵/۳۱ و از نظر ریالی ۳۴/۹۸ درصد رشد داشته است.

۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرک

در اقتصاد برای ارائه تحلیل‌های قابل اتکا، متغیرهای ارزشی و مبلغی را به صورت حقیقی بررسی می‌کنند. به این مفهوم که متغیر ارزشی اسمی^۸ را تورمزدایی نموده تا اثر عامل تورم موجب برداشت‌های اشتباه و انحراف در تصمیم‌گیری نشود. لذا شاخص مناسب‌تر برای بیان رشد ارزش تراکنش‌ها، بیان آن به صورت رشد حقیقی^۹ و تورمزدایی شده می‌باشد.

جدول ۲-۳ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	اردیبهشت ۱۴۰۲	خرداد ۱۴۰۲	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۹,۶۷۲,۰۸۴,۴۴۶/۹۳	۹,۷۸۷,۶۶۲,۸۱۴/۹۵	۱/۱۹%
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۵۲,۱۴۰,۷۹۳/۴۶	۵۱,۷۰۴,۵۰۵/۱۰	-۰/۸۴%
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI)*	۱۸۵/۵	۱۸۹/۳	۲/۰۵%

*نرخ تورم ماهانه: درصد تغییرات شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در دو ماه متوالی بیانگر نرخ تورم ماهانه می‌باشد. (مرجع آمار CPI از سایت مرکز آمار کشور می‌باشد.)

همان‌گونه که جدول ۲-۳ نشان می‌دهد ارزش اسمی تراکنش‌های خرداد ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته با رشد ۱/۱۹ درصدی همراه بوده و این در حالی است که ارزش حقیقی تراکنش‌ها در رشد ۰/۸۴- درصدی را تجربه نموده است. ارزش حقیقی تراکنش‌ها در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرکی بدون در نظر گرفتن اثرات تورم می‌باشد. به عبارت دیگر ارزش تراکنش‌های شاپرکی که نسبت به نرخ تورم خالص سازی شده است، ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرکی را تشکیل می‌دهد. در ادامه طی جدول ۲-۴ مقایسه‌ای بین رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک آورده شده است.

^۸ ارزش تراکنش‌های شاپرک با احتساب نرخ تورم (مبلغ معمول گزارش شده)

^۹ ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون اثرات تورم، برای محاسبه ارزش حقیقی، شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) به قیمت سال پایه ۱۴۰۰ به صورت ماهانه از سایت مرکز آمار کشور اخذ شده است.

جدول ۲-۴ مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	خرداد ۱۴۰۱	خرداد ۱۴۰۲	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۷,۲۵۱,۳۶۵,۶۸۵/۹۶	۹,۷۸۷,۶۶۲,۸۱۴/۹۵	۳۴/۹۸٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۵۴,۶۴۱,۳۷۵/۰۷	۵۱,۷۰۴,۵۰۵/۱۰	-۵/۳۷٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI)*	۱۳۲/۷۱	۱۸۹/۳۰	۴۲/۶۴٪

* تورم نقطه به نقطه: رشد شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه مشخص نسبت به ماه مشابه سال قبل را در نظر می‌گیرد.
(مرجع آمار CPI: سایت مرکز آمار کشور می‌باشد.)

همانگونه که مشاهده می‌گردد، مندرجات جدول ۲-۴ رشد ۳۴/۹۸ درصدی در ارزش اسمی تراکنش‌ها در قیاس نقطه به نقطه بوده که می‌توان آن را شاهی برای افزایش استقبال عمومی از پرداخت الکترونیکی تفسیر کرد. همچنین ملاحظه می‌شود که رشد حقیقی ارزش تراکنش‌ها بدون در نظر گرفتن اثرات تورم محاسبه شده است ۵/۳۷- درصد می‌باشد. اثرات نرخ تورم بر مبلغ تراکنش‌های شاپرک طی سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ به وضوح در جدول فوق قابل مشاهده می‌باشد.

همانطور که قبلاً نیز اشاره گردید ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرک در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون در نظر گرفتن اثرات تورمی می‌باشد.

۲-۱-۳- عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش

سوئیچ شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) سه نوع "ابزار پذیرش اینترنتی"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی" را پشتیبانی می‌نماید که در این بخش تعداد هر یک از این ابزارها، در کنار سایر عوامل نظیر تعداد تراکنش، دسترسی و توسعه شبکه پرداخت الکترونیک کارتی مورد بررسی قرار می‌گیرد. در مبحث بررسی تعداد ابزارهای پذیرش، به جهت قیاس بهتر و تحلیل دقیق‌تر، از تعداد ابزار "فعال سیستمی"^{۱۰} استفاده شده است. در این راستا تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در خرداد ۱۴۰۲ در قیاس با ماه گذشته در جدول ۲-۵ ارائه شده است.

^{۱۰} ابزارهایی که به لحاظ فنی امکان انجام تراکنش بر روی آن‌ها مهیا می‌باشد و در پایگاه داده شاپرک با وضعیت "۷" ثبت شده است.

جدول ۵-۲ مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در خرداد ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی		رشد
	اردیبهشت ۱۴۰۲	خرداد ۱۴۰۲	
ابزار پذیرش اینترنتی	۸۳۶,۰۹۴	۸۳۵,۹۵۹	-۰/۰۲٪
ابزار پذیرش موبایلی	۱۲۲,۱۵۳	۱۲۲,۱۴۲	-۰/۰۱٪
کارتخوان فروشگاه	۹,۸۹۰,۲۰۶	۱۰,۰۶۷,۳۲۱	۱/۷۹٪
مجموع ابزارها	۱۰,۸۴۸,۴۵۳	۱۱,۰۲۵,۴۲۲	۱/۶۳٪

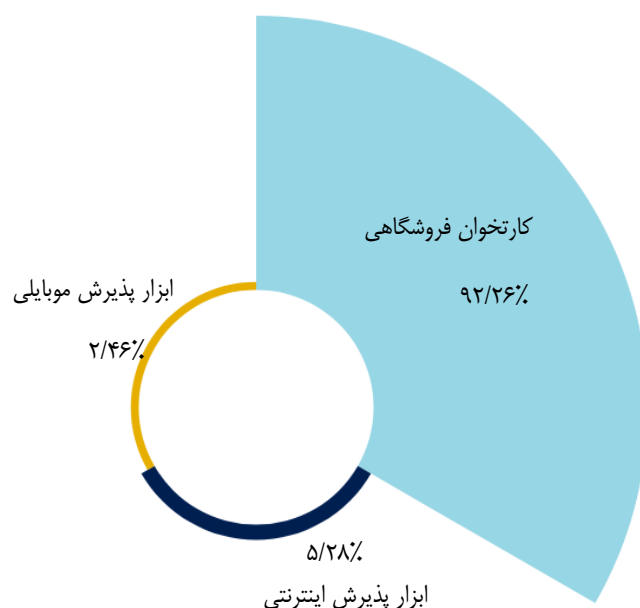
بر اساس جدول ۵-۲ تعداد ابزارهای شاپرکی در مجموع نسبت به اردیبهشت ماه رشد ۱/۶۳ درصدی را تجربه نموده‌اند که به نظر می‌رسد سبب این تغییر، افزایش ۱/۷۹ درصدی تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه می‌باشد. ابزارهای پذیرش اینترنتی در خرداد ۱۴۰۲ نسبت به اردیبهشت ۱۴۰۲ ماه رشد ۰/۰۲- درصدی را تجربه نموده‌اند و تعداد ابزار پذیرش موبایلی نیز در مدت مشابه با کاهش ۰/۰۱- درصدی همراه بوده است. در ادامه آمار سهم بازار هر یک از ابزارها در جدول ۶-۲ ارائه شده است.

جدول ۶-۲ مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار- خرداد ۱۴۰۲

ابزار پذیرش	اردیبهشت ۱۴۰۲		خرداد ۱۴۰۲	
	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار
ابزار پذیرش اینترنتی	۸۳۶,۰۹۴	۷/۷۱٪	۸۳۵,۹۵۹	۷/۵۸٪
ابزار پذیرش موبایلی	۱۲۲,۱۵۳	۱/۱۳٪	۱۲۲,۱۴۲	۱/۱۱٪
کارتخوان فروشگاه	۹,۸۹۰,۲۰۶	۹۱/۱۷٪	۱۰,۰۶۷,۳۲۱	۹۱/۳۱٪
مجموع ابزارها	۱۰,۸۴۸,۴۵۳	۱۰۰/۰۰٪	۱۱,۰۲۵,۴۲۲	۱۰۰/۰۰٪

۲-۱-۴- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها

سهم تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش نیز شاخص دیگری است که در شکل ۲-۳ نشان داده شده است. همانطور که مشخص است کارتخوان فروشگاه با سهم ۹۲/۲۶ درصدی، بیشترین تعداد تراکنش را در بین سایر ابزارهای پذیرش داشته است و ابزار پذیرش اینترنتی و ابزار پذیرش موبایلی به ترتیب در جایگاه‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

شکل ۳-۲ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - خرداد ۱۴۰۲

بیشترین سهم بازار تراکنش‌های شاپرکی در اختیار ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. این در حالی است که عواملی مانند وجود محدودیت انجام تراکنش بر روی ابزار پذیرش موبایلی، تعداد بالای ابزار کارتخوان فروشگاهی، فراگیر بودن این ابزار، عدم نیاز این ابزار به تجهیزات مکمل دیگر نظیر کامپیوتر یا گوشی موبایل و عواملی از این دست را می‌توان از جمله عوامل تاثیر گذار بر تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی دانست. این در حالی است که به منظور استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی، به بستر اینترنتی امن و در استفاده از ابزار پذیرش موبایل به وجود دستگاه گوشی تلفن همراه نیاز می‌باشد که ممکن است هنگام خرید در دسترس همگان قرار نداشته باشد. متوسط تعداد تراکنش به ازای هر یک از ابزارها در جدول ۷-۲ به خوبی قابل ملاحظه می‌باشد.

جدول ۷-۲ شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - خرداد ۱۴۰۲

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	تعداد تراکنش‌ها	تعداد تراکنش به ازای هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۸۳۵,۹۵۹	۲۲۵,۵۵۷,۰۹۵	۲۷۰
ابزار پذیرش موبایلی	۱۲۲,۱۴۲	۱۰۴,۸۰۲,۵۸۱	۸۵۸
کارتخوان فروشگاهی	۱۰,۰۶۷,۳۲۱	۳,۹۳۸,۲۷۴,۱۸۳	۳۹۱
مجموع ابزارها	۱۱,۰۲۵,۴۲۲	۴,۲۶۸,۶۳۳,۸۵۹	۳۸۷

متوسط تراکنش هر ابزار پذیرش شاپرکی در خرداد ۱۴۰۲، ۳۸۷ تراکنش می باشد که این تعداد نسبت به مقدار مشابه در ماه گذشته افزایش ۳/۳۶ واحدی (۰/۸۸ درصدی) را تجربه نموده است. بیشترین افزایش متوسط تعداد تراکنش مربوط به ابزار پذیرش موبایلی می باشد. در خرداد ماه متوسط تعداد تراکنش های اینترنتی با افزایش ۴/۴۳ درصدی از ۲۵۸ تراکنش در اردیبهشت ۱۴۰۲ به ۲۷۰ تراکنش رسیده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش موبایلی ۸۵۸ تراکنش است که این مقدار نسبت به ماه گذشته با افزایش ۱۸/۸۹ واحدی همراه بوده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه های نیز با ۲/۴۱ واحد افزایش نسبت به اردیبهشت ۱۴۰۲ به ۳۹۱ عدد در خرداد ماه رسیده است. در ادامه طی جدول ۲-۸ به بررسی شاخص متوسط مبلغ تراکنش ها به ازای هر ابزار پذیرش فعال سیستمی پرداخته شده است.

جدول ۲-۸ شاخص متوسط مبلغ تراکنش ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - خرداد ۱۴۰۲

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	مجموع مبلغ تراکنش ها (میلیون ریال)	سرنانه مبلغ تراکنش های هر ابزار پذیرش (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۸۳۵,۹۵۹	۱,۶۰۱,۹۶۷,۰۳۲	۱,۹۱۶/۳۲
ابزار پذیرش موبایلی	۱۲۲,۱۴۲	۱۶,۳۴۷,۳۶۵	۱۳۳/۸۴
کارتخوان فروشگاه های	۱۰,۰۶۷,۳۲۱	۸,۱۶۹,۳۴۸,۴۱۸	۸۱۱/۴۷
مجموع ابزارها	۱۱,۰۲۵,۴۲۲	۹,۷۸۷,۶۶۲,۸۱۵	۸۸۷/۷۴

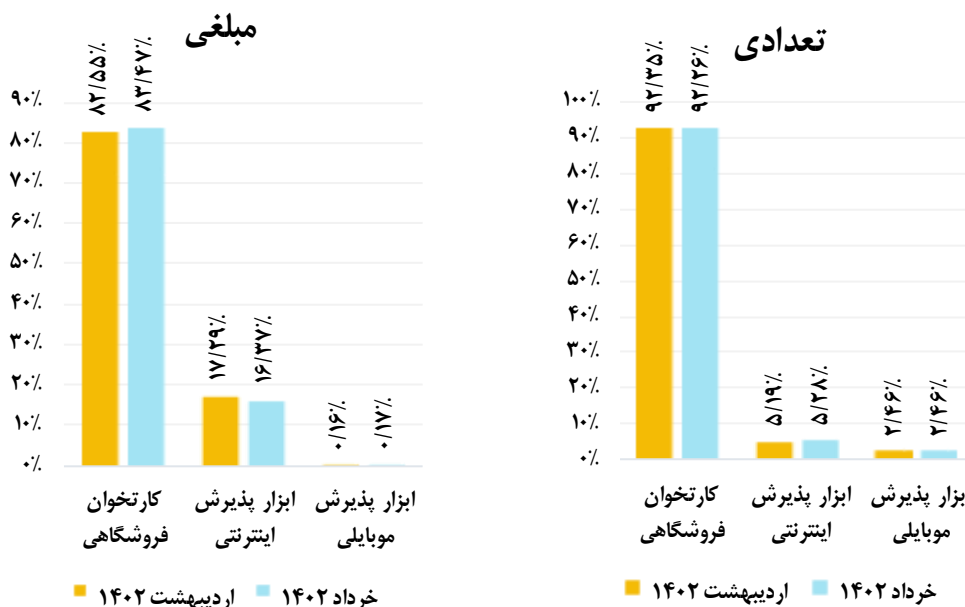
متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش اینترنتی در خرداد ۱۴۰۲ ماه با کاهش ۸۳/۳۹ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۱,۹۱۶/۳۲ میلیون ریال رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش موبایلی با افزایش ۵/۰۶ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۱۳۳/۸۴ میلیون ریال به ازای هر ابزار در خرداد ماه رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار کارتخوان فروشگاه های نیز با توجه به جدول ۲-۸ برابر با ۸۱۱/۴۷ میلیون ریال می باشد که این میزان نیز نسبت به ماه گذشته ۴/۱۷ میلیون ریال افزایش را تجربه نموده است.

همانگونه که مشاهده می گردد، جدول ۲-۹ حاوی اطلاعات متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش است. بر اساس این جدول تراکنش های ابزار پذیرش موبایلی به طور متوسط کمترین ارزش ریالی را داشته و ابزار کارتخوان فروشگاه های از این منظر رتبه نخست را دارد.

جدول ۲-۹ شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - خرداد ۱۴۰۲

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها (تعداد)	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ هر تراکنش در هر ابزار (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۲۲۵,۵۵۷,۰۹۵	۱,۶۰۱,۹۶۷,۰۳۲	۷/۱۰
ابزار پذیرش موبایلی	۱۰۴,۸۰۲,۵۸۱	۱۶,۳۴۷,۳۶۵	۰/۱۶
کارتخوان فروشگاه	۳,۹۳۸,۲۷۴,۱۸۳	۸,۱۶۹,۳۴۸,۴۱۸	۲/۰۷
مجموع ابزارها	۴,۲۶۸,۶۳۳,۸۵۹	۹,۷۸۷,۶۶۲,۸۱۵	۲/۲۹

اطلاعات مربوط به تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر ابزار پذیرش، در ماه خرداد ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته در شکل ۲-۴ ترسیم شده است.

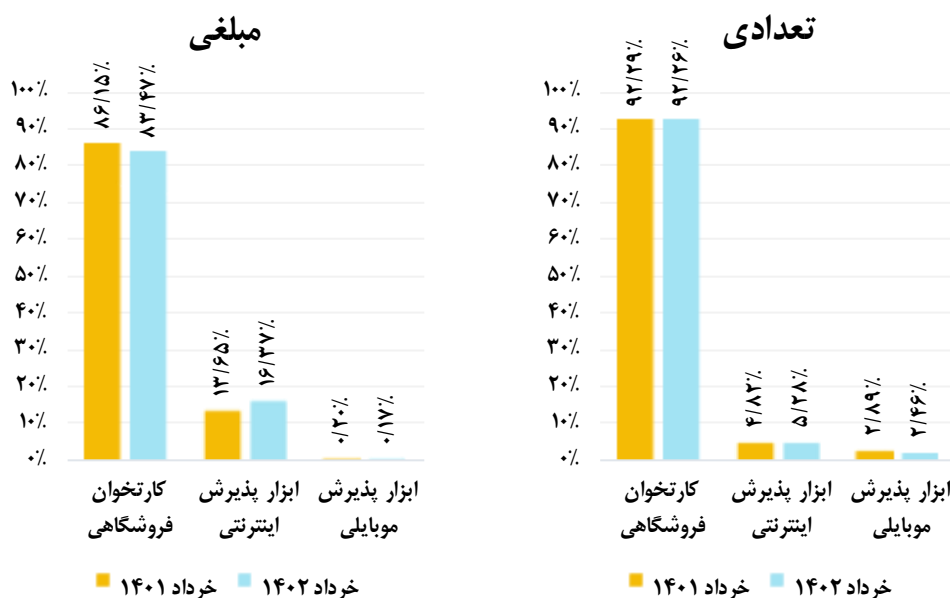

شکل ۲-۴ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۲

همانگونه که در شکل ۲-۴ ملاحظه می‌شود، سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه در خرداد ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته به ترتیب کاهش و افزایش ۰/۰۹ و ۰/۹۱ درصدی داشته است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی در خرداد ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته به ترتیب افزایش ۰/۱۰ و کاهش

۰/۹۲ درصدی را تجربه نموده‌اند. در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز به ترتیب کاهش ۰/۰۱ درصدی در تعداد تراکنش‌ها و افزایش ۰/۰۰۴ درصدی در مبلغ تراکنش‌ها مشهود می‌باشد.

شکل ۲-۵ تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای هر نوع ابزار پذیرش برای خرداد ۱۴۰۲ و مقایسه آن با خرداد ۱۴۰۱ را نشان می‌دهند.

شکل ۲-۵ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - خرداد ۱۴۰۲ و ۱۴۰۱

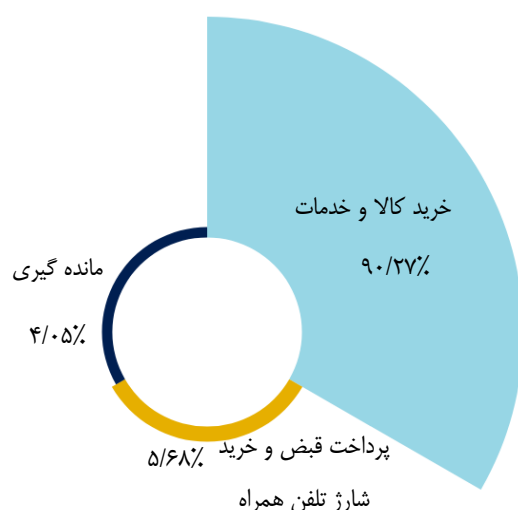
همانگونه که در شکل ۲-۵ مشاهده می‌گردد، تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها در خرداد ماه ۱۴۰۲ نسبت ماه مشابه سال گذشته به ترتیب با کاهش ۰/۰۳ و ۲/۶۹ درصدی همراه بوده است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب افزایش ۰/۴۶ و ۲/۷۲ درصدی را تجربه نموده است. همچنین در زمان مشابه تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به ترتیب با کاهش ۰/۴۴ و ۰/۰۳۲ درصدی همراه بوده است.

۲-۱-۵ عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت

شبکه پرداخت الکترونیک کارتی سه خدمت "خرید کالا و خدمات"، "پرداخت قبض و خرید شارژ" و "مانده‌گیری" را به جامعه ارائه می‌نماید.

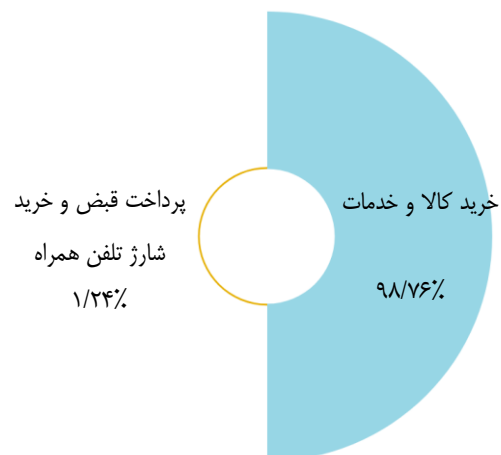
در این راستا شکل ۶-۲ و شکل ۷-۲ به ترتیب سهم تعدادی و مبلغی هر یک از انواع خدمات ارائه شده را در کل شبکه پرداخت نشان می‌دهد.

شکل ۶-۲ مبین آن است که در خرداد ۱۴۰۲، ۹۰/۲۷ درصد خدمات ارائه شده توسط شبکه شاپراک از نوع خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده که با توجه به شکل ۸-۲ نسبت به ماه گذشته این سهم افزایش ۰/۱۱ درصدی داشته است. همانگونه که مشاهده می‌گردد، خدمت "مانده‌گیری" با ۴/۰۵ درصد سهم، کمترین سهم از کل خدمات در بین خدمات ارائه شده داشته است.

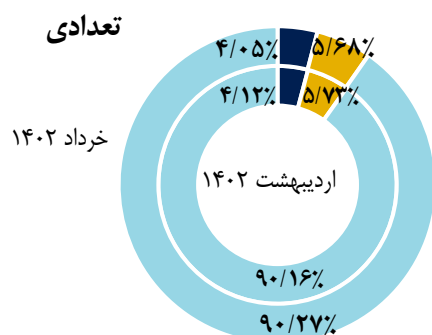
شکل ۶-۲ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپراک - خرداد ۱۴۰۲

شکل ۷-۲ نشان می‌دهد که ۹۸/۷۶ درصد مبلغ خدمات ارائه شده در ماه خرداد ۱۴۰۲ مربوط به خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده است و خدمت "مانده‌گیری" نیز به دلیل عدم اثر مالی بر مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت، سهم مبلغی صفر را دارا بوده است.

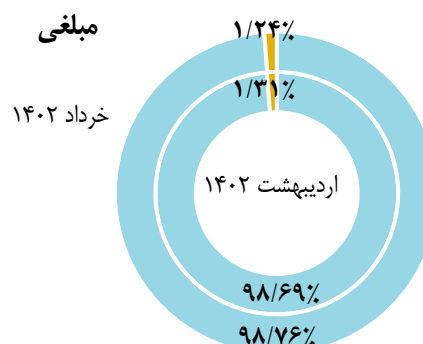

شکل ۷-۲ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - خرداد ۱۴۰۲

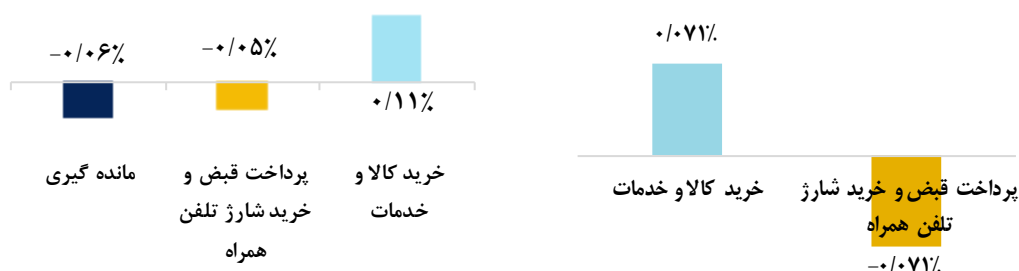
برای بررسی تغییرات تعدادی و مبلغی در انواع خدمات به صورت ماهانه، شکل ۸-۲ ترسیم شده است. دو شکل دایره‌ای سهم هر یک از خدمات از کل و شکل‌های میله‌ای اختلاف سهم خدمات در این دوره یک ماهه را نشان می‌دهد.

- مانده گیری
- پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه
- خرید کالا و خدمات

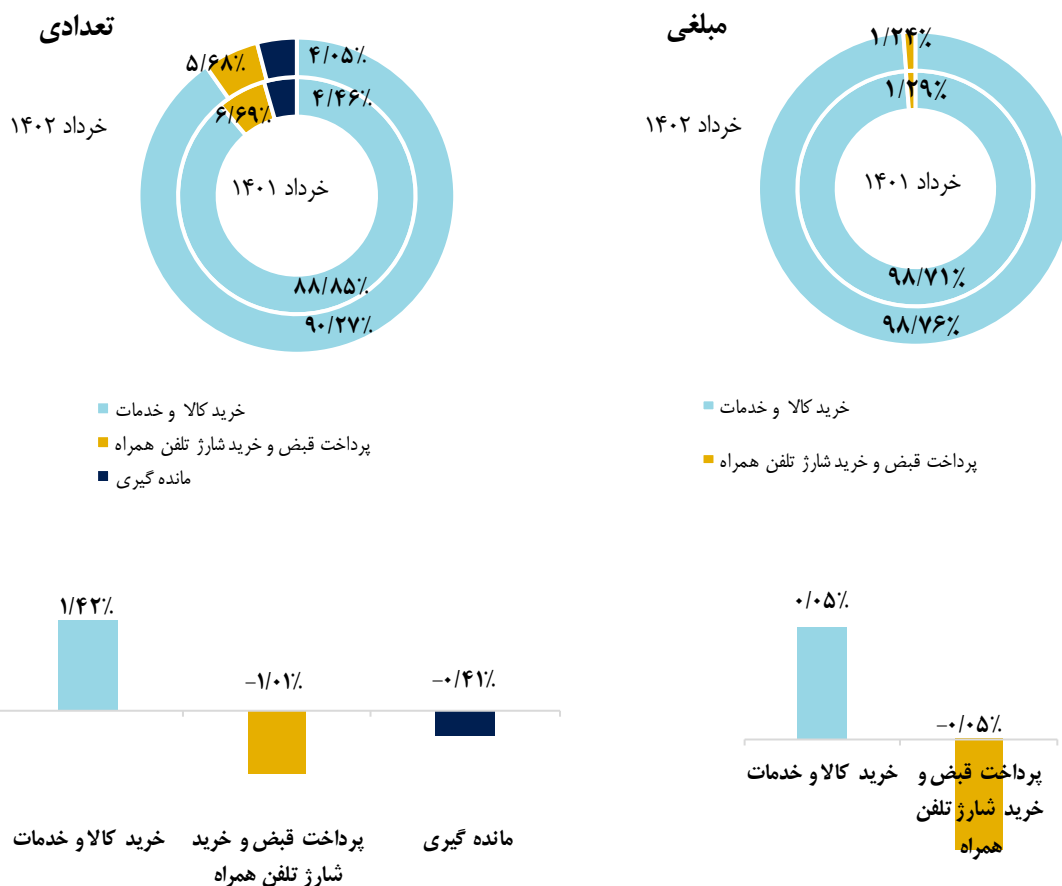
- خرید کالا و خدمات
- پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه

شکل ۸-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۲

در شکل ۸-۲ ملاحظه می‌شود که نسبت به ماه گذشته، سهم تعدادی خدمات "خرید کالا و خدمات" از کل تراکنش‌ها با افزایش همراه بوده، همچنین خدمات "پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه" و "مانده‌گیری" با کاهش مواجه بوده‌اند. سهم تعدادی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نسبت به ماه گذشته افزایش ۰/۱۱ درصدی، "پرداخت قبض و خرید شارژ" کاهش ۰/۰۵ درصدی و سهم تعدادی تراکنش‌های "مانده‌گیری" با کاهش ۰/۰۶ درصدی مواجه بوده است. سهم مبلغی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نیز در خرداد ماه با افزایش ۰/۰۷۱ درصدی همراه بوده است که میزان افزایش یافته از سهم مبلغی تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" کاسته شده است.

در شکل ۹-۲ این موضوع در مقایسه با ماه مشابه سال گذشته یعنی خرداد ۱۴۰۱ بررسی شده است.

شکل ۹-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - خرداد ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲

بر اساس شکل ۹-۲ ملاحظه می‌شود همزمان با افزایش ۱/۴۲ درصدی سهم تعداد تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" در خرداد ۱۴۰۲ نسبت به خرداد ۱۴۰۱، سهم مبلغی آن نیز به میزان ۰/۰۵ درصد افزایش داشته است. تعداد تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" در قیاس نقطه به نقطه با افزایش ۱/۰۱ درصدی همراه بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری نیز افزایش ۰/۴۱ درصدی را تجربه نموده است.

۲-۲- نفوذ منطقه‌ای

شاخص نفوذ منطقه‌ای بیانگر سرانه ابزارهای پذیرش و تعداد تراکنش‌های هر ابزار در کل کشور و در هر استان است. این شاخص معیاری برای سنجش فراگیر شدن خدمات پرداخت الکترونیک کارتی در مناطق مختلف کشور است.

۲-۲-۱- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی

آمار تعداد کل هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی شبکه شاپرک و سرانه آن به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال^{۱۱} مصرف‌کننده خدمات کارت در کل کشور (ضریب نفوذ ابزار پذیرش) در جدول ۲-۱۰ ارائه شده است.

همانطور که ملاحظه می‌شود ضریب نفوذ مجموع ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در خرداد ۱۳۹۲/۴۲ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور بوده است. بیشترین میزان نفوذ این ابزارها متعلق به کارتخوان فروشگاه‌ها با تعداد ۱,۶۲۸/۴۴ به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور می‌باشد و کمترین آن به ابزار پذیرش موبایلی اختصاص دارد که به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر صرفاً ۱۹/۷۶ ابزار پذیرش موبایلی در کشور وجود دارد. به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور نیز ۱۳۵/۲۲ ابزار پذیرش اینترنتی نیز در کشور وجود دارد. شایان توجه است که بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌ها، امکان دسترسی از نقاط مختلف کشور به ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام پرداخت‌ها میسر بوده است. این در حالی است که ماهیت پرداخت وجوه با استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به نسبت ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها که نیازمند حضور فیزیکی کارت در محل می‌باشد، متفاوت است.

جدول ۲-۱۰ ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - خرداد ۱۴۰۲

ابزار پذیرش	تعداد ابزار	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	ضریب نفوذ هر ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر
ابزار پذیرش اینترنتی	۸۳۵,۹۵۹	۶۱,۸۲۱,۸۵۴	۱۳۵/۲۲
ابزار پذیرش موبایلی	۱۲۲,۱۴۲		۱۹/۷۶
کارتخوان فروشگاه‌ها	۱۰,۰۶۷,۳۲۱		۱,۶۲۸/۴۴
کل ابزارها	۱۱,۰۲۵,۴۲۲		۱,۷۸۳/۴۲

^{۱۱} آمار جمعیت افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، از بخش نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ از شبکه ملی آمار استخراج شده است.

در خرداد ۱۴۰۲ بیش از ۱,۷۸۳ ابزار شاپرکی به ازای هر ۱۰ هزار نفر جمعیت بالای ۱۸ سال کشور وجود دارد که از این تعداد ۱,۶۲۸ ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. همچنین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز به ازای هر ۱۰ هزار نفر بالای ۱۸ سال در کشور به ترتیب ۱۳۵ و ۲۰ ابزار می‌باشد.

۲-۲-۲- سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور

آمار تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و نیز سرانه تراکنش‌های هر یک از این ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال را در خرداد ماه سال جاری در جدول ۲-۱۱ ارائه گردیده است.

جدول ۲-۱۱ سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - خرداد ۱۴۰۲

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	سرانه تراکنش‌های هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۲۲۵,۵۵۷,۰۹۵	۶۱,۸۲۱,۸۵۴	۳/۶۵
ابزار پذیرش موبایلی	۱۰۴,۸۰۲,۵۸۱		۱/۷۰
کارتخوان فروشگاهی	۳,۹۳۸,۲۷۴,۱۸۳		۶۳/۷۰
کل ابزارها	۴,۲۶۸,۶۳۳,۸۵۹		۶۹/۰۵

همانطور که در جدول ۲-۱۱ ملاحظه می‌شود به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال، در خرداد ماه سال جاری ۶۹/۰۵ عدد تراکنش پرداخت الکترونیکی صورت گرفته است و بیشترین سرانه تعداد تراکنش متعلق به کارتخوان فروشگاهی با ۶۳/۷۰ تراکنش برای هر فرد بالای ۱۸ سال بوده است.

۲-۲-۳- تعداد و تعداد سرانه کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در

هر استان

در این بخش به منظور بررسی نحوه توزیع و میزان نفوذ ابزارهای پذیرش، تعداد و سرانه هر یک از ابزارهای فعال سیستمی در استان‌های مختلف مورد بررسی قرار می‌گیرد. شایان توجه است که برخلاف کارتخوان فروشگاهی، خدمات ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارها فراهم است. بنابراین سرانه ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای هر استان معنای دقیقی نداشته و صرفاً تعداد توزیع شده این دو ابزار پذیرش در بخش بعدی مورد توجه قرار می‌گیرد. اطلاعات مربوط به تعداد توزیع شده کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در ۵ استان

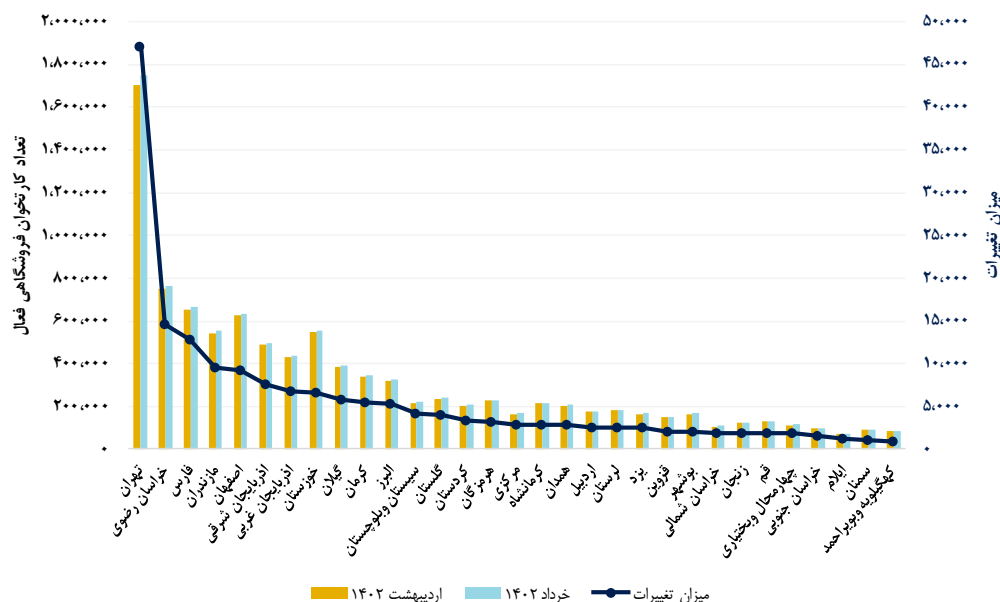
دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال و تغییرات آن در خرداد ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته در جدول ۱۲-۲ ارائه شده است.

جدول ۱۲-۲ پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۲

نام استان	اردیبهشت ۱۴۰۲	خرداد ۱۴۰۲	میزان تغییرات	درصد تغییرات
تهران	۱,۷۰۳,۴۷۵	۱,۷۵۰,۵۶۹	۴۷,۰۹۴	۲/۷۶٪
خراسان رضوی	۷۴۸,۰۷۶	۷۶۲,۶۷۵	۱۴,۵۹۹	۱/۹۵٪
فارس	۶۵۱,۴۷۱	۶۶۴,۳۰۹	۱۲,۸۳۸	۱/۹۷٪
اصفهان	۶۲۴,۰۳۲	۶۳۳,۲۸۶	۹,۲۵۴	۱/۴۸٪
خوزستان	۵۴۷,۳۶۹	۵۵۳,۹۸۸	۶,۶۱۹	۱/۲۱٪

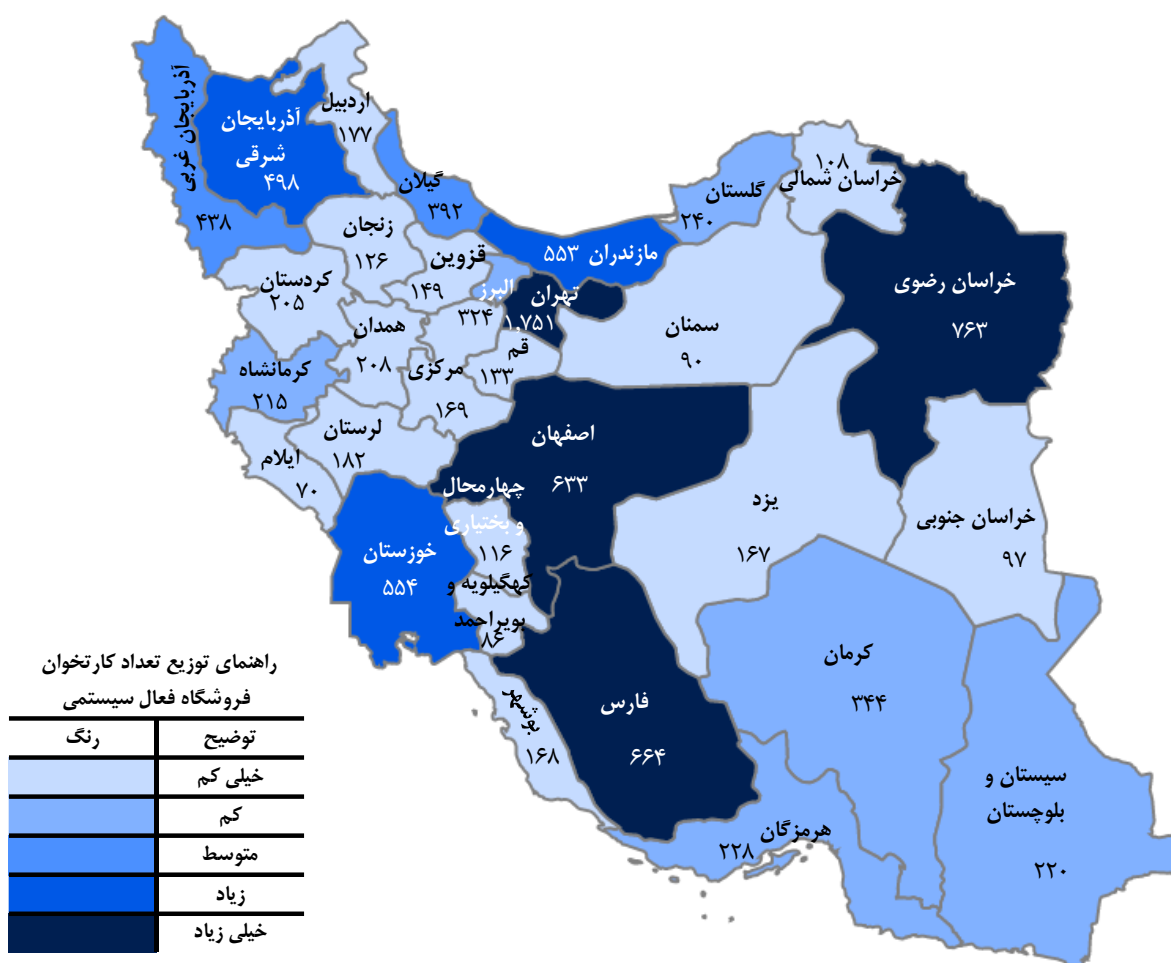
همانگونه که در جدول ۱۲-۲ مشاهده می‌گردد، استان‌های تهران، خراسان رضوی، فارس، اصفهان و خوزستان به ترتیب دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال در خرداد ۱۴۰۲ بوده‌اند.

بر اساس اطلاعات جدول ۱۲-۲، شکل ۱۰-۲ تغییرات تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌ها را در خرداد ۱۴۰۲ نسبت به اردیبهشت ماه نشان می‌دهد.

شکل ۱۰-۲ تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - خرداد نسبت به اردیبهشت ۱۴۰۲

در خرداد ۱۴۰۲ بیشترین افزایش در تعداد کارتهخوان فروشگاههای فعال با ۴۷,۰۹۴ افزایش متعلق به استان تهران می باشد. شکل ۲-۱۱ تعداد کارتهخوان فروشگاههای فعال سیستمی در استانهای کشور را نشان می دهد و مبین آن است که همچنان بیشترین تعداد این ابزار با اختلاف زیادی نسبت به سایر استانها، در استان تهران توزیع شده است.

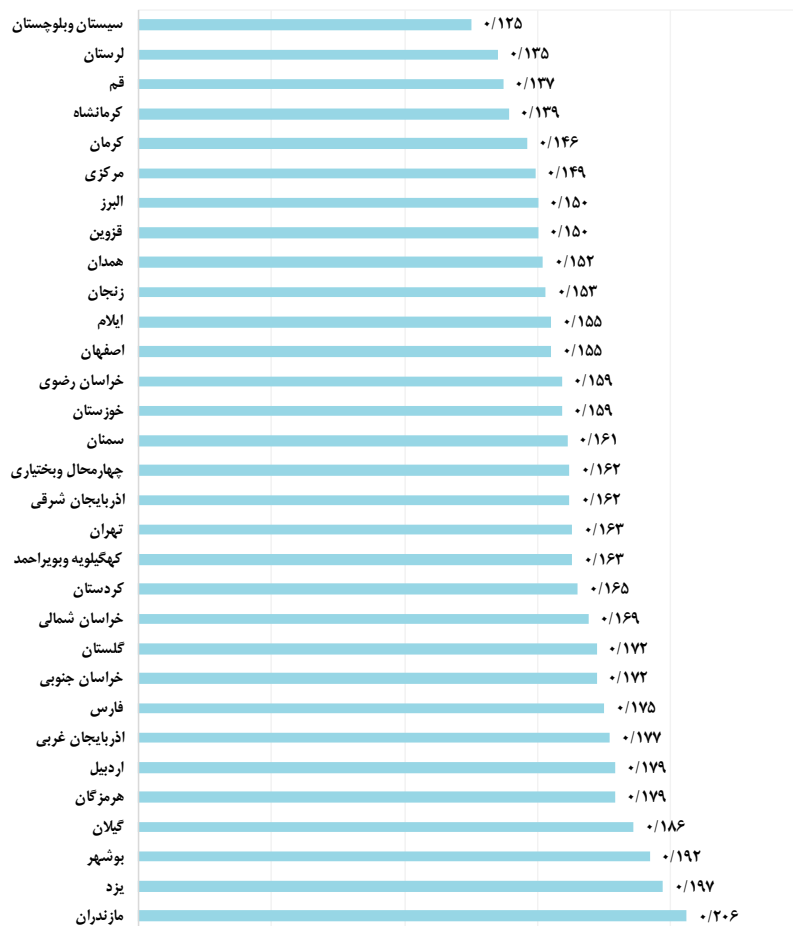
شکل ۲-۱۱ تعداد کارتهخوان فروشگاههای فعال سیستمی (هزار عدد) در هر استان - خرداد ۱۴۰۲

در ادامه توزیع کارتهخوان فروشگاههای به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال که متقاضی استفاده از خدمات پرداخت الکترونیک هستند، در هر استان مورد بررسی قرار گرفته است. اطلاعات مربوط به تعداد سرانه این ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر یک از استانهای کشور، در جدول ۲-۱۳ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۳ سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۲

تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی			
استان	اردیبهشت ۱۴۰۲	خرداد ۱۴۰۲	درصد تغییرات
تهران	۰/۱۵۹	۰/۱۶۳	۲/۷۶٪
فارس	۰/۱۷۱	۰/۱۷۵	۱/۹۷٪
خراسان رضوی	۰/۱۵۶	۰/۱۵۹	۱/۹۵٪
سیستان و بلوچستان	۰/۱۲۳	۰/۱۲۵	۱/۸۸٪
مازندران	۰/۲۰۲	۰/۲۰۶	۱/۷۵٪
خراسان شمالی	۰/۱۶۶	۰/۱۶۹	۱/۷۴٪
مرکزی	۰/۱۴۶	۰/۱۴۹	۱/۷۳٪
خراسان جنوبی	۰/۱۶۹	۰/۱۷۲	۱/۶۸٪
گلستان	۰/۱۶۹	۰/۱۷۲	۱/۶۸٪
ایلام	۰/۱۵۳	۰/۱۵۵	۱/۶۷٪
کردستان	۰/۱۶۳	۰/۱۶۵	۱/۶۶٪
البرز	۰/۱۴۷	۰/۱۵۰	۱/۶۴٪
کرمان	۰/۱۴۴	۰/۱۴۶	۱/۶۰٪
چهارمحال و بختیاری	۰/۱۵۹	۰/۱۶۲	۱/۵۸٪
آذربایجان غربی	۰/۱۷۴	۰/۱۷۷	۱/۵۵٪
آذربایجان شرقی	۰/۱۶۰	۰/۱۶۲	۱/۵۵٪
گیلان	۰/۱۸۳	۰/۱۸۶	۱/۵۰٪
زنجان	۰/۱۵۱	۰/۱۵۳	۱/۴۹٪
یزد	۰/۱۹۴	۰/۱۹۷	۱/۴۹٪
اصفهان	۰/۱۵۳	۰/۱۵۵	۱/۴۸٪
اردبیل	۰/۱۷۶	۰/۱۷۹	۱/۴۷٪
هرمزگان	۰/۱۷۶	۰/۱۷۹	۱/۴۳٪
قم	۰/۱۳۵	۰/۱۳۷	۱/۴۰٪
لرستان	۰/۱۳۳	۰/۱۳۵	۱/۳۸٪
قزوین	۰/۱۴۸	۰/۱۵۰	۱/۳۷٪
همدان	۰/۱۵۰	۰/۱۵۲	۱/۳۷٪
کرمانشاه	۰/۱۳۷	۰/۱۳۹	۱/۳۳٪
خوزستان	۰/۱۵۷	۰/۱۵۹	۱/۲۱٪
بوشهر	۰/۱۹۰	۰/۱۹۲	۱/۱۹٪
سمنان	۰/۱۵۹	۰/۱۶۱	۱/۰۹٪
کهگیلویه و بویراحمد	۰/۱۶۱	۰/۱۶۳	۱/۰۰٪

در شکل ۲-۱۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان قابل ملاحظه می‌باشد.

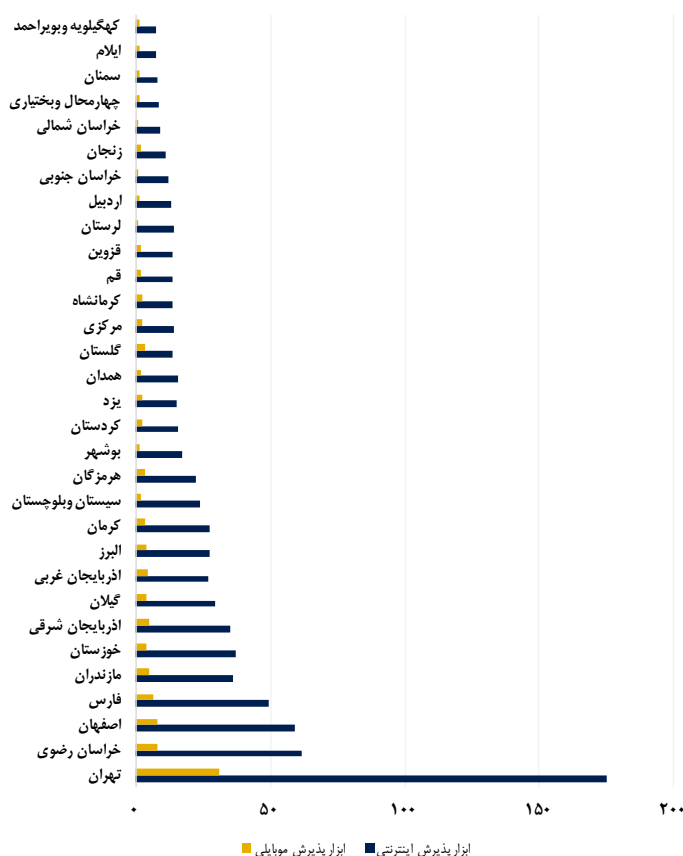
شکل ۲-۱۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - خرداد ۱۴۰۲

همانگونه که مشاهده می‌گردد، بیشترین تعداد سرانه کارتخوان فروشگاهی به ترتیب به استان‌های سیستان و بلوچستان، لرستان و قم تعلق گرفته است. لازم به ذکر است که به منظور انجام محاسبات سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی هر استان از جمعیت بالای ۱۸ سال کشور بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ استفاده شده است. بر همین اساس در خرداد ۱۴۰۲، تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی در کل کشور ۰/۱۶۲۸ عدد به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال (۱۶۲۸ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال) بوده است.

۲-۲-۴- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی

همانطور که قبلاً ذکر شد، امکان استفاده از ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام عملیات پرداخت الکترونیکی (بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های) به دلیل اینکه نیاز به حضور فیزیکی ابزار کارت ندارد، لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارهای پذیرش میسر می‌باشد. لذا محاسبه تعداد سرانه این ابزارها برای بررسی، معنای دقیقی نداشته و تنها تعداد این ابزارها در استان‌های کشور بررسی می‌شود. شایان ذکر است که این اطلاعات بر مبنای آدرس و استان ثبت شده در اطلاعات پذیرندگان ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی محاسبه شده است.

تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به تفکیک استان‌های محل استقرار پذیرندگان ثبت شده در سوییچ شاپرک، در شکل ۲-۱۳ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۳ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - خرداد ۱۴۰۲

شکل ۲-۱۳ مبین آن است بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به ترتیب در اختیار استان های تهران، خراسان رضوی و اصفهان می باشد.

۲-۲-۵- تعداد و مبلغ تراکنش ها به تفکیک استان های کشور

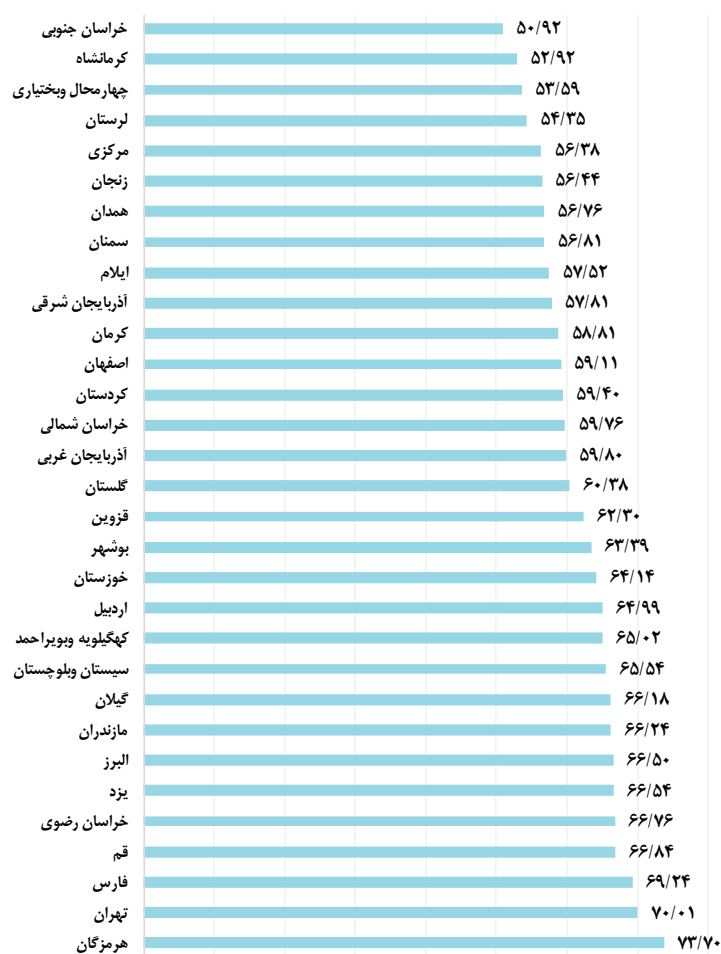
با توجه به جدول عملکرد تعدادی و مبلغی تراکنش ها به تفکیک هر استان در ماه اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۲ ذکر گردیده است. همچنین درصد تغییرات برای هر استان نسبت به ماه گذشته محاسبه و قابل مشاهده است.

جدول ۲-۱۴ تعداد و مبلغ تراکنش ها به تفکیک استان های کشور- خرداد ۱۴۰۲

استان	تعداد تراکنش		مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	
	اردیبهشت ۱۴۰۲	خرداد ۱۴۰۲	درصد تغییرات	درصد تغییرات
اذربایجان شرقی	۱۷۱,۳۴۰,۴۷۲	۱۷۸,۶۰۱,۸۴۵	۴/۲۴%	۱/۰۸%
اذربایجان غربی	۱۴۳,۵۴۰,۱۵۵	۱۴۸,۳۸۹,۶۸۹	۳/۳۸%	-۴/۳۵%
اردبیل	۶۰,۸۴۳,۰۲۳	۶۴,۶۰۱,۹۴۲	۶/۱۸%	-۰/۰۸%
اصفهان	۲۳۸,۸۳۰,۵۱۸	۲۴۳,۰۲۳,۱۶۶	۱/۷۶%	۳/۳۵%
البرز	۱۴۱,۰۶۹,۵۵۸	۱۴۴,۹۸۳,۲۶۲	۲/۷۷%	۱/۹۳%
ایلام	۲۵,۶۲۴,۶۶۵	۲۶,۱۱۰,۲۴۴	۱/۸۹%	۶/۹۸%
بوشهر	۵۸,۲۹۳,۷۴۲	۵۵,۵۰۲,۷۴۲	-۴/۷۹%	-۸/۷۵%
تهران	۱,۰۳۱,۴۹۸,۷۶۵	۱,۰۵۵,۵۸۱,۸۵۹	۲/۳۳%	۱/۲۱%
چهارمحال و بختیاری	۳۶,۵۷۹,۳۲۱	۳۸,۳۴۲,۰۰۹	۴/۸۲%	۷/۲۰%
خراسان جنوبی	۲۸,۱۲۷,۰۴۱	۲۸,۸۰۳,۸۶۲	۲/۴۱%	۳/۷۶%
خراسان رضوی	۳۱۰,۸۰۵,۸۶۶	۳۲۲,۱۱۸,۷۴۳	۳/۶۴%	۴/۱۰%
خراسان شمالی	۳۶,۹۲۱,۸۵۰	۳۸,۳۳۶,۳۷۵	۳/۸۳%	۳/۹۳%
خوزستان	۲۲۲,۳۵۸,۱۳۹	۲۲۴,۴۰۲,۸۷۴	-۰/۹۲%	۶/۰۳%
زنجان	۴۵,۱۸۳,۷۳۴	۴۷,۱۴۲,۴۷۳	۴/۳۴%	۲/۲۳%
سمنان	۳۰,۷۰۶,۳۲۳	۳۲,۰۱۲,۹۹۷	۴/۲۶%	۷/۲۰%
سیستان و بلوچستان	۱۱۵,۱۶۵,۹۳۴	۱۱۵,۷۵۱,۳۵۵	-۰/۵۱%	-۰/۱۰%
فارس	۲۵۸,۴۹۴,۱۱۱	۲۶۴,۳۳۵,۲۱۶	۲/۲۶%	۲/۷۷%
قزوین	۶۰,۲۴۳,۳۶۲	۶۲,۲۱۹,۷۱۸	۳/۲۸%	۱/۹۵%
قم	۶۵,۷۱۲,۰۸۴	۶۵,۹۸۳,۱۰۲	-۰/۴۱%	۱/۶۵%
کردستان	۷۰,۷۸۳,۰۸۶	۷۳,۸۵۱,۸۰۲	۴/۳۴%	-۱/۲۶%
کرمان	۱۳۷,۹۶۷,۳۷۸	۱۳۸,۷۵۵,۱۹۹	-۰/۵۷%	-۱۳/۵۱%
کرمانشاه	۷۹,۲۶۷,۰۷۵	۸۲,۲۴۵,۷۳۱	۳/۷۶%	۳/۰۵%
کهگیلویه و بویراحمد	۳۳,۹۱۳,۶۵۲	۳۴,۳۹۹,۹۷۳	۱/۴۳%	۴/۶۸%
گلستان	۸۱,۱۱۲,۸۷۷	۸۴,۵۰۵,۸۶۲	۴/۱۸%	۶/۴۰%
گیلان	۱۳۴,۹۷۰,۵۹۵	۱۴۰,۴۸۱,۷۲۳	۴/۰۸%	۲/۳۳%
لرستان	۷۰,۰۰۹,۰۶۲	۷۳,۵۶۴,۴۶۷	۵/۰۸%	۵/۲۰%
مازندران	۱۷۲,۷۵۱,۲۷۶	۱۷۸,۶۶۳,۶۷۳	۳/۴۲%	-۰/۱۱%
مرکزی	۶۱,۵۷۱,۱۳۸	۶۴,۲۵۸,۸۲۵	۴/۳۷%	۴/۳۳%
هرمزگان	۱۱۰,۰۸۹,۸۵۷	۱۰۷,۱۸۴,۱۸۹	-۲/۴۴%	-۲/۳۱%
همدان	۷۳,۷۹۱,۱۹۳	۷۷,۸۱۷,۶۶۹	۵/۴۶%	۱/۵۷%
یزد	۵۶,۰۷۸,۲۷۸	۵۶,۶۶۱,۷۷۳	۱/۰۴%	۱/۸۹%

۲-۲-۶- تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها در استان‌های کشور

استفاده از ابزارهای پذیرشی که در انجام عملیات پرداخت الکترونیکی نیازی به ارائه فیزیک کارت بانکی ندارد (یعنی ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی) بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌ها لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و انجام تراکنش به وسیله این ابزارها (که هر یک از پذیرندگان آن به یک استان خاص تعلق دارند) از نقاط مختلف کشور امکان پذیر است. به همین دلیل شکل زیر به منظور نمایش تعداد سرانه تراکنش‌ها صرفاً برای ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها (که موقعیت محلی برای آن معنی دار بوده) در استان‌های مختلف برای خرداد ۱۴۰۲ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۴ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - خرداد ۱۴۰۲

همانطور که در شکل ۲-۱۴ ملاحظه می‌شود استان‌های هرمزگان، تهران و فارس در سه جایگاه برتر تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، قرار گرفته‌اند و خراسان جنوبی، کرمانشاه و چهارمحال و بختیاری کمترین تعداد سرانه تراکنش‌های این ابزار را در خرداد ۱۴۰۲ داشته‌اند.

۳-۲- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها

در این قسمت به بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها پرداخته می‌شود. بدین منظور ابتدا دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزار پذیرش به تفکیک ارائه شده و سپس نسبت دهکی برای کل ابزارهای پذیرش و نیز دهک‌های قیمتی به تفکیک هر خدمت و به طور هم‌زمان به تفکیک نوع ابزار ارائه می‌شود.

۲-۳-۱- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه

در این بخش از گزارش شکل دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزارهای پذیرش یعنی "کارتخوان فروشگاه‌های"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" در خرداد ۱۴۰۲ ترسیم شده و مورد بررسی قرار می‌گیرد.

بر اساس شکل ۲-۱۵ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های ترسیم شده است. این بازه‌ها با توجه به نحوه محاسبه کارمزد بانک پذیرنده تقسیم‌بندی شده‌اند، چراکه سهم کارمزدی بانک پذیرنده به ازای تراکنش‌های با مبالغ:

- زیر ۵۰,۰۰۰ ریال

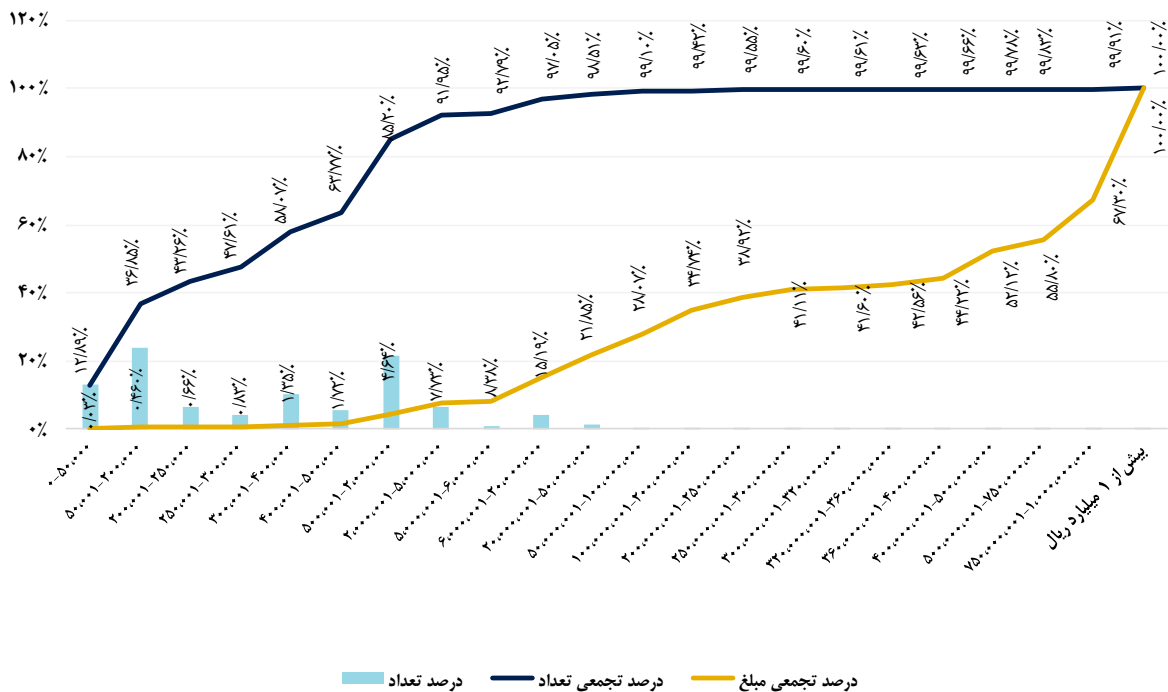
- بین ۵۰,۰۰۱ ریال تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال

- بالای ۲۵۰,۰۰۰ ریال

محاسبه می‌گردد.

همانگونه که از اطلاعات موجود در شکل ۲-۱۵ مشخص است در خرداد ۱۴۰۲:

- بیشترین تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های دارای مبلغی بین ۵۰۰,۰۰۱ تا ۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال بوده است.
- ۳۶/۱۹ درصد تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های، مبلغ زیر ۲۰۰,۰۰۰ ریال را داشته‌اند.

شکل ۲-۱۶ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - خرداد ۱۴۰۲

دامنه مبلغی تراکنش‌های انجام شده توسط ابزار پذیرش اینترنتی، مبین آن است بیشترین تعداد تراکنش‌ها در بازه ۵۰,۰۰۱ تا ۲۰۰,۰۰۰ ریال قرار گرفته‌اند و این بازه ۲۳/۹۶ درصد از کل تراکنش‌ها را در بر می‌گیرد. در این ابزار پذیرش حدود ۶۳/۷۷ درصد کل تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۵۰۰,۰۰۰ هزار ریال هستند.

شکل ۲-۱۷ نیز دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی را نمایش می‌دهد.

۲-۳-۲- نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها

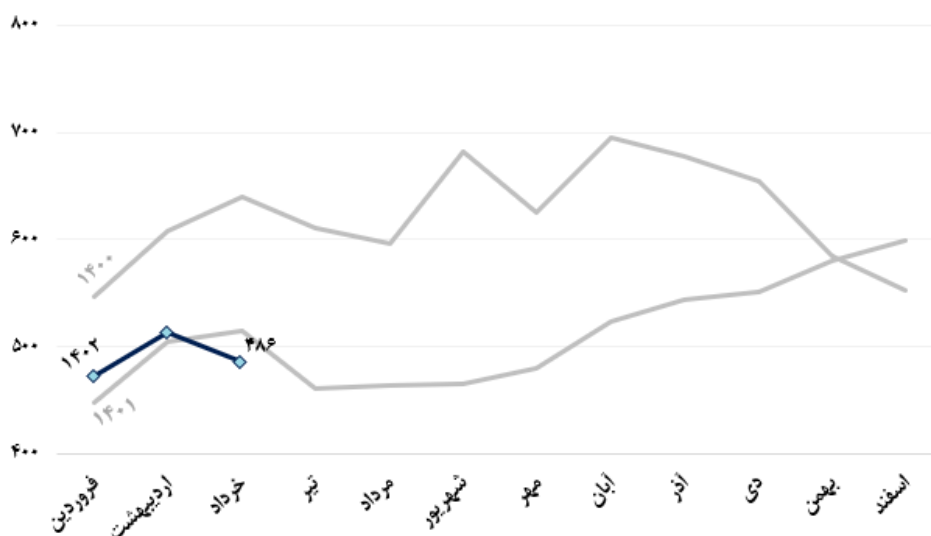
در این بخش شاخص نسبت دهکی ۱۲ به منظور اندازه‌گیری متوسط مبلغ تراکنش‌های دهک‌های تراکنشی شاپرک محاسبه می‌گردد. محاسبه این نسبت برای مبلغ تراکنش‌ها، بیانگر توزیع نابرابر مبلغی تراکنش‌های پرداخت الکترونیک کارتی می‌باشد که روند غیر متمرکز آن بیانگر تغییر ارزش تراکنش‌های این شبکه همراه با تغییرات اقتصادی جامعه می‌باشد. جدول ۲-۱۵ شاخص نسبت دهکی مبلغ تراکنش‌های شبکه شاپرک را در خرداد ماه ۱۴۰۲ در مقایسه با ماه گذشته و نیز ماه مشابه سال ۱۴۰۱ ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۵ مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی

محاسبه نسبت دهکی	مقایسه ماهانه			مقایسه نقطه به نقطه		
	اردیبهشت ۱۴۰۲	خرداد ۱۴۰۲	درصد تغییرات	خرداد ۱۴۰۱	خرداد ۱۴۰۲	درصد تغییرات
میانگین مبالغ تراکنش دهک دهم (ریال)	۱۹,۳۸۹,۹۴۶	۱۸,۸۹۷,۴۳۳	-۲/۵۴٪	۱۶,۶۱۰,۰۶۶	۱۸,۸۹۷,۴۳۳	۱۳/۷۷٪
میانگین مبالغ تراکنش دهک اول (ریال)	۳۷,۷۷۰	۳۸,۸۸۵	۲/۹۵٪	۳۲,۲۸۳	۳۸,۸۸۵	۲۰/۴۵٪
نسبت دهکی	۵۱۳/۳۷	۴۸۵/۹۹	-۵/۳۳٪	۵۱۴/۵۱	۴۸۵/۹۹	-۵/۵۴٪

ملاحظه می‌شود که نسبت دهکی در مقایسه نقطه به نقطه رشد ۵/۵۴- درصدی و در قیاس ماهانه نیز رشد ۵/۳۳- درصدی داشته است. در قیاس ماهانه، متوسط مبلغی تراکنش‌های دهک دهم رشد ۲/۵۴- درصدی و متوسط مبلغی دهک اول نیز رشد ۲/۹۵ درصدی را تجربه نموده است که در نهایت منجر به رشد ۵/۳۳- درصدی نسبت متوسط قیمت دهک دهم به دهک اول در قیاس ماهانه شده است.

^{۱۲} تراکنش‌های دوره مورد بررسی بر اساس مبلغ مرتب شده، به ۱۰ دهک با تعداد تراکنش مساوی تقسیم و مورد بررسی قرار گرفته است.

شکل ۲-۱۸ مقایسه روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی از ابتدای سال ۱۴۰۰

با توجه به شکل ۲-۱۸، نسبت دهکی در خرداد ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته کاهش داشته است، به طوری که نسبت دهکی در خرداد ۱۴۰۲ نسبت به اردیبهشت رشد ۲۷/۳۸- واحدی را تجربه نموده و برابر با ۴۸۶ است.

۲-۳-۳- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش

در این بخش به منظور بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها، دهک‌های قیمتی هر دو خدمت "خرید کالا و خدمات" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش ارائه شده است. جدول ۲-۱۶ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "خرید کالا و خدمات" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۶ متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش

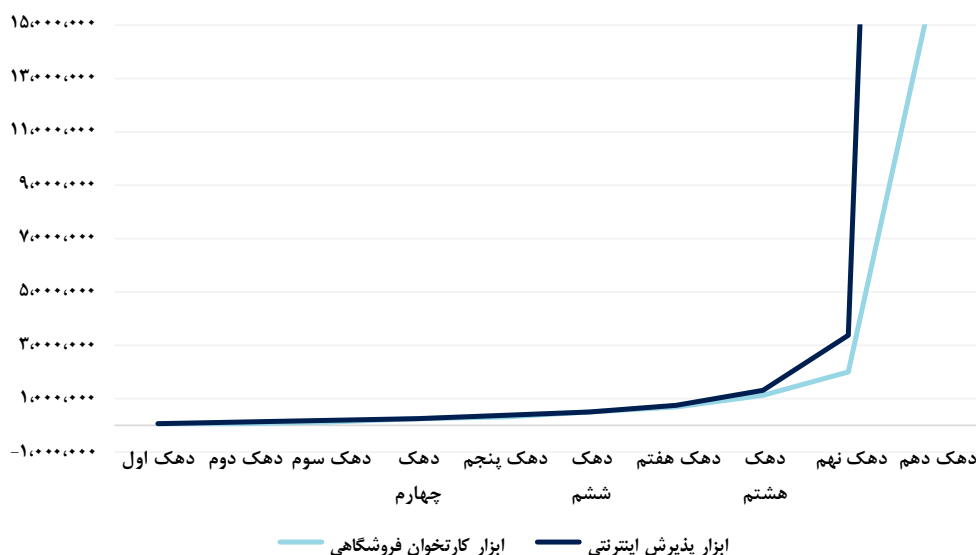
متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار کارتخوان فروشگاهی	
۵۲,۷۳۴/۵۹	۳۸,۷۵۶/۲۷	دهک اول
۱۲۲,۷۰۴/۹۲	۹۲,۷۸۶/۳۹	دهک دوم
۱۹۶,۲۸۰/۱۱	۱۵۷,۷۵۹/۴۲	دهک سوم
۲۷۲,۶۷۳/۱۱	۲۳۶,۲۲۴/۷۷	دهک چهارم

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش		دهک قیمتی
(مبالغ بر حسب ریال)		
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار کارتخوان فروشگاه‌ای	
۳۵۸,۱۸۰/۴۴	۳۳۸,۷۵۸/۲۴	دهک پنجم
۵۰۴,۰۷۲/۷۲	۴۸۶,۱۰۹/۰۶	دهک ششم
۷۵۸,۶۹۱/۴۹	۷۱۰,۷۶۹/۹۵	دهک هفتم
۱,۳۴۳,۳۴۷/۴۰	۱,۰۹۹,۰۷۱/۳۲	دهک هشتم
۳,۳۶۵,۹۷۴/۳۵	۱,۹۹۰,۵۹۶/۳۳	دهک نهم
۸۹,۹۷۵,۴۱۲/۷۰	۱۶,۷۸۶,۷۷۴/۲۶	دهک دهم

* ارائه خدمت خرید کالا و خدمات از طریق ابزار پذیرش موبایلی ممنوع و متوقف شده است.

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که متوسط مبلغ تراکنش‌های خرید کالا و خدمات در دهک آخر قیمتی در ابزار پذیرش اینترنتی بالاتر از ابزار کارتخوان فروشگاهی است، این امر مؤید این موضوع است که ابزار پذیرش اینترنتی ابزار مطلوب انجام تراکنش‌های خرید در دهک دهم می‌باشد. در خدمت خرید کالا و خدمات اعداد جدول مبین آن است که به طور متوسط ۷۰ درصد تراکنش‌ها (۷ دهک) در ابزارهای کارتخوان فروشگاهی و اینترنتی مربوط به خرید کالا و خدمات با مبلغ کمتر از ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است.

اطلاعات جدول ۲-۱۶ در شکل ۲-۱۹ برای مقایسه بهتر ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۹ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - خرداد ۱۴۰۲

در شکل ۲-۱۹ به علت نمایش بهتر، متوسط مبلغ دهک دهم به ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. در این ماه متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های خرید کالا و خدمات توسط ابزار پذیرش اینترنتی ۸۹,۹۷۵,۴۱۲/۷۰ ریال بوده است.

جدول ۲-۱۷ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

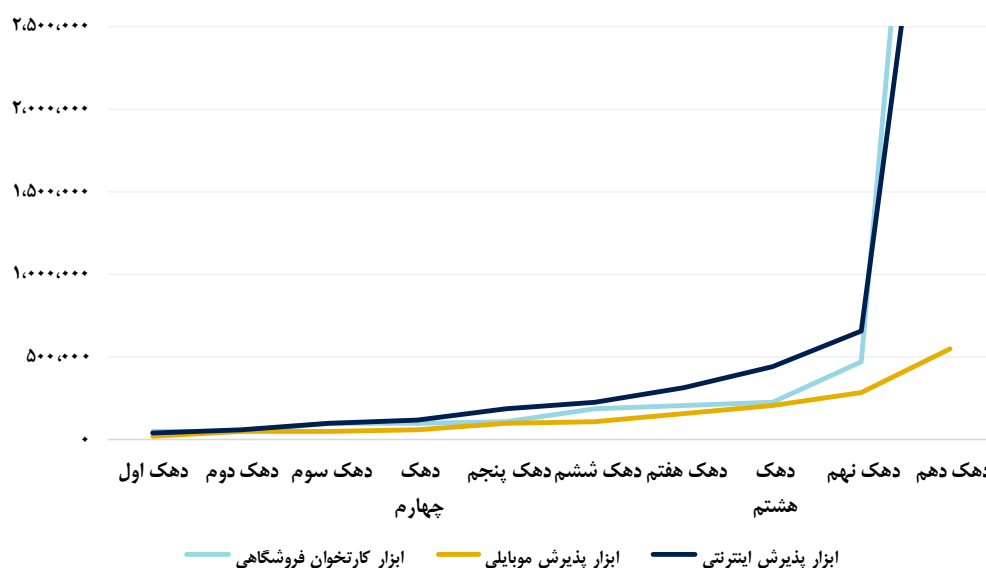
جدول ۲-۱۷ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)			دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار کارتخوان فروشگاه	
۳۹,۳۴۱/۹۶	۱۹,۴۵۵/۵۰	۴۱,۷۳۶/۰۵	دهک اول
۵۵,۸۸۲/۱۲	۵۰,۰۰۰/۰۰	۵۰,۳۲۱/۸۱	دهک دوم
۹۹,۶۶۹/۲۵	۵۰,۰۰۰/۰۰	۹۴,۹۱۲/۸۴	دهک سوم
۱۱۱,۱۰۶/۳۹	۵۴,۱۱۰/۷۳	۱۰۰,۰۰۰/۰۰	دهک چهارم
۱۸۲,۹۶۶/۹۸	۹۱,۰۷۴/۹۹	۱۰۱,۳۷۲/۳۹	دهک پنجم
۲۲۱,۸۰۹/۹۹	۱۰۴,۱۷۰/۷۳	۱۸۰,۶۹۲/۸۵	دهک ششم
۳۱۲,۲۹۶/۷۲	۱۵۵,۰۳۰/۴۳	۲۰۰,۰۰۰/۰۰	دهک هفتم
۴۴۱,۷۱۷/۳۲	۲۰۵,۱۸۹/۹۳	۲۲۵,۵۴۸/۲۲	دهک هشتم
۶۵۶,۴۰۳/۱۴	۲۸۲,۶۵۶/۵۵	۴۶۵,۷۴۶/۷۷	دهک نهم
۴,۷۴۶,۸۶۸/۵۰	۵۴۸,۱۳۸/۰۷	۶,۵۷۴,۳۱۰/۱۵	دهک دهم

با توجه به اطلاعات جدول ۲-۱۷ به نظر می‌رسد که از ابزار کارتخوان فروشگاه و نیز ابزار پذیرش موبایلی به طور عمده برای خرید کارت‌های شارژ تلفن همراه اعتباری نیز استفاده می‌شود. به طوری که بیشترین تعداد تراکنش از نوع خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه صورت گرفته توسط کارتخوان فروشگاه، خرید کارت شارژ ۵۰,۰۰۰ و ۱۰۰,۰۰۰ و ۲۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است که به طور متوسط ۳۰ درصد تراکنش‌های این ابزار (سه دهک قیمتی) را در بر می‌گیرد. این در حالی است که به طور متوسط ۲۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (دو دهک قیمتی) در ابزار پذیرش موبایلی با مبلغ ۲۰,۰۰۰ و ۵۰,۰۰۰ ریالی انجام شده است. به عبارتی این طور به نظر می‌رسد که به طور متوسط به ترتیب حداقل ۳۰ و ۲۰ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه و ابزار پذیرش موبایلی مربوط به خرید کارت شارژ تلفن همراه اعتباری بوده است. مقایسه متوسط

مبالغ هر دهک مبین آن است که در دهک‌های پایانی اختلاف متوسط مبالغ ابزار پذیرش اینترنتی با دو ابزار دیگر در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه قابل ملاحظه است. از جمله علل بیشتر بودن متوسط مبلغ دهک‌های مختلف در ابزار پذیرش اینترنتی، استفاده اکثر نهادهای متولی دریافت مالیات و عوارض از درگاه‌های اینترنتی می‌باشد.

شکل ۲-۲۰ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه را به تفکیک ابزارهای پذیرش نشان می‌دهد.

شکل ۲-۲۰ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - خرداد ۱۴۰۲

در شکل ۲-۲۰ به علت نمایش بهتر، دهک دهم به ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. متوسط مبلغ دهک دهم خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ در ابزار پذیرش اینترنتی حدود ۴,۷۴۶,۸۶۸/۵۰ ریال و متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های این خدمت در ابزار کارتخوان فروشگاهی در حدود ۶,۵۷۴,۳۱۰/۱۵ ریال بوده است. این در حالی است که در ابزار پذیرش موبایلی متوسط مبلغ دهک دهم حدود ۵۴۸,۱۳۸/۰۷ ریال بوده است که نسبت به دو ابزار پذیرش دیگر، به طور قابل ملاحظه‌ای کمتر است.

فصل ۳

کیفیت ارائه خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

کیفیت ارائه خدمات توسط شبکه پرداخت الکترونیک کشور و شرکت شاپرک و همچنین بررسی تعداد خطاهای هر گروه خطایی از موارد تحت بررسی در این بخش از گزارش می باشد.

۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

ارتقای کیفیت خدمات ارائه شده اصلی‌ترین هدف شرکت‌های ارائه‌دهنده آن خدمات می‌باشد؛ چرا که ارتقای کیفیت خدمت ارائه شده افزایش مطلوبیت و رضایت‌مندی مصرف‌کننده را به دنبال خواهد داشت. شرکت شاپرک نیز در راستای وظایف نظارتی خود، به دنبال افزایش کیفیت انجام خدمات ارائه شده در شبکه و انجام صحیح پرداخت‌ها می‌باشد. کاهش خطاها و تراکنش‌های ناتمام از یک سو و افزایش دسترس‌پذیری حس شده خدمات و دسترس‌پذیری زمانی از سوی دیگر منجر به بهبود عملکرد شاپرک می‌گردد در ادامه شاخص‌هایی برای سنجش این هدف ارائه می‌گردد.

۱-۳ - سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها

یکی از اصلی‌ترین برنامه‌های شرکت شاپرک، تلاش برای کاهش وقوع خطاهای شبکه و افزایش نسبت تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها می‌باشد. در حال حاضر در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی، خطاها در پنج گروه "خطای صادرکنندگی"^{۱۳}، "خطای پذیرندگی"^{۱۴}، "خطای شاپرکی"^{۱۵}، "خطای کاربری"^{۱۶} و "خطای کسب و کار"^{۱۷} طبقه‌بندی می‌شوند. جدول ۱-۳ اطلاعات مربوط به تعداد تراکنش‌های موفق و ناموفق (خطا) کل شبکه شاپرک را نشان می‌دهد که این بررسی حکایت از سهم ۹۲/۷۳ درصدی تراکنش‌های موفق و ۷/۲۷ درصدی خطاهای رخ داده در خرداد ۱۴۰۲ دارد.

جدول ۱-۳ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - خرداد ۱۴۰۲

نوع تراکنش	تعداد	سهم
تراکنش‌های موفق	۴,۲۶۸,۶۳۳,۸۵۹	۹۲/۷۳٪
تراکنش‌های ناموفق و خطادار	۳۳۴,۶۶۸,۸۰۹	۷/۲۷٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۴,۶۰۳,۳۰۲,۶۶۸	۱۰۰٪

۲-۳ - آنالیز خطاهای تراکنش‌ها

همانطور که ذکر گردید، خطاهای تراکنش‌ها انواع مختلفی دارند که اطلاعات مربوط به آمار تعدادی هر یک از انواع خطا در خرداد ۱۴۰۲ و ماه گذشته در جدول ۲-۳ ارائه شده است. اطلاعات مندرج در این جدول تغییرات مربوط به هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق را نشان می‌دهد.

^{۱۳} علت خطا بانک صادر کننده یا شبکه شتاب می‌باشد.

^{۱۴} علت خطا سوئیچ شرکت ارائه کننده خدمات پرداخت می‌باشد.

^{۱۵} علت خطا سوئیچ شرکت شاپرک می‌باشد.

^{۱۶} علت خطا کاربران شبکه پرداخت الکترونیک (دارندگان کارت) می‌باشد.

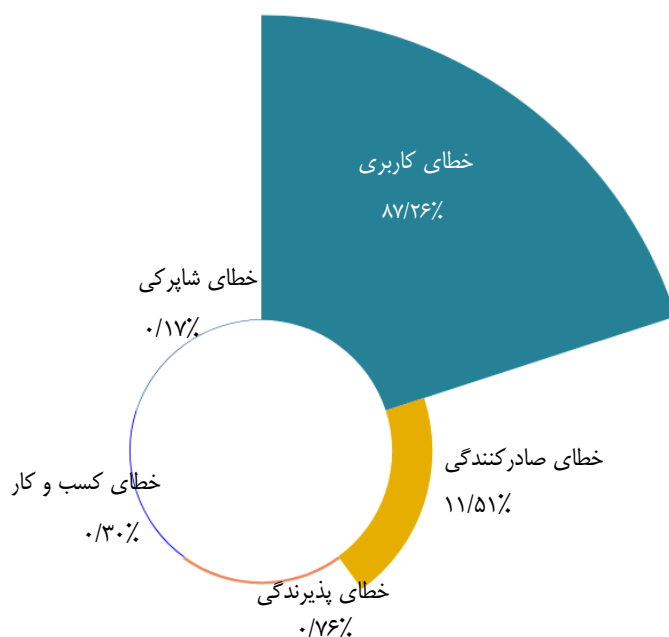
^{۱۷} رخداد خطا بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان می‌باشد.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۲-۳ مقایسه تعداد تراکنش‌ها و خطاها - خرداد ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته

نوع تراکنش و انواع خطا	اردیبهشت ۱۴۰۲	خرداد ۱۴۰۲	درصد تغییرات
خطای پذیرندگی	۳,۵۳۲,۶۳۳	۲,۵۵۰,۶۴۷	-۲۷/۸۰٪
خطای کاربری	۲۸۲,۲۳۳,۵۶۷	۲۹۲,۰۳۸,۲۳۱	۳/۴۷٪
خطای صادرکنندگی	۳۰,۷۴۴,۷۶۷	۳۸,۵۲۳,۰۴۳	۲۵/۳۰٪
خطای شاپرکی	۳۵۱,۲۴۰	۵۵۸,۰۴۳	۵۸/۸۸٪
خطای کسب و کار	۱,۰۸۹,۴۷۹	۹۹۸,۸۴۵	-۸/۳۲٪
تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۳۱۷,۹۵۱,۶۸۶	۳۳۴,۶۶۸,۸۰۹	۵/۲۶٪
تعداد کل تراکنش‌های موفق	۴,۱۶۳,۶۴۴,۱۳۰	۴,۲۶۸,۶۳۳,۸۵۹	۲/۵۲٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۴,۴۸۱,۵۹۵,۸۱۶	۴,۶۰۳,۳۰۲,۶۶۸	۲/۷۲٪

درصد تغییرات تعداد تراکنش‌های خطا در تمام گروه‌های خطایی در خرداد ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته در جدول ۲-۳ قابل ملاحظه می‌باشد.

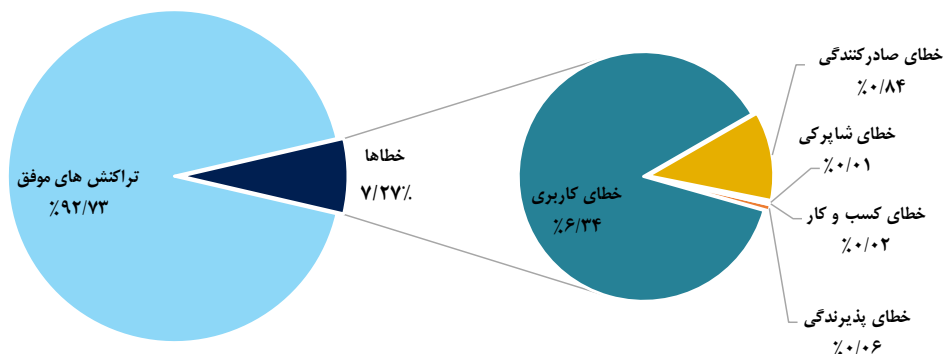
شکل ۳-۱ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - خرداد ۱۴۰۲

همچنین در راستای بررسی‌های انجام گرفته، اطلاعات شکل ۳-۱ حاکی از آن است که بروز خطای کاربری عمده‌ترین دلیل بروز خطاها بوده و ۸۷/۲۶ درصد از کل تراکنش‌های خطا را شامل می‌شود. این نوع خطا به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت (نظیر کمبود موجودی یا فراموشی رمز) می‌باشد.

جدول ۳-۳ آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی - خرداد ۱۴۰۲

نوع تراکنش و انواع خطا	تعداد	سهم
موفق	۴,۲۶۸,۶۳۳,۸۵۹	۹۲/۷۳٪
خطای پذیرندگی	۲,۵۵۰,۶۴۷	۰/۰۶٪
خطای کاربری	۲۹۲,۰۳۸,۲۳۱	۶/۳۴٪
خطای صادرکنندگی	۳۸,۵۲۳,۰۴۳	۰/۸۴٪
خطای شاپرکی	۵۵۸,۰۴۳	۰/۰۱٪
خطای کسب و کار	۹۹۸,۸۴۵	۰/۰۲٪
تعداد کل تراکنشها	۴,۶۰۳,۳۰۲,۶۶۸	۱۰۰/۰۰٪

در ادامه اطلاعات جدول ۳-۳ در شکل ۳-۲ به تصویر کشیده شده و سهم هر یک از انواع تراکنشهای موفق و ناموفق از کل تراکنشها در شکل آمده است.

شکل ۳-۲ سهم هر یک از انواع تراکنشهای ناموفق و تراکنشهای موفق از کل تراکنشها - خرداد ۱۴۰۲

همانگونه که در شکل ۳-۲ ملاحظه می‌شود، کمترین سهم در تراکنشهای خطادار مربوط به خطای شاپرکی با سهم ۰/۰۱ درصدی از کل تراکنشها بوده است. این نوع خطا سهم ۰/۱۷ درصدی را در بین تراکنشهای خطادار داشته که در شکل ۳-۱ نشان داده شده است.

جهت بررسی تغییرات تراکنش‌های خطا در دو ماه متوالی بهتر است سهم انواع خطا نسبت به کل تراکنش‌های صورت گرفته در ماه مورد نظر، مورد قیاس قرار گیرد. لذا تغییر سهم تراکنش‌های خطا در خرداد ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

جدول ۳-۴ قیاس سهم هر یک از انواع خطا - خرداد ۱۴۰۲ و ماه گذشته

نوع تراکنش و انواع خطا	سهم از کل تراکنش‌ها اردیبهشت ۱۴۰۲	سهم از کل تراکنش‌ها خرداد ۱۴۰۲	تغییر سهم
خطای پذیرندگی	۰/۰۸٪	۰/۰۶٪	-۰/۰۲۳٪
خطای کاربری	۶/۳۹۸٪	۶/۳۴٪	۰/۰۴۶٪
خطای صادرکنندگی	۰/۶۹٪	۰/۸۴٪	۰/۱۵۱٪
خطای شاپرکی	۰/۰۰۸٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰۴٪
کسب و کار	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	-۰/۰۰۳٪
تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۷/۰۹٪	۷/۲۷٪	۰/۱۷۶٪
تعداد کل تراکنش‌های موفق	۹۲/۹۱٪	۹۲/۷۳٪	-۰/۱۷۶٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۱۰۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	-

اطلاعات جدول ۳-۴ مبین کاهش سهم گروه خطای پذیرندگی و کسب و کار در مقابل افزایش سهم تراکنش‌های گروه خطایی کاربری، شاپرکی و صادرکنندگی از کل تراکنش‌های خرداد ۱۴۰۲ نسبت به اردیبهشت ماه می‌باشد.

۳-۳- دسترسی‌پذیری حس شده خدمات

یکی از دلایل وجودی شرکت شاپرک و از مهم‌ترین اهداف آن، بهبود امکان دسترسی به خدمات و انجام تراکنش موفق در هر زمانی می‌باشد. برای سنجش میزان تحقق این هدف، شاخص دسترسی‌پذیری حس شده خدمات تعریف شده که سهم تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه یا تراکنش‌های موفق سیستمی سوئیچ شاپرک را از کل تراکنش‌ها محاسبه می‌کند. در ادامه اطلاعات مربوط به شاخص دسترسی‌پذیری حس شده خدمات در جدول ۳-۵ ارائه شده است.

جدول ۳-۵ دسترسی پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی

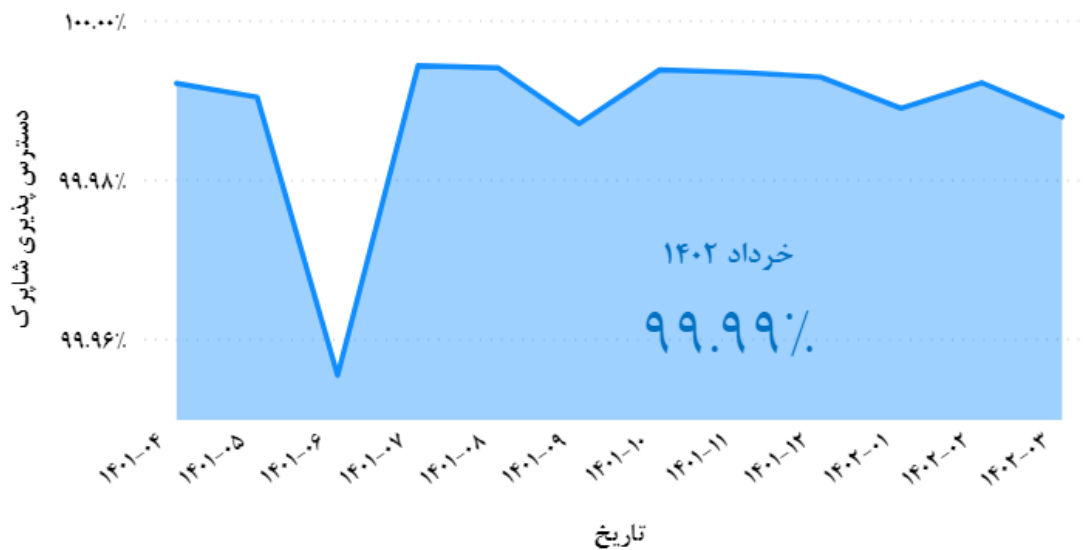
تراکنش‌های موفق		خرداد ۱۴۰۱		اردیبهشت ۱۴۰۲		خرداد ۱۴۰۲	
تعداد تراکنش‌ها	دسترسی پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترسی پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترسی پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترسی پذیری حس شده
۳,۹۸۰,۱۰۰,۹۲۸	۹۸/۸۸٪	۴,۴۴۵,۸۷۷,۶۹۷	۹۹/۲۰٪	۴,۵۶۰,۶۷۲,۰۹۰	۹۹/۰۷٪		
۴,۰۲۴,۶۸۵,۱۳۷	۹۹/۹۹٪	۴,۴۸۱,۲۴۴,۵۷۶	۹۹/۹۹٪	۴,۶۰۲,۷۴۴,۶۲۵	۹۹/۹۹٪		
۴,۰۲۵,۰۲۲,۶۹۱		۴,۴۸۱,۵۹۵,۸۱۶	-	۴,۶۰۳,۳۰۲,۶۶۸			

جدول ۳-۵ مبین در دسترسی بودن ۹۹/۹۹ درصدی خدمات شرکت شاپرک در خرداد ۱۴۰۲ می‌باشد که نسبت به خرداد ۱۴۰۱ تغییر ۰/۰۰۴- درصدی و نسبت به اردیبهشت ۱۴۰۲ رشد ۰/۰۰۴۳- درصدی داشته است.

در نمودارهای شکل ۳-۳ و شکل ۳-۴ به ترتیب روند دسترسی پذیری تراکنش‌های موفق سیستمی شاپرک و کل شبکه پرداخت در دوازده ماه منتهی به خرداد ۱۴۰۲ قابل مشاهده است.

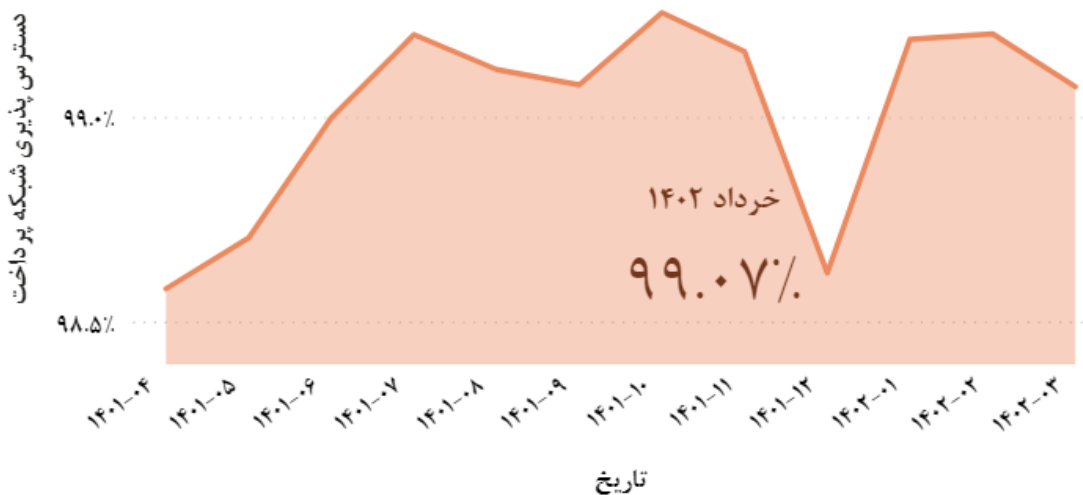
^{۱۸} تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

^{۱۹} تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

شکل ۳-۳ روند دسترس پذیری شاپرک در ۱۲ ماه منتهی به خرداد ۱۴۰۲

با توجه به شکل ۳-۳ کمترین و بیشترین درصد دسترس پذیری شاپرک به ترتیب در ماه‌های شهریور ۱۴۰۱ و مهر ۱۴۰۱ رخ داده است.

شکل ۴-۳ روند دسترس پذیری شبکه پرداخت در ۱۲ ماه منتهی به خرداد ۱۴۰۲

همچنین با توجه به شکل ۴-۳ کمترین و بیشترین درصد دسترس پذیری شبکه پرداخت به ترتیب در ماه‌های تیر ۱۴۰۱ و دی ۱۴۰۱ مشاهده می‌شود.

۳-۴ - آنالیز تراکنش‌ها ناتمام رخ داده در شبکه

شاخص میزان تراکنش‌های ناتمام^{۲۰} رخ داده در شبکه الکترونیک پرداخت کارتی و روند آن در طول زمان، یکی از شاخص‌هایی است که بر کیفیت انجام عملیات و رضایت از شبکه پرداخت اثرگذار است. لذا می‌بایست نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها روندی کاهشی داشته باشد. جدول ۳-۶ مقادیر این شاخص را ارائه نموده است.

جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۲

تراکنش‌های مغایرتی	اردیبهشت ۱۴۰۲	خرداد ۱۴۰۲	تغییرات
تعداد تراکنش‌های مغایرتی	۴۷۱,۰۰۶	۹۱۷,۶۰۶	۹۴/۸۲٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۴,۱۶۳,۶۴۴,۱۳۰	۴,۲۶۸,۶۳۳,۸۵۹	۲/۵۲٪
نسبت تعداد تراکنش‌های مغایرتی به کل تراکنش‌ها	۰/۰۱۱٪	۰/۰۲۱٪	۰/۰۱۰۲٪

همانطور که در جدول ۳-۶ ملاحظه می‌شود تعداد تراکنش‌های ناتمام خرداد ماه نسبت به اردیبهشت ماه با رشد قابل توجه ۹۴/۸۲ درصدی همراه بوده است. همزمان با افزایش ۲/۵۲ درصدی تعداد تراکنش‌های موفق در خرداد ۱۴۰۲ نسبت به اردیبهشت ماه، تعداد تراکنش‌های ناتمام نیز در این دوره با افزایش همراه بوده است. نسبت تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌های موفق در این ماه نسبت به ماه گذشته افزایش ۰/۰۱۰۲ درصدی را تجربه نموده است.

^{۲۰} تراکنش دارنده‌ی کارت که موفق کاربری بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است).

فصل ۴

بررسی عملکرد کلی شرکت های ارائه دهنده خدمات پرداخت

در این بخش به بررسی عملکرد شرکت های ارائه کننده خدمات پرداخت در شبکه پرداخت کشور و بررسی شاخص های تدوین شده به ازای هر شرکت در سطح کلی پرداخته خواهد شد.

۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت

شاخص‌های معرفی شده در این بخش، گستره فعالیت هر یک از شرکت‌های PSP را در صنعت پرداخت الکترونیکی نشان می‌دهند که آگاهی از آن برای نهاد نظارتی شاپرک جزو ملزومات به‌شمار می‌رود؛ چرا که این نهاد سیاستگذار و ناظر می‌بایست به خوبی از نقش و سطح فعالیت هر یک از شرکت‌های مزبور اطلاع داشته باشد تا با نظارت بر عملکرد آن‌ها بتواند در هدایت صنعت پرداخت الکترونیک ایفای نقش نماید. همچنین این شاخص‌ها کمک شایان توجهی به مطالعه‌ی بازار هریک از شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت خواهد نمود.

در این بخش عملکرد شرکت‌های PSP در دو حوزه اصلی مورد بررسی قرار می‌گیرد که اولین حوزه عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت را مورد بررسی قرار داده و در بخش دوم به‌طور ویژه عملکرد این شرکت‌ها در بازار کارتخوان فروشگاهی تحلیل می‌شود.

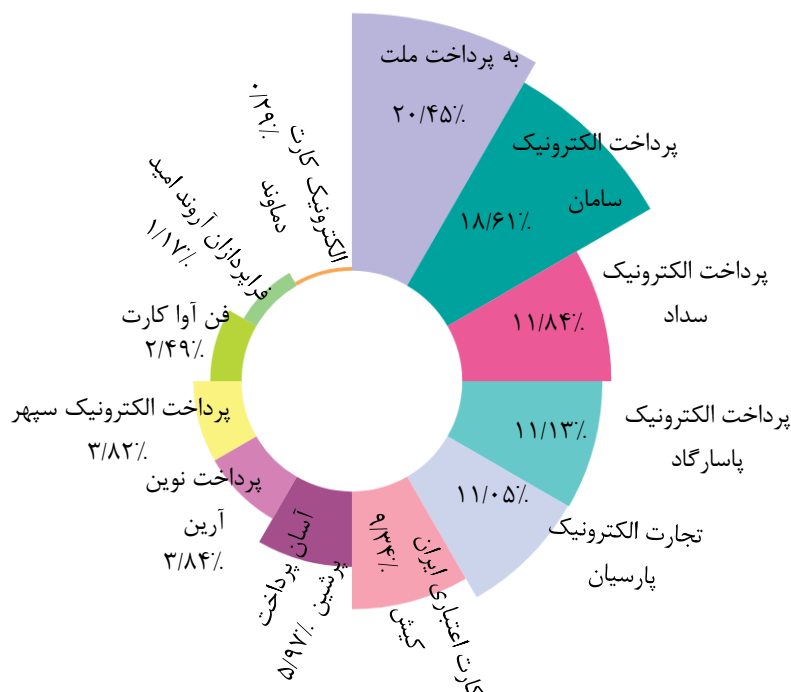
۱-۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP

به منظور رصد وضعیت کنونی صنعت پرداخت الکترونیکی کارت کشور و ترسیم مسیر حرکت آتی بازار آن و همچنین کمک به تعیین سیاست‌های توسعه‌ی بازار و نظارت بر آن، می‌بایست شاخص‌هایی تعریف و روند تغییرات آن بررسی گردد. در این بخش از گزارش سعی گردیده است تا با مطالعه‌ی شاخص‌های عملکرد تعدادی و مبلغی شرکت‌ها در کل و همچنین به تفکیک هریک از ابزار پذیرش و نوع سرویس، تصویری کلی از وضعیت آن‌ها در صنعت پرداخت الکترونیکی کارت ترسیم شود. در پایان نیز عملکرد هریک از شرکت‌های PSP در رخداد تراکنش‌های خطا مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۱-۱-۴- سهم مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های

حوزه پرداخت الکترونیک کارت

سهم مبلغی هر یک از شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تراکنش‌های بازار خدمات پرداخت الکترونیک کارتی، در شکل ۱-۴ ترسیم شده است.

شکل ۱-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - خرداد ۱۴۰۲

در شاخص سهم مبلغی شرکت "به پرداخت ملت" با اختصاص سهم ۲۰/۴۵ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، بیشترین سهم را به خود اختصاص داده است. در این ماه اختلاف سهم مبلغی شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" - دومین شرکت بازار - با این شرکت حدود ۱ درصد است.

مقایسه دو شکل بالا با شکل‌های مشابه در گزارش اردیبهشت ماه سال ۱۴۰۲ حکایت از آن دارد که در این مولفه جایجایی بین دو شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" و "پرداخت الکترونیک سداد" و دو شرکت "پرداخت نوین آراین" و "پرداخت الکترونیک سپهر" رخ است.

۴-۱-۲- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از

ابزارهای پذیرش

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش مبلغ تراکنش‌های هر شرکت به تفکیک ابزار پذیرش مورد بررسی قرار می‌گیرد.

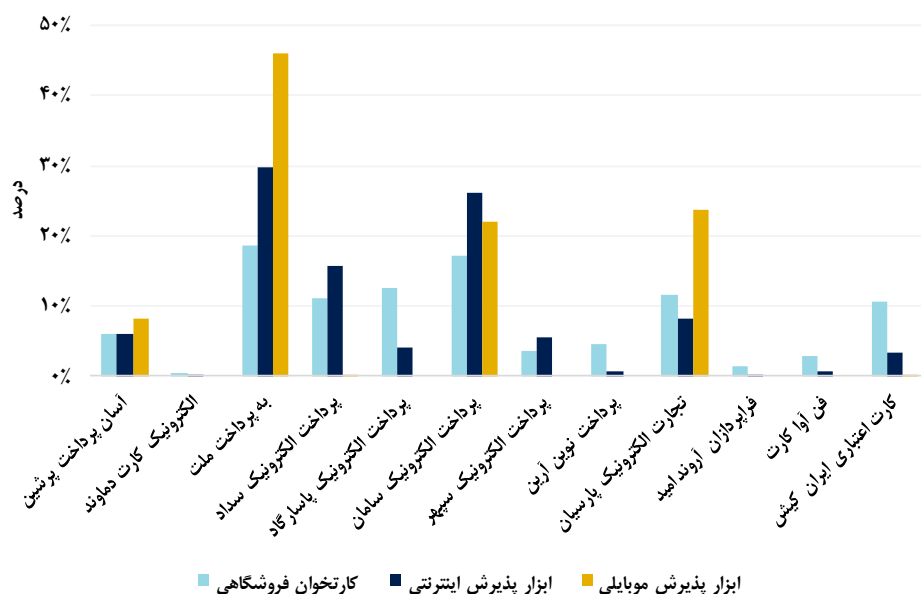
سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۲ در جدول ۴-۱ ارائه شده است. در این ماه همچنان شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۱۸/۵۴ درصدی از مبالغ بازار کارتهخوان فروشگاهی، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. همچنین این شرکت در خرداد ماه از مبالغ ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز به ترتیب با پوشش ۲۹/۹۰ و ۴۶/۰۷ درصدی دارای بالاترین سهم می‌باشد.

جدول ۱-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۲

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۵/۹۱٪	۵/۹۸٪	۰/۰۷٪	۵/۷۹٪	۵/۹۱٪	۰/۱۲٪	۸/۵۴٪	۸/۲۱٪	-۰/۳۳٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۳۵٪	۰/۳۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۸/۴۵٪	۱۸/۵۴٪	۰/۱۰٪	۳۱/۷۴٪	۲۹/۹۰٪	-۱/۸۴٪	۴۵/۲۲٪	۴۶/۰۷٪	۰/۸۵٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۹۰٪	۱۱/۰۸٪	۰/۱۸٪	۱۲/۷۶٪	۱۵/۸۲٪	۳/۰۶٪	۰/۳۳٪	۰/۱۳٪	-۰/۱۸٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۳/۰۹٪	۱۲/۵۲٪	-۰/۵۷٪	۳/۴۸٪	۴/۱۶٪	۰/۶۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۶/۸۰٪	۱۷/۱۳٪	۰/۳۳٪	۲۵/۸۹٪	۲۶/۱۵٪	۰/۲۶٪	۲۲/۳۶٪	۲۱/۹۲٪	-۰/۴۵٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۴۷٪	۳/۵۱٪	۰/۰۴٪	۹/۶۳٪	۵/۴۳٪	-۴/۲۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آریا	۴/۳۵٪	۴/۵۰٪	۰/۱۴٪	۰/۷۲٪	۰/۵۵٪	-۰/۱۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۱/۵۶٪	۱۱/۶۰٪	۰/۰۳٪	۶/۹۱٪	۸/۱۵٪	۱/۲۴٪	۲۳/۵۳٪	۲۳/۶۵٪	۰/۱۱٪
فراپدازان آروند امید	۱/۴۱٪	۱/۴۰٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۲/۹۶٪	۲/۸۷٪	-۰/۰۹٪	۰/۴۸٪	۰/۵۶٪	۰/۰۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۰/۷۵٪	۱۰/۵۳٪	-۰/۲۲٪	۲/۶۰٪	۳/۳۶٪	۰/۷۶٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی نسبت به ماه گذشته با کاهش ۰/۵۷ درصدی به شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" تعلق دارد. همچنین شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" در ابزار پذیرش اینترنتی با کاهش ۴/۲۱ درصدی، بالاترین تفاضل را نشان می‌دهد. همچنین شرکت "به پرداخت ملت" با ۰/۸۵ درصد افزایش دارای بیشترین اختلاف سهم در مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد.

شکل ۲-۴ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را در خرداد ۱۴۰۲ نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۲ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - خرداد ۱۴۰۲

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که در ماه جاری عملکرد شرکت‌های "الکترونیک کارت دماوند" و "فراپردازان آروند امید" به گونه‌ای بوده که کمترین مبلغ و تعداد تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را به خود اختصاص داده‌اند.

۴-۱-۳ سهم مبلغ شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر شرکت PSP در سرویس‌های خدمات پرداخت می‌شود. در این بخش مبلغ تراکنش‌های هر یک از شرکت‌ها به تفکیک نوع سرویس مورد بررسی قرار می‌گیرد.

سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیک پرداخت کارت برای دو ماه متوالی اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۲ در جدول ۴-۲ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در خرداد ماه شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۲۰/۵۴ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، بالاترین دارنده‌ی سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور محسوب می‌گردد. همچنین شرکت "فن آوا کارت" در تراکنش‌های

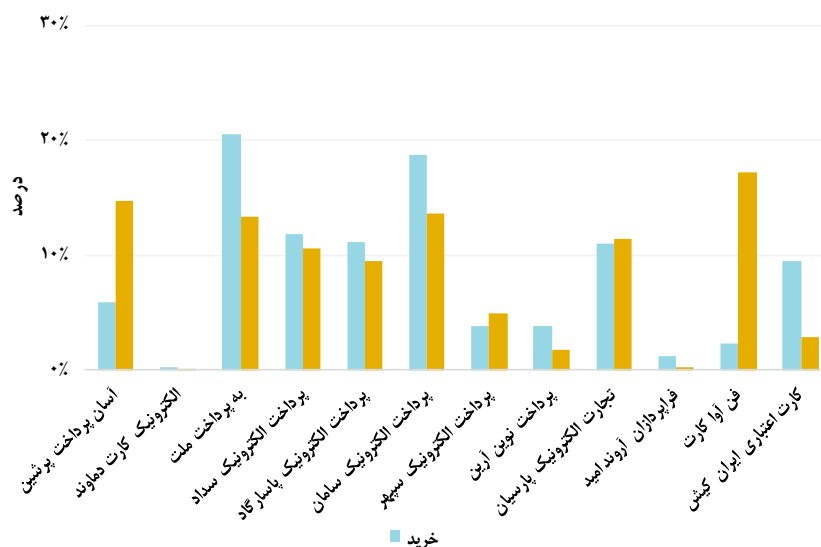
پرداخت قبض و خرید شارژ خرداد ماه با سهم مبلغی ۱۷/۲۲ درصدی بیشترین سهم مبلغی این نوع از تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده است.

جدول ۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۲

نام شرکت ارائه‌کننده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های خرید			سهم از مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ		
	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۵/۷۹٪	۵/۸۶٪	۰/۰۷٪	۱۳/۸۹٪	۱۴/۶۶٪	۰/۷۷٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۳۰٪	۰/۳۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۶٪	۰/۰۷٪	۰/۰۱٪
به پرداخت ملت	۲۰/۹۰٪	۲۰/۵۴٪	-۰/۳۶٪	۱۲/۲۸٪	۱۳/۲۶٪	۰/۹۸٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۱/۲۲٪	۱۱/۸۶٪	۰/۶۴٪	۱۰/۲۳٪	۱۰/۵۶٪	۰/۳۳٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۱/۴۴٪	۱۱/۱۵٪	-۰/۲۹٪	۸/۹۷٪	۹/۴۶٪	۰/۴۹٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۸/۴۷٪	۱۸/۶۸٪	۰/۲۱٪	۱۲/۲۲٪	۱۳/۵۶٪	۱/۳۴٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۴/۴۸٪	۳/۸۰٪	-۰/۶۷٪	۸/۴۲٪	۴/۹۶٪	-۳/۴۶٪
پرداخت نوین آراین	۳/۷۴٪	۳/۸۷٪	۰/۱۳٪	۱/۶۸٪	۱/۶۹٪	۰/۰۱٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۰/۷۶٪	۱۱/۰۵٪	۰/۲۹٪	۱۲/۲۱٪	۱۱/۴۷٪	-۰/۷۴٪
فراپردازان آروند امید	۱/۱۸٪	۱/۱۹٪	۰/۰۱٪	۰/۱۹٪	۰/۲۰٪	۰/۰۱٪
فن آوا کارت	۲/۳۳٪	۲/۳۰٪	-۰/۰۳٪	۱۷/۳۱٪	۱۷/۲۲٪	-۰/۱۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۴۱٪	۹/۴۲٪	۰/۰۱٪	۲/۵۲٪	۲/۸۸٪	۰/۳۶٪

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید در اردیبهشت ماه و ماه جاری با رقمی برابر با ۰/۶۷ درصد کاهش در شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" گزارش شده است. این شاخص در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ نیز با کاهش قابل توجه ۳/۴۶ درصدی، در همین شرکت مشاهده می‌شود.

شکل ۳-۴ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های سرویس‌های مختلف را در خرداد ماه نمایش می‌دهد.

شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - خرداد ۱۴۰۲

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که دو شرکت "الکترونیک کارت دماوند" و "فراپردازان آروند امید" کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن‌ها از بازار کلیه سرویس‌های خدمات پرداخت کارت ناچیز است.

۴-۱-۴ - بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای

تراکنش‌ها

در این بخش عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از منظر تراکنش‌های ناموفق حوزه پذیرندگی مورد بررسی قرار می‌گیرد. هدف آن، انجام مقایسه‌ای بین شرکت‌ها در پشتیبانی از تراکنش‌های صحیح و دقت در عملکرد می‌باشد. بدین منظور سهم خطای پذیرندگی از تعداد کل تراکنش‌های هر شرکت PSP محاسبه گردیده تا بررسی شود که کدام شرکت عملکرد بهتری از این منظر داشته است. جدول ۳-۴ نتایج این بررسی در دو ماه متوالی اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۲ را منعکس نموده است.

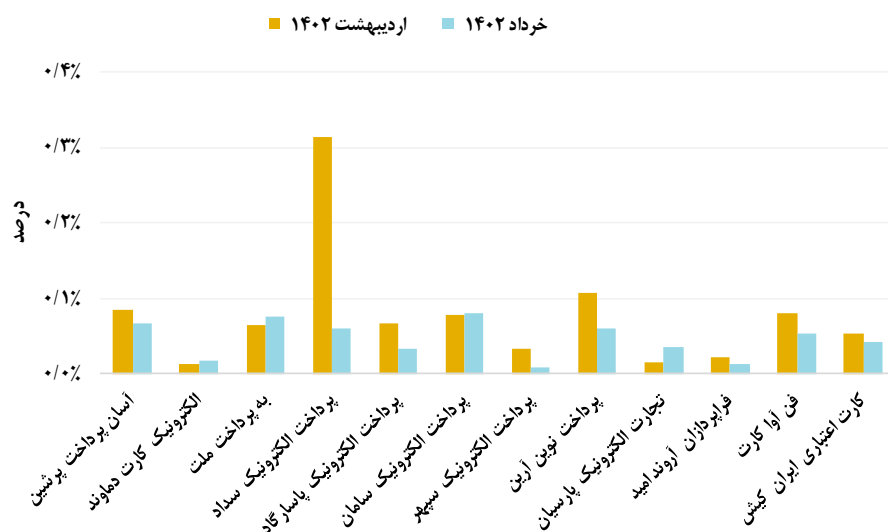
جدول ۳-۴ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۲

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	نسبت تعداد خطای پذیرندگی به تعداد کل تراکنش‌ها		درصد تغییرات
	اردیبهشت	خرداد	
آسان پرداخت پرشین	۰/۰۸۵٪	۰/۰۶۶٪	-۰/۰۱۹٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۱۴٪	۰/۰۱۷٪	۰/۰۰۳٪
به پرداخت ملت	۰/۰۶۵٪	۰/۰۷۵٪	۰/۰۱۰٪
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۳۱۴٪	۰/۰۵۹٪	-۰/۲۵۵٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۰۶۷٪	۰/۰۳۳٪	-۰/۰۳۴٪
پرداخت الکترونیک سامان	۰/۰۷۸٪	۰/۰۸۰٪	۰/۰۰۳٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۰/۰۳۲٪	۰/۰۰۸٪	-۰/۰۲۴٪
پرداخت نوین آراین	۰/۱۰۷٪	۰/۰۶۱٪	-۰/۰۴۶٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۰/۰۱۵٪	۰/۰۳۶٪	۰/۰۲۱٪
فراپردازان آروند امید	۰/۰۲۱٪	۰/۰۱۳٪	-۰/۰۰۸٪
فن آوا کارت	۰/۰۸۰٪	۰/۰۵۲٪	-۰/۰۲۸٪
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۰۵۳٪	۰/۰۴۳٪	-۰/۰۱۰٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف سایر جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

در ماه خرداد شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر"، با رقمی برابر با ۰/۰۰۸ درصد، بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را در میان سایر شرکت‌ها داشته است. در مقابل شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با کسب رقم ۰/۰۸۰ درصد بالاترین عدد شاخص مذکور را به خود اختصاص داده است.

در ماه جاری عملکرد بیشتر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت به‌ویژه شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" به‌گونه‌ای بوده که سبب کاهش قابل توجه ۲۷/۸۳ درصدی در خطای پذیرندگی شبکه شده است. این جدول در شکل ۴-۴ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۴-۴ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۲

در مقایسه ماهانه عملکرد این شرکت‌ها ملاحظه می‌شود که بیشترین کاهش در نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها (عملکرد مثبت)، با رقمی برابر با ۰/۲۵۵ درصد در شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" رخ داده است. همچنین شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با رقم ۰/۰۲۱ درصد افزایش، بیشترین رشد را نسبت به سایر شرکت‌ها در این شاخص تجربه کرده است.

۴-۲- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش

یکی از مهمترین شاخص‌های حوزه‌ی پرداخت الکترونیک کارت، بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در مدیریت، پشتیبانی و توسعه ابزارهای پذیرش می‌باشد. با توجه به آینده‌ی صنعت پرداخت در حوزه‌ی پرداخت‌های موبایلی و اینترنتی، در گزارش اقتصادی شاپرک سعی شده است که علاوه بر ارائه‌ی اطلاعات در خصوص کارتخوان‌های فروشگاهی، به ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز پرداخته شود. از این رو در این بخش ابتدا عملکرد شرکت‌ها در هریک از ابزارهای پذیرش به تفکیک ابزارهای فعال سیستمی و تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته و پس از آن به‌طور ویژه به عملکرد آن‌ها در کارتخوان فروشگاهی توجه می‌شود.

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد هر یک از انواع ابزار پذیرش فعال سیستمی و تراکنش‌دار به ازای هر

شرکت مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتهای فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در دو ماه اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۲ در جدول ۴-۴ ارائه شده است.

در خرداد ماه به تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی شبکه‌ی پرداخت کارت کشور نسبت به ماه گذشته افزوده شده است. در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" با کسب سهم بازار ۱۹/۲۶ درصدی به عنوان دارنده‌ی بالاترین تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی محسوب می‌گردد. شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" نیز با سهم بازار ۵۹/۶۰ درصد همچنان از بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی فعال پشتیبانی می‌کند. لازم به توضیح است که برخی شرکت‌ها با بازتعریف بعضی از کارتهای فروشگاهی خود به عنوان ابزار پذیرش اینترنتی، سعی در تسهیل انجام خدمات پرداخت کارت از طریق نرم‌افزار موبایلی خود و بر بستر اینترنت می‌نمایند. ابزارهای پذیرش فوق این امکان را برای مشتریان فراهم می‌کند تا با استفاده از نرم افزار این شرکت‌ها بر روی موبایل، اقدام به دریافت QRCode پذیرنده نموده و به آسانی پرداخت بدون کارت خود را با وارد کردن اطلاعات رمز دوم و CVV۲ انجام دهند. در بازار ابزار پذیرش موبایلی شرکت "به پرداخت ملت" همچنان بخش عظیمی از سهم بازار ابزارهای موبایلی فعال سیستمی را با رقمی معادل با ۹۴/۸۵ درصد در اختیار دارد.

جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۲

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتهای فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۵/۱۰٪	۵/۰۸٪	-۰/۰۲٪	۲۴/۴۹٪	۲۵/۰۷٪	۰/۵۹٪	۳/۱۷٪	۳/۱۸٪	۰/۰۱٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۷۶٪	۰/۷۳٪	-۰/۰۳٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۰/۷۸٪	۱۰/۸۱٪	۰/۰۳٪	۲/۶۰٪	۲/۴۱٪	-۰/۱۹٪	۹۴/۸۸٪	۹۴/۸۵٪	-۰/۰۳٪
پرداخت الکترونیک سداد	۸/۴۶٪	۸/۵۰٪	۰/۰۴٪	۲/۲۱٪	۲/۰۹٪	-۰/۱۲٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۹/۵۹٪	۱۹/۲۶٪	-۰/۳۳٪	۳/۵۱٪	۲/۷۸٪	-۰/۷۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۳/۷۹٪	۱۳/۸۹٪	۰/۱۰٪	۳/۴۱٪	۳/۵۰٪	۰/۰۹٪	۰/۸۸٪	۰/۸۹٪	۰/۰۱٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۲۸٪	۳/۴۱٪	۰/۱۳٪	۳/۳۳٪	۲/۸۰٪	-۰/۵۴٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۷/۱۳٪	۷/۴۶٪	۰/۳۳٪	۱/۵۲٪	۰/۲۰٪	-۱/۳۲٪	۰/۰۴٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۱/۰۸٪	۱۱/۰۲٪	-۰/۰۶٪	۵۶/۴۷٪	۵۹/۶۰٪	۳/۱۳٪	۰/۸۲٪	۰/۸۲٪	۰/۰۰٪
فراپردازان آروند امید	۴/۵۸٪	۴/۵۰٪	-۰/۰۸٪	۰/۰۸٪	۰/۰۹٪	۰/۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۴/۷۸٪	۴/۷۶٪	-۰/۰۲٪	۰/۲۳٪	۰/۲۲٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۰/۶۶٪	۱۰/۵۷٪	-۰/۰۹٪	۲/۱۴٪	۱/۲۴٪	-۰/۹۱٪	۰/۱۲٪	۰/۱۲٪	۰/۰۰٪

در سهم تعدادی کارتخوان‌های فروشگاهی، به طور همزمان در دو شرکت "پرداخت نوین آراین" و "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" به ترتیب با ۰/۳۳ درصد افزایش و کاهش نسبت به ماه پیشین، بیشترین اختلاف رخ داده است. در ابزار پذیرش اینترنتی بالاترین تغییر سهم در شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با افزایش ۳/۱۳ درصدی مشاهده می‌شود. در سهم ابزار پذیرش موبایلی شرکت "به پرداخت ملت" با کاهش ۰/۰۲ درصدی دارای بیشترین اختلاف نسبت به ماه گذشته است.

سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی تراکنش‌دار در دو ماه متوالی اردیبهشت و خرداد در

جدول ۴-۵ ارائه شده است. همانگونه که ملاحظه می‌گردد، شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در ابزار کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار با کسب ۲۰/۰۸ درصد بالاترین سهم را در اختیار دارد. در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" با کسب سهم ۲۲/۱۳ درصدی بیشترین سهم در ابزارهای تراکنش‌دار اینترنتی را به خود اختصاص داده است. همچنین شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با ۵۴/۲۳ درصد بیشترین سهم بازار ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار موبایلی را نیز در دست دارد.

جدول ۴-۵ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۲

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۵/۳۶٪	۵/۳۳٪	-۰/۰۳٪	۹/۳۶٪	۸/۲۴٪	-۱/۱۲٪	۱۹/۴۴٪	۱۷/۶۱٪	-۱/۸۴٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۶۰٪	۰/۵۹٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۰/۸۳٪	۱۰/۷۶٪	-۰/۰۷٪	۱۷/۷۱٪	۱۸/۳۷٪	۰/۶۶٪	۶/۹۴٪	۱۲/۶۸٪	۵/۷۳٪
پرداخت الکترونیک سداد	۹/۴۰٪	۹/۴۰٪	۰/۰۰٪	۶/۶۶٪	۶/۴۱٪	-۰/۲۵٪	۹/۷۳٪	۹/۸۶٪	۰/۱۴٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۲۰/۴۴٪	۲۰/۰۸٪	-۰/۳۶٪	۱۱/۱۸٪	۱۱/۰۰٪	-۰/۱۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۵/۱۲٪	۱۵/۲۱٪	۰/۰۹٪	۲۲/۱۶٪	۲۲/۱۲٪	-۰/۰۴٪	۵۷/۶۴٪	۵۴/۲۳٪	-۳/۴۱٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۴۳٪	۳/۵۹٪	۰/۱۶٪	۲۰/۷۹٪	۲۲/۱۳٪	۱/۳۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۶/۵۴٪	۶/۹۲٪	+۰/۳۸٪	۱/۲۶٪	۱/۱۸٪	-۰/۰۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۰/۸۹٪	۱۰/۸۴٪	-۰/۰۵٪	۵/۹۰٪	۵/۸۱٪	-۰/۰۸٪	۳/۴۷٪	۳/۵۲٪	۰/۰۵٪
فراپردازان آروند امید	۲/۸۰٪	۲/۷۹٪	-۰/۰۱٪	۰/۱۳٪	۰/۱۸٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۳/۸۳٪	۳/۷۹٪	-۰/۰۴٪	۰/۱۸٪	۰/۱۷٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۰/۷۶٪	۱۰/۷۰٪	-۰/۰۶٪	۴/۶۳٪	۴/۳۶٪	-۰/۲۷٪	۲/۷۸٪	۲/۱۱٪	-۰/۶۷٪

سهم بازار کارتخوان فروشگاه‌های در شرکت "پرداخت نوین آرین" با افزایش ۰/۳۸ درصدی، بیشترین اختلاف را داشته است. در سهم بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" با افزایش ۱/۳۴ درصدی بالاترین تفاضل را نشان می‌دهد. شرکت "به پرداخت ملت" با افزایش ۵/۷۳ درصدی، بیشترین اختلاف سهم را در ابزارهای پذیرش موبایلی تراکنش‌دار نسبت به ماه گذشته داشته است.

۴-۳- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌های

کارتخوان فروشگاه‌های به سبب تعدد ابزار و نیز تعداد و مبلغ^{۲۱} تراکنش‌ها اهمیت ویژه‌ای نسبت به سایر ابزارهای پذیرش در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی دارد. به همین علت به طور ویژه عملکرد کارتخوان فروشگاه‌های شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت بررسی می‌شود.

با توجه به اهمیت کارتخوان‌های فروشگاه‌های در صنعت پرداخت کشور به دلیل سهم بالای تعدادی و مبلغی آن‌ها در تراکنش‌ها، مطالعه‌ای در عملکرد شرکت‌ها در این ابزار انجام شده و با محاسبه شاخص اثربخشی آن‌ها، نحوه‌ی توزیع این ابزارها توسط شرکت‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد. برای این منظور ابتدا سهم هر شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تعداد ابزار فعال کارتخوان فروشگاه‌های در هر استان محاسبه می‌گردد و سپس مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های و سهم هر شرکت PSP از کل تعداد ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌های در هر استان مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته و اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی و کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار برای هر یک از آن‌ها در بعد کشوری و نیز در بعد استانی اندازه‌گیری و تحلیل شده است. در پایان با بهره‌جویی از آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی شرکت‌های PSP، عملکرد هر شرکت در خصوص این نوع کارتخوان‌ها بررسی خواهد شد.

^{۲۱} سهم تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های از کل تراکنش‌های شبکه پرداخت در خرداد ماه نزدیک به ۹۲ درصد بوده که حدود ۸۳ درصد مبالغ تراکنش‌های این شبکه را جابجا می‌نماید.

۴-۳-۱- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتهای

فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور

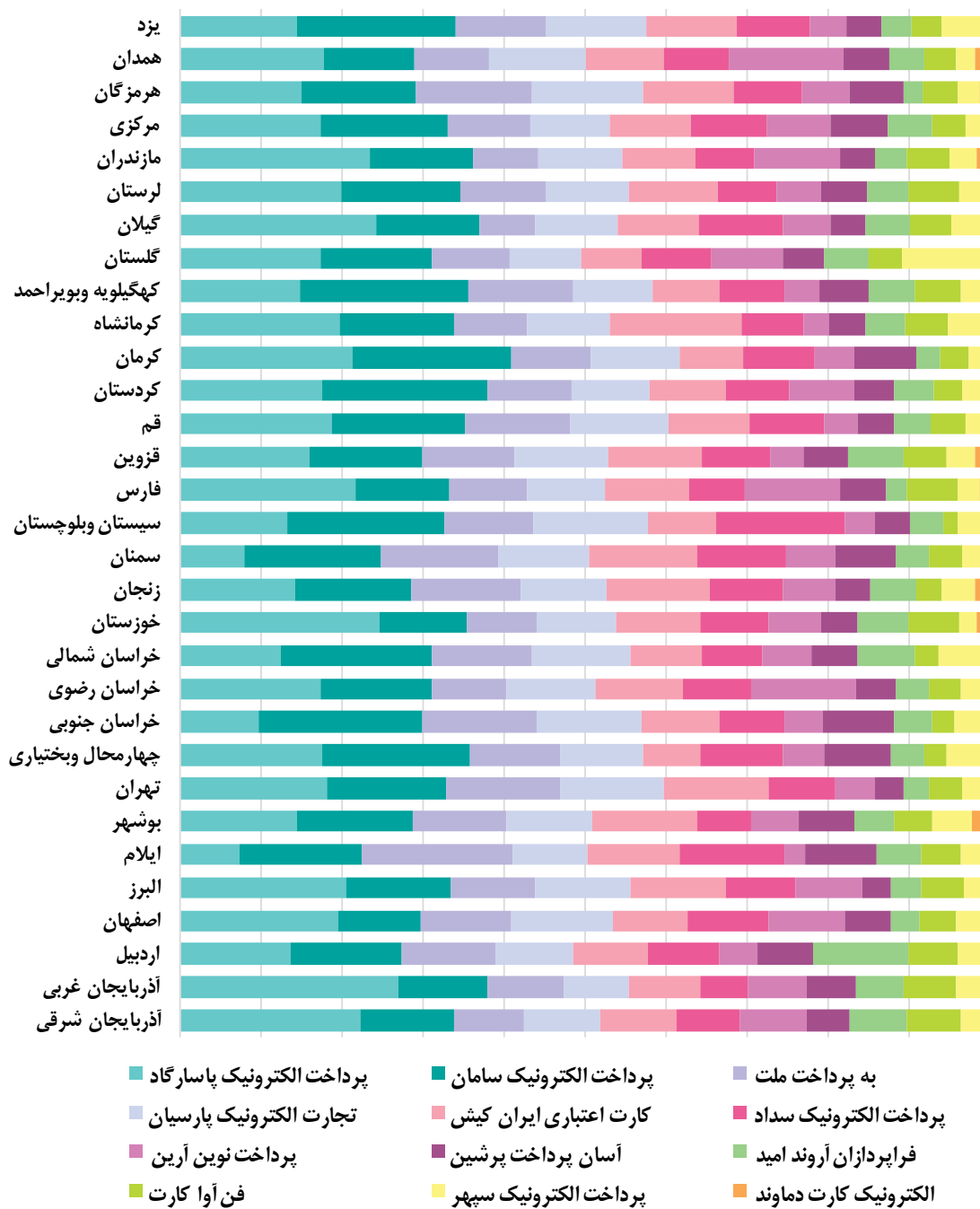
در این بخش به بررسی اطلاعات سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور پرداخته می‌شود. جدول ۴-۶ اطلاعات سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در استان را برای خرداد ماه نشان می‌دهد. شرکت‌های "پرداخت الکترونیک پاسارگاد"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "به پرداخت ملت" بیشترین سهم از بازار را از این منظر در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۴-۶ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان - خرداد ۱۴۰۲

استان	اسمان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آریا	تجارت الکترونیک پارسین	فراپازان آریوند امید	فن آو کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۵/۳۴٪	۰/۵۱٪	۸/۶۶٪	۷/۹۵٪	۲۲/۲۳٪	۱۱/۵۳٪	۳/۰۸٪	۸/۱۷٪	۹/۴۳٪	۷/۱۳٪	۶/۶۲٪	۹/۳۵٪
آذربایجان غربی	۶/۱۳٪	۰/۳۱٪	۹/۵۵٪	۵/۹۱٪	۲۶/۹۱٪	۱۰/۹۸٪	۳/۸۰٪	۷/۱۴٪	۷/۹۶٪	۵/۸۶٪	۶/۵۶٪	۸/۹۰٪
اردبیل	۶/۷۹٪	۰/۵۴٪	۱۱/۶۴٪	۸/۷۳٪	۱۳/۶۳٪	۱۳/۶۷٪	۳/۳۹٪	۴/۷۶٪	۹/۵۴٪	۱۱/۷۶٪	۶/۱۸٪	۹/۳۸٪
اصفهان	۵/۷۳٪	۰/۳۹٪	۱۱/۲۴٪	۱۰/۰۴٪	۱۹/۵۴٪	۱۰/۰۵٪	۳/۷۷٪	۹/۴۱٪	۱۲/۵۳٪	۳/۴۷٪	۴/۵۷٪	۹/۲۵٪
البرز	۳/۵۰٪	۰/۶۰٪	۱۰/۵۵٪	۸/۶۷٪	۲۰/۵۵٪	۱۲/۸۳٪	۲/۶۴٪	۸/۲۸٪	۱۱/۶۵٪	۳/۷۷٪	۵/۲۳٪	۱۱/۷۶٪
ایلام	۸/۹۲٪	۰/۳۲٪	۱۸/۵۸٪	۱۳/۰۲٪	۷/۳۶٪	۱۵/۰۶٪	۳/۲۹٪	۲/۴۵٪	۹/۳۶٪	۵/۵۰٪	۴/۸۶٪	۱۱/۲۷٪
بوشهر	۶/۷۴٪	۲/۱۶٪	۱۱/۶۴٪	۶/۶۶٪	۱۴/۴۳٪	۱۴/۱۹٪	۴/۹۰٪	۵/۹۰٪	۱۰/۵۹٪	۴/۹۷٪	۴/۷۵٪	۱۳/۰۷٪
تهران	۳/۴۵٪	۰/۳۶٪	۱۴/۱۶٪	۸/۲۹٪	۱۸/۱۵٪	۱۴/۶۶٪	۳/۰۰٪	۵/۰۳٪	۱۲/۷۵٪	۳/۱۷٪	۴/۱۲٪	۱۲/۸۵٪
چهارمحال و بختیاری	۸/۳۰٪	۰/۵۸٪	۱۱/۱۴٪	۱۰/۲۳٪	۱۷/۴۳٪	۱۸/۳۷٪	۴/۷۸٪	۵/۱۵٪	۱۰/۳۴٪	۴/۰۹٪	۲/۶۷٪	۷/۰۳٪
خراسان جنوبی	۸/۸۴٪	۰/۷۸٪	۱۴/۱۳٪	۸/۰۱٪	۹/۷۲٪	۲۰/۲۵٪	۳/۵۷٪	۴/۷۷٪	۱۲/۹۵٪	۴/۶۹٪	۲/۶۹٪	۹/۶۱٪
خراسان رضوی	۴/۹۴٪	۰/۵۶٪	۹/۲۶٪	۸/۵۰٪	۱۷/۳۶٪	۱۳/۶۹٪	۳/۰۰٪	۱۲/۹۲٪	۱۰/۸۸٪	۴/۱۵٪	۳/۹۶٪	۱۰/۷۹٪
خراسان شمالی	۵/۸۲٪	۰/۶۱٪	۱۲/۳۳٪	۷/۵۹٪	۱۲/۴۵٪	۱۸/۶۴٪	۵/۶۲٪	۶/۰۱٪	۱۲/۱۳٪	۷/۰۲٪	۳/۰۰٪	۸/۸۰٪
خوزستان	۴/۴۴٪	۱/۶۳٪	۸/۵۴٪	۸/۴۵٪	۲۴/۵۰٪	۱۰/۹۷٪	۲/۱۶٪	۶/۵۰٪	۹/۷۷٪	۶/۳۹٪	۶/۲۱٪	۱۰/۴۳٪
زنجان	۴/۳۷٪	۱/۸۷٪	۱۳/۶۱٪	۹/۱۵٪	۱۴/۲۱٪	۱۴/۲۶٪	۴/۰۸٪	۶/۳۵٪	۱۰/۵۲٪	۵/۷۲٪	۳/۱۲٪	۱۲/۷۴٪
سمنان	۷/۳۱٪	۰/۴۵٪	۱۴/۵۲٪	۱۰/۹۸٪	۷/۹۵٪	۱۶/۹۰٪	۲/۹۶٪	۶/۱۱٪	۱۱/۱۸٪	۴/۱۷٪	۴/۱۰٪	۱۳/۳۷٪
سیستان و بلوچستان	۴/۳۵٪	۰/۲۵٪	۱۱/۰۱٪	۱۵/۸۱٪	۱۳/۱۷٪	۱۹/۳۷٪	۳/۶۹٪	۳/۸۶٪	۱۴/۲۹٪	۳/۹۶٪	۱/۸۷٪	۸/۲۸٪
فارس	۵/۶۴٪	۱/۱۶٪	۹/۵۷٪	۶/۹۹٪	۲۱/۶۵٪	۱۱/۵۲٪	۲/۷۳٪	۱۱/۶۸٪	۹/۷۸٪	۲/۶۸٪	۶/۳۲٪	۱۰/۲۸٪
قزوین	۵/۵۷٪	۱/۸۶٪	۱۱/۵۰٪	۸/۴۲٪	۱۵/۹۷٪	۱۳/۸۶٪	۳/۵۳٪	۴/۱۵٪	۱۱/۵۷٪	۶/۷۹٪	۵/۲۹٪	۱۱/۵۰٪
قم	۴/۵۳٪	۰/۰۸٪	۱۲/۹۸٪	۹/۲۳٪	۱۸/۷۸٪	۱۶/۳۴٪	۲/۸۸٪	۴/۱۶٪	۱۲/۲۶٪	۴/۴۰٪	۴/۴۲٪	۹/۹۵٪
کردستان	۴/۸۲٪	۰/۵۹٪	۱۰/۲۶٪	۷/۸۵٪	۱۷/۵۶٪	۲۰/۴۶٪	۲/۸۸٪	۸/۰۵٪	۹/۶۳٪	۴/۸۷٪	۳/۵۲٪	۹/۵۲٪
کرمان	۷/۵۵٪	۰/۲۵٪	۹/۸۰٪	۸/۶۹٪	۲۱/۳۳٪	۱۹/۴۹٪	۲/۳۱٪	۵/۰۲٪	۱۰/۹۹٪	۳/۰۶٪	۳/۵۰٪	۸/۰۲٪
کرمانشاه	۴/۴۰٪	۰/۲۸٪	۹/۱۳٪	۷/۷۰٪	۱۹/۷۶٪	۱۴/۰۴٪	۴/۸۰٪	۳/۲۰٪	۱۰/۰۵٪	۴/۹۲٪	۵/۳۹٪	۱۶/۳۳٪
کهگیلویه و بویراحمد	۶/۰۴٪	۰/۵۴٪	۱۳/۰۶٪	۸/۱۲٪	۱۴/۷۹٪	۲۰/۶۸٪	۳/۰۵٪	۴/۳۹٪	۹/۷۲٪	۵/۷۳٪	۵/۶۳٪	۸/۲۴٪
گلستان	۵/۰۴٪	۰/۷۷٪	۹/۵۹٪	۸/۷۷٪	۱۷/۳۸٪	۱۳/۶۵٪	۱۰/۰۸٪	۸/۸۳٪	۸/۸۳٪	۵/۴۴٪	۴/۱۸٪	۷/۴۳٪
گیلان	۴/۲۹٪	۰/۷۰٪	۶/۸۶٪	۱۰/۳۰٪	۲۴/۲۸٪	۱۲/۶۳٪	۴/۰۷٪	۶/۰۰٪	۱۰/۳۷٪	۵/۵۱٪	۵/۰۸٪	۱۰/۰۲٪
لرستان	۵/۷۳٪	۰/۱۶٪	۱۰/۷۴٪	۷/۲۱٪	۱۹/۷۹٪	۱۴/۷۵٪	۳/۵۳٪	۵/۴۹٪	۱۰/۲۰٪	۵/۱۷٪	۶/۳۵٪	۱۰/۸۸٪
مازندران	۴/۳۷٪	۱/۶۶٪	۷/۹۱٪	۷/۲۳٪	۲۳/۳۲٪	۱۲/۹۰٪	۳/۳۵٪	۱۰/۵۳٪	۱۰/۳۹٪	۳/۹۹٪	۵/۱۵٪	۹/۱۹٪
مرکزی	۷/۱۶٪	۰/۲۷٪	۱۰/۲۱٪	۹/۴۳٪	۱۷/۳۷٪	۱۵/۶۸٪	۲/۷۳٪	۷/۷۹٪	۹/۸۷٪	۵/۵۵٪	۴/۰۲٪	۹/۹۴٪
هرمزگان	۶/۶۱٪	۱/۱۲٪	۱۴/۳۶٪	۸/۵۱٪	۱۵/۰۴٪	۱۴/۰۷٪	۲/۹۱٪	۵/۹۴٪	۱۳/۶۳٪	۲/۴۴٪	۴/۱۶٪	۱۱/۲۴٪
همدان	۵/۷۳٪	۱/۷۲٪	۹/۱۴٪	۸/۰۰٪	۱۷/۷۸٪	۱۱/۱۴٪	۲/۵۱٪	۱۴/۲۳٪	۱۲/۰۹٪	۴/۱۶٪	۳/۹۳٪	۹/۵۷٪
یزد	۴/۲۱٪	۰/۶۰٪	۱۱/۱۹٪	۹/۰۴٪	۱۴/۴۲٪	۱۹/۵۹٪	۵/۲۴٪	۴/۵۷٪	۱۲/۳۳٪	۳/۷۶٪	۳/۸۴٪	۱۱/۲۱٪

شکل ۴-۵ سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور را برای دوره خرداد ۱۴۰۲ به تصویر می‌کشد.

شکل ۴-۵ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاههای فعال سیستمی در هر استان - خرداد ۱۴۰۲

۴-۳-۲- شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی

در بعد کشوری

دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و مبلغ تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تعیین‌کننده عملکرد شرکت و توزیع مناسب این ابزارها توسط شرکت‌ها باشند که برای این منظور می‌توان شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی را تعریف نمود.

این شاخص بیانگر نسبت سهم هر شرکت از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به سهم آن شرکت از ابزار کارتخوان فروشگاه‌های است.^{۲۲} عدد حاصل میزان اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیک را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها است. در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارها دارد، از بازار تراکنش‌ها به دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارها دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. بنابراین می‌توان چنین گفت که شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های، کارایی توزیع کارتخوان‌های شرکت‌های PSP از نظر مبلغی و تعداد کارتخوان بررسی نموده و از این رو شرکت‌ها به سبب کارا تر بودن توزیع، می‌بایست با جایی مناسب کارتخوان‌ها برای جذب تراکنش‌های بیشتر، شاخص اثربخشی این ابزار پذیرش را بهبود بخشند.

در جدول ۴-۷ شاخص اثربخشی مبلغی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر یک از شرکت‌های PSP در خرداد ماه محاسبه شده است.

^{۲۲} این شاخص به عبارتی همان متوسط مبلغ تراکنش کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت است که نسبت به کل نرمالایز شده است.

جدول ۴-۷ شاخص اثربخشی مبلغ کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۲

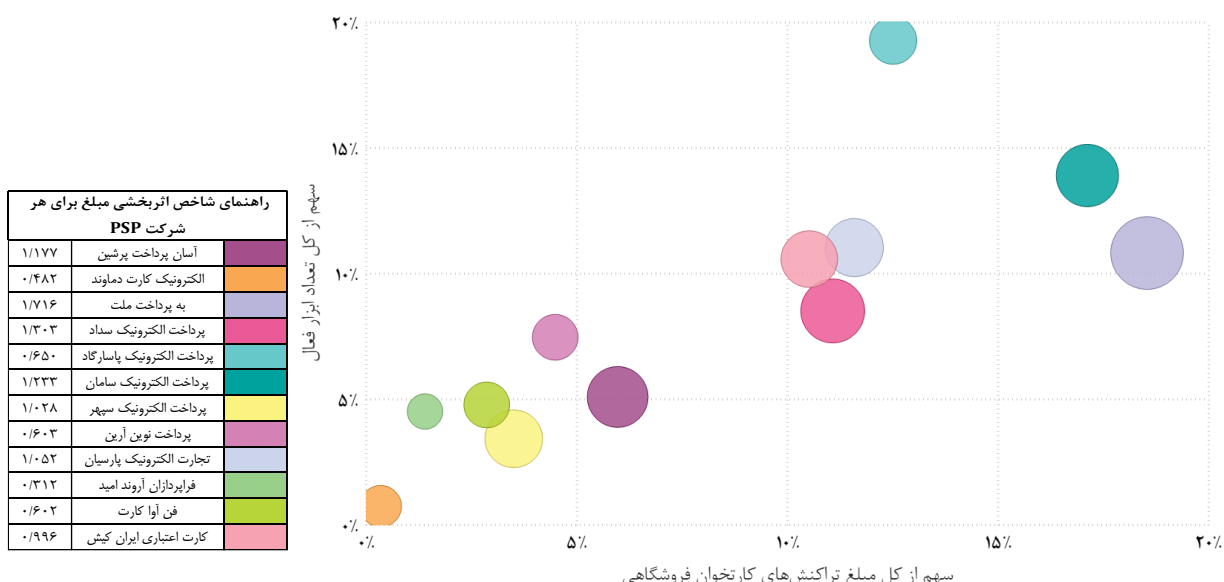
شرکت	کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی		اثربخشی مبلغ کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی	
	سهم از کل مبلغ تراکنشهای کارتهای فروشگاهی	سهم از کل تعداد ابزار	اردیبهشت	خرداد
آسان پرداخت پرشین	۵/۹۸٪	۵/۰۸٪	۱/۱۵۹	۱/۱۷۷
الکترونیک کارت دماوند	۰/۳۵٪	۰/۷۳٪	۰/۴۶۸	۰/۴۸۲
به پرداخت ملت	۱۸/۵۴٪	۱۰/۸۱٪	۱/۷۱۱	۱/۷۱۶
پرداخت الکترونیک سداد	۱۱/۰۸٪	۸/۵۰٪	۱/۲۸۸	۱/۳۰۳
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۲/۵۲٪	۱۹/۲۶٪	۰/۶۶۸	۰/۶۵۰
پرداخت الکترونیک سامان	۱۷/۱۳٪	۱۳/۸۹٪	۱/۲۱۸	۱/۲۳۳
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۵۱٪	۳/۴۱٪	۱/۰۵۷	۱/۰۲۸
پرداخت نوین آراین	۴/۵۰٪	۷/۴۶٪	۰/۶۱۱	۰/۶۰۳
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۱/۶۰٪	۱۱/۰۲٪	۱/۰۴۳	۱/۰۵۲
فراپدازان آروند امید	۱/۴۰٪	۴/۵۰٪	۰/۳۰۸	۰/۳۱۲
فن آوا کارت	۲/۸۷٪	۴/۷۶٪	۰/۶۱۹	۰/۶۰۲
کارت اعتباری ایران کیش	۱۰/۵۳٪	۱۰/۵۷٪	۱/۰۰۸	۰/۹۹۶

در خرداد ماه شرکت های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سداد"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "آسان پرداخت پرشین" و "تجارت الکترونیک پارسیان" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته اند. دارا بودن عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی مبلغ به این معناست که جذب مجموع مبلغ تراکنش های این شرکت ها بر روی کارتهای آنها بیشتر از سهم تعداد کارتهای آنها از کل کارتهای کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتهای فروشگاهی این شرکت ها به گونه ای بوده که در جذب بیشتر مبلغ تراکنش ها به نسبت سایر شرکت ها موفق تر عمل نموده اند.

بیشترین تغییر در میزان شاخص اثربخشی مبلغ کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در خرداد ماه ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته در شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" با ۰/۰۲۸ واحد کاهش گزارش می شود. این امر به دلیل افزایش سهم تعداد پایانه های کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی و سهم مبلغ تراکنش های کارتهای فروشگاهی آن ارزیابی می شود. با توجه به متغیر بودن روند و مقدار رشد سهم مبلغی تراکنش های کارتهای فروشگاهی شرکت ها نسبت به سهم ابزار کارتهای فروشگاهی آنها، شاخص مذکور در هریک از شرکت های PSP ممکن است دچار کاهش و یا افزایش شده باشد.

شکل ۴-۶، نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP را برای دوره خرداد ۱۴۰۲ به تصویر می کشد. با توجه به این نمودار قطر هر دایره میزان شاخص اثربخشی مبلغی هر شرکت را نشان می دهد.

همانگونه که ذکر شد دو شاخص تعداد کارتهای فروشگاهی و مبلغ تراکنشهای آن در کنار یکدیگر می توانند تصویر خوبی از توزیع مناسب این ابزارها توسط هر یک از شرکت های PSP را ارائه دهند. نکته حائز اهمیت این است که در شبکه ی شاپرک کارتهای فروشگاهی فعالی وجود دارند که فاقد تراکنش هستند. به این معنا که وضعیت آنها در شبکه فعال است ولیکن تراکنشی از سوی آنها وارد شبکه ی پرداخت نشده است.

شکل ۴-۶ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP - خرداد ۱۴۰۲

اثربخشی مبلغ هریک از شرکت ها در کل کارتهای فروشگاهی در بالا به تفصیل بررسی گردید. در این بخش به منظور مشاهده ی نحوه ی جایابی کارتهای فروشگاهی تراکنش دار^{۳۳} در کشور و همچنین بررسی میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش ها، شاخص اثربخشی مبلغ به ازای سهم مبلغ تراکنشهای

^{۳۳} با حداقل یک تراکنش در ماه.

کارتخوان فروشگاهی هر شرکت به سهم آن‌ها از تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار بازتعریف شده و به‌عنوان شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار ارائه می‌گردد.

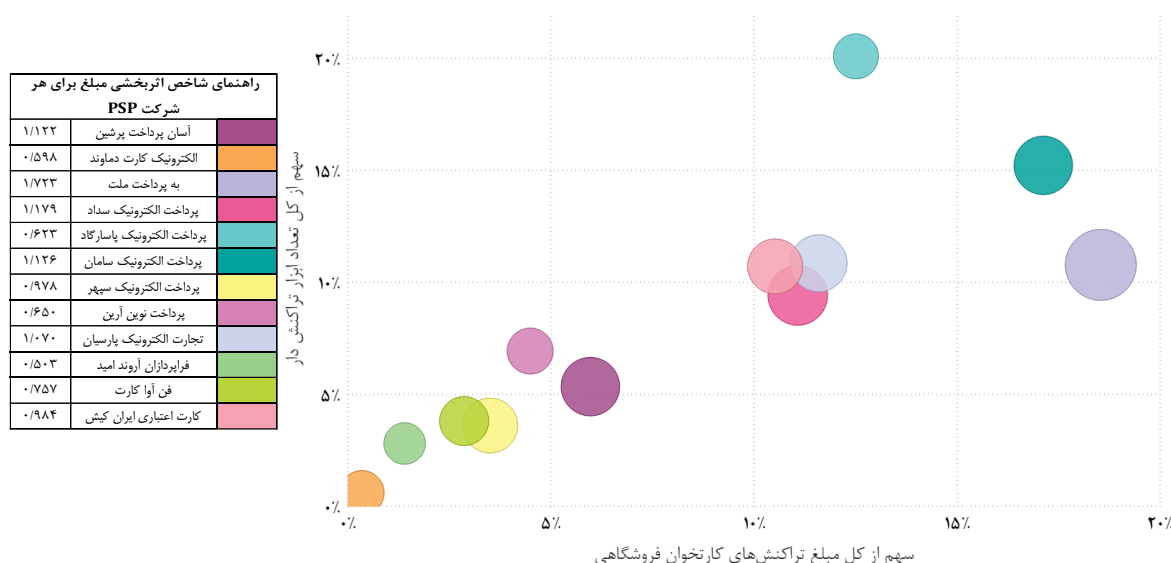
در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارهای تراکنش‌دار دارد، از بازار تراکنش‌ها به‌دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارهای مزبور دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. جدول زیر همچنین، شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی را بر حسب ابزارهای کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار در خرداد ماه محاسبه و ارائه می‌نماید

جدول ۴-۸ شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار هر شرکت - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۲

شرکت	کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار		اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار		
	سهم از کل مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی	سهم از کل تعداد ابزار	اردیبهشت	خرداد	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۵/۹۸٪	۵/۳۳٪	۱/۱۰۲	۱/۱۲۲	-۰/۰۲۰
الکترونیک کارت دماوند	۰/۳۵٪	۰/۵۹٪	۰/۵۹۴	۰/۵۹۸	-۰/۰۰۴
به پرداخت ملت	۱۸/۵۴٪	۱۰/۷۶٪	۱/۷۰۳	۱/۷۲۳	-۰/۰۲۰
پرداخت الکترونیک سداد	۱۱/۰۸٪	۹/۴۰٪	۱/۱۶۰	۱/۱۷۹	-۰/۰۱۹
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۲/۵۲٪	۲۰/۰۸٪	۰/۶۴۰	۰/۶۲۳	-۰/۰۱۷
پرداخت الکترونیک سامان	۱۷/۱۳٪	۱۵/۲۱٪	۱/۱۱۱	۱/۱۲۶	-۰/۰۱۵
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۵۱٪	۳/۵۹٪	۱/۰۱۱	۰/۹۷۸	-۰/۰۳۳
پرداخت نوین آراین	۴/۵۰٪	۶/۹۲٪	۰/۶۶۶	۰/۶۵۰	-۰/۰۱۶
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۱/۶۰٪	۱۰/۸۴٪	۱/۰۶۱	۱/۰۷۰	-۰/۰۰۸
فراپدازان آروند امید	۱/۴۰٪	۲/۷۹٪	۰/۵۰۵	۰/۵۰۳	-۰/۰۰۱
فن آوا کارت	۲/۸۷٪	۳/۷۹٪	۰/۷۷۲	۰/۷۵۷	-۰/۰۱۵
کارت اعتباری ایران کیش	۱۰/۵۳٪	۱۰/۷۰٪	۰/۹۹۸	۰/۹۸۴	-۰/۰۱۵

در شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سداد"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "آسان پرداخت پرشین" و "تجارت الکترونیک پارسیان" به عددی بالاتر از یک دست یافته‌اند. بالاترین تغییر در شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار نیز در شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" با کاهش ۰/۰۳۳ واحدی مشاهده می‌شود. چرا که سهم تعداد پایانه‌های کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار و سهم مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی با افزایش همراه بوده است.

دستیابی به عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار، بدین معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتخوان‌های تراکنش‌دار بیشتر از سهم تعداد کارتخوان‌هایشان از کل کارتخوان‌های تراکنش‌دار کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاهی این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. عملکرد مختلف هر یک از شرکت‌های PSP در کسب سهم بازار تراکنش‌ها و کارتخوان‌های تراکنش‌دار سبب گردیده تا میزان شاخص مذکور بعضاً با افزایش و یا کاهش مواجه شود.

شکل ۴-۷ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار هر شرکت PSP - خرداد ۱۴۰۲

شکل ۴-۷، نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار هر شرکت PSP را بر اساس نام اختصاری برای دوره خرداد ۱۴۰۲ به تصویر می‌کشد. با توجه به این نمودار قطر هر دایره میزان شاخص اثربخشی هر شرکت را نشان می‌دهد.

۴-۳-۳- شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاهی فعال

سیستمی در هر یک از استان‌های کشور

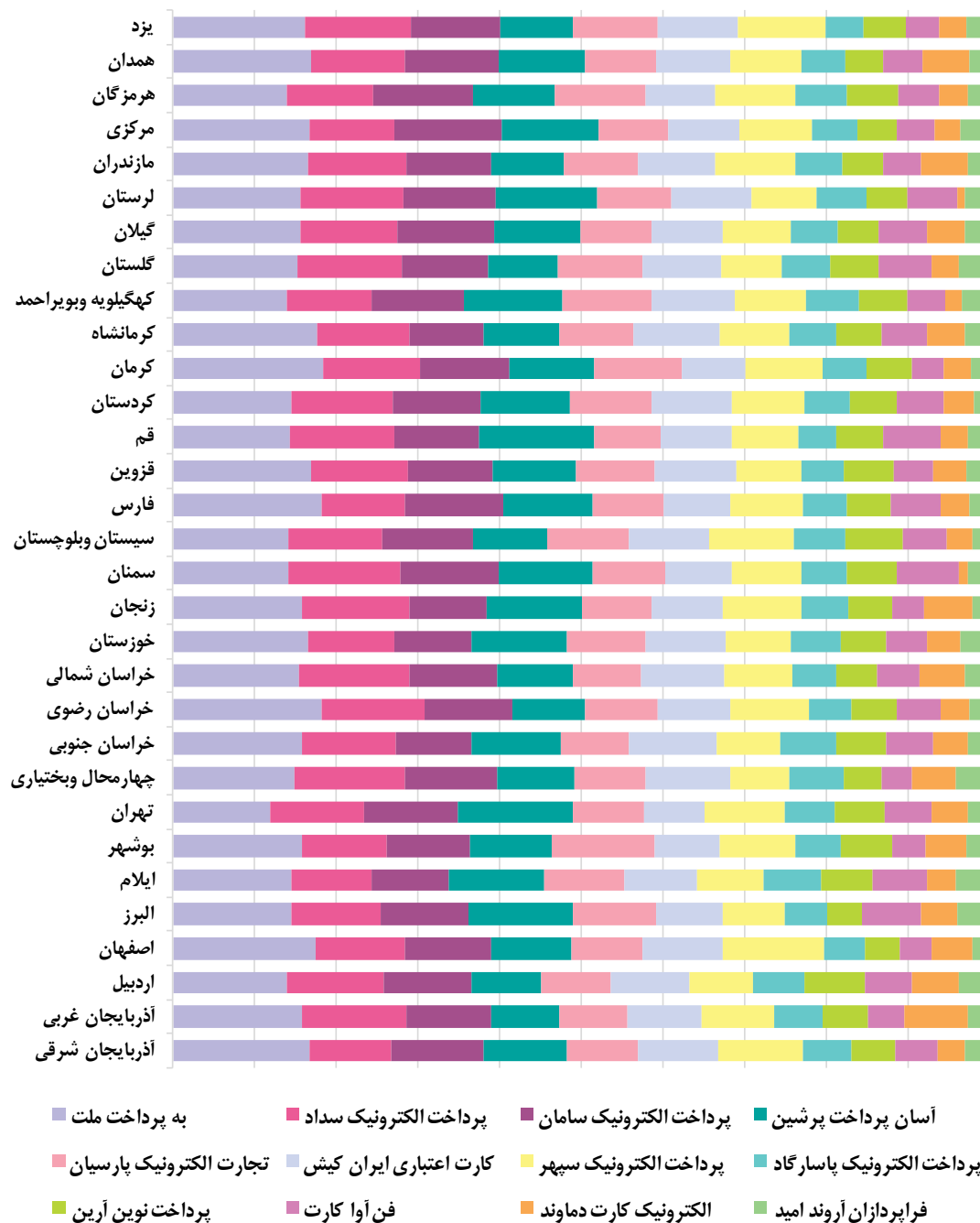
در این قسمت شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی برای هر شرکت در هر یک از ۳۱ استان کشور مورد بررسی قرار می‌گیرد. شرکت "به پرداخت ملت" و "پرداخت الکترونیک سداد" در تمام استان‌ها و شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان" و "آسان پرداخت پرشین" در غالب استان‌ها، دارای

شاخص اثربخشی مبلغی کارتخوان فروشگاههای بالاتر از یک هستند. در جدول ۴-۹ این شاخص در خرداد ماه برای هر یک از شرکتهای PSP به ازای استانهای کشور مورد محاسبه قرار گرفته است.

جدول ۴-۹ شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوانهای فروشگاههای فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - خرداد ۱۴۰۲

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آریا	تجارت الکترونیک پارسین	فراپازان آروند امید	فن آو کارت	کارت اعتباری ایران کیس
آذربایجان شرقی	۱/۱۹۳	-/۳۸۹	۱/۹۷۹	۱/۱۷۹	-/۶۹۱	۱/۳۴۰	۱/۲۳۷	-/۶۳۶	۱/۰۳۱	-/۳۵۱	-/۶۲۹	۱/۱۴۷
آذربایجان غربی	۱/۰۲۹	-/۹۶۰	۱/۹۳۳	۱/۵۵۷	-/۷۰۹	۱/۲۷۹	۱/۰۹۸	-/۷۰۱	۱/۰۱۶	-/۳۱۸	-/۵۴۰	۱/۱۱۷
اردبیل	-/۹۷۹	-/۶۴۹	۱/۵۹۹	۱/۳۴۷	-/۷۲۸	۱/۲۲۸	-/۸۸۵	-/۸۳۶	-/۹۷۱	-/۴۳۴	-/۶۶۷	۱/۱۱۶
اصفهان	۱/۱۱۶	-/۵۷۸	۱/۹۷۸	۱/۲۶۲	-/۵۵۶	۱/۱۸۸	۱/۴۲۰	-/۴۹۵	۱/۰۰۱	-/۲۳۷	-/۴۳۵	۱/۱۱۳
البرز	۱/۴۷۳	-/۵۰۲	۱/۶۷۰	۱/۲۸۹	-/۵۹۹	۱/۲۴۶	-/۸۸۸	-/۴۹۱	۱/۱۸۶	-/۴۶۲	-/۸۵۹	-/۹۳۷
ایلام	۱/۲۰۳	-/۳۵۷	۱/۴۶۱	۱/۰۰۹	-/۷۱۱	-/۹۴۹	-/۸۳۹	-/۶۳۲	-/۹۸۳	-/۴۱۸	-/۶۸۵	-/۹۰۴
بوشهر	۱/۰۸۰	-/۵۴۰	۱/۷۲۹	۱/۱۳۲	-/۶۱۰	۱/۱۳۵	۱/۰۱۳	-/۶۸۵	۱/۳۹۳	-/۳۱۵	-/۴۵۷	-/۸۷۹
تهران	۱/۵۷۶	-/۴۸۱	۱/۳۳۰	۱/۲۸۲	-/۶۹۸	۱/۲۷۷	۱/۰۹۱	-/۶۷۵	-/۹۷۸	-/۳۰۵	-/۶۵۳	-/۸۳۵
چهارمحال و بختیاری	-/۹۹۵	-/۵۶۲	۱/۵۵۱	۱/۴۰۳	-/۶۹۷	۱/۱۹۱	-/۷۴۳	-/۴۸۵	-/۹۰۲	-/۴۳۵	-/۳۸۵	۱/۰۹۱
خراسان جنوبی	۱/۱۲۸	-/۴۵۰	۱/۶۳۸	۱/۱۸۵	-/۷۰۹	-/۹۶۵	-/۸۱۳	-/۶۳۰	-/۸۶۴	-/۲۷۳	-/۵۸۶	۱/۱۰۹
خراسان رضوی	-/۹۹۷	-/۳۹۸	۲/۰۵۸	۱/۴۳۵	-/۵۸۷	۱/۲۱۵	۱/۰۹۱	-/۶۳۱	۱/۰۰۷	-/۲۷۹	-/۶۰۹	۱/۰۰۵
خراسان شمالی	۱/۰۲۸	-/۶۰۹	۱/۶۸۱	۱/۴۷۱	-/۵۸۹	۱/۱۵۳	-/۹۱۳	-/۵۴۲	-/۸۸۹	-/۳۳۴	-/۵۵۴	۱/۱۰۹
خوزستان	۱/۳۸۱	-/۴۹۳	۱/۹۴۴	۱/۲۶۱	-/۷۲۴	۱/۱۱۳	-/۹۳۴	-/۶۶۸	۱/۱۴۵	-/۴۱۹	-/۵۷۵	۱/۱۵۵
زنجان	۱/۲۷۷	-/۶۵۹	۱/۷۲۰	۱/۴۴۵	-/۶۲۹	۱/۰۴۷	۱/۰۵۸	-/۵۸۷	-/۹۳۹	-/۲۳۲	-/۴۲۳	-/۹۵۲
سمنان	۱/۱۴۶	-/۱۰۲	۱/۴۱۳	۱/۳۶۴	-/۵۵۷	۱/۲۰۰	-/۸۴۶	-/۶۰۴	-/۸۸۹	-/۲۷۱	-/۷۶۷	-/۸۲۲
سیستان و بلوچستان	-/۹۳۴	-/۳۲۲	۱/۴۲۵	۱/۱۷۰	-/۶۳۷	۱/۱۲۹	۱/۰۵۳	-/۷۲۰	۱/۰۲۰	-/۲۱۷	-/۵۴۴	-/۹۹۱
فارس	۱/۲۵۷	-/۴۰۶	۲/۱۰۱	۱/۱۷۲	-/۶۲۲	۱/۳۹۲	۱/۰۳۳	-/۶۱۱	۱/۰۰۰	-/۲۹۴	-/۷۰۱	-/۹۴۲
قزوین	۱/۱۱۴	-/۴۳۴	۱/۸۶۲	۱/۳۰۳	-/۵۶۹	۱/۱۳۰	-/۸۸۰	-/۶۶۴	۱/۰۵۹	-/۳۱۹	-/۵۳۴	۱/۱۰۸
قم	۱/۵۷۳	-/۳۷۵	۱/۵۸۱	۱/۴۴۰	-/۵۱۰	۱/۱۴۶	-/۹۱۰	-/۶۴۸	-/۸۹۵	-/۳۰۱	-/۷۶۷	-/۹۷۷
کردستان	۱/۱۹۹	-/۴۱۸	۱/۵۹۵	۱/۳۵۵	-/۶۱۱	۱/۱۹۱	-/۹۸۳	-/۶۳۹	۱/۰۹۵	-/۲۰۶	-/۶۱۷	۱/۰۶۹
کرمان	۱/۱۰۵	-/۳۵۰	۱/۹۵۲	۱/۲۷۷	-/۵۶۹	۱/۱۵۰	۱/۰۱۴	-/۵۹۱	۱/۱۴۶	-/۲۵۱	-/۴۲۱	-/۸۳۰
کرمانشاه	۱/۰۳۰	-/۵۱۸	۱/۹۵۹	۱/۲۵۷	-/۶۴۳	۱/۰۰۳	-/۹۴۶	-/۶۱۷	۱/۰۰۸	-/۳۳۵	-/۶۱۳	۱/۱۸۷
کهگیلویه و بویراحمد	۱/۲۵۴	-/۲۲۰	۱/۴۶۴	۱/۰۸۳	-/۶۷۱	۱/۱۷۳	-/۹۰۴	-/۶۳۶	۱/۱۴۶	-/۳۵۶	-/۴۶۹	۱/۰۷۴
گلستان	-/۹۴۷	-/۳۷۳	۱/۷۰۲	۱/۴۴۱	-/۶۷۵	۱/۱۹۶	-/۸۲۴	-/۶۶۰	۱/۱۷۳	-/۴۱۷	-/۷۳۳	۱/۰۹۰
گیلان	۱/۲۳۳	-/۵۲۹	۱/۸۲۳	۱/۳۸۳	-/۶۶۳	۱/۳۹۶	-/۹۷۲	-/۶۰۲	۱/۰۲۲	-/۳۶۵	-/۶۹۰	۱/۰۲۸
لرستان	۱/۳۵۷	-/۰۹۴	۱/۶۷۷	۱/۳۶۶	-/۶۵۵	۱/۲۱۵	-/۸۵۸	-/۵۵۲	-/۹۸۵	-/۳۳۴	-/۶۶۹	۱/۰۵۱
مازندران	۱/۰۷۶	-/۶۸۵	۱/۹۷۰	۱/۴۵۱	-/۶۷۷	۱/۲۴۲	۱/۱۷۸	-/۶۰۳	۱/۱۰۰	-/۳۲۷	-/۵۵۷	۱/۱۲۸
مرکزی	۱/۲۶۴	-/۳۲۳	۱/۷۹۷	۱/۱۲۲	-/۶۰۵	۱/۴۱۷	-/۹۵۷	-/۵۲۸	-/۹۱۵	-/۳۹۲	-/۴۹۹	-/۹۳۶
هرمزگان	۱/۰۴۸	-/۳۷۳	۱/۴۳۷	۱/۱۰۸	-/۶۴۵	۱/۲۵۳	۱/۰۱۴	-/۶۶۲	۱/۱۴۹	-/۲۶۶	-/۵۱۹	-/۸۸۵
همدان	۱/۲۵۶	-/۶۷۱	۱/۹۸۵	۱/۴۶۲	-/۶۳۶	۱/۳۴۵	۱/۰۳۹	-/۵۳۶	۱/۰۲۳	-/۲۹۲	-/۵۷۹	۱/۰۶۷
یزد	-/۹۲۴	-/۳۳۵	۱/۶۸۵	۱/۳۳۸	-/۴۸۰	۱/۱۳۱	۱/۱۰۶	-/۵۳۸	۱/۰۷۷	-/۳۰۱	-/۴۳۲	۱/۰۳۱

همچنین شکل شاخص اثربخشی مبلغ کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP برای هر یک از استان‌های کشور در شکل ۴-۸ آمده است.

۴-۳-۴ عملکرد شرکت های PSP در ابزار کارتخوان های فروشگاهی

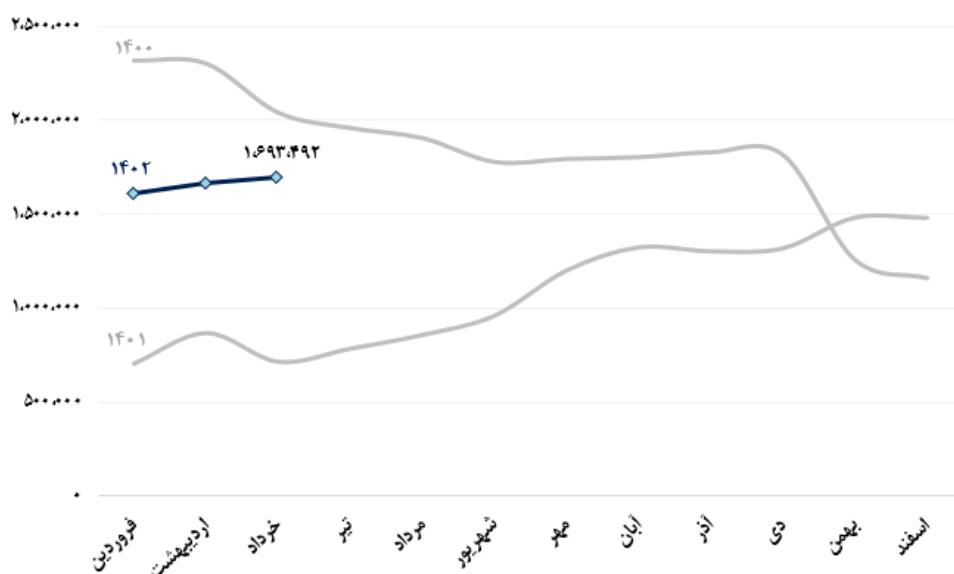
کم تراکنش و فاقد تراکنش

بر اساس روش معمول در سایر کشورها، پذیرندگان برای استفاده از ابزار کارتخوان فروشگاهی، ناچار به خرید یا اجاره دستگاه کارتخوان بوده و به علاوه موظف به پرداخت هزینه های نصب، نگهداری و نیز پرداخت بهای کاغذ رول مورد استفاده در آن هستند. در نتیجه در این کشورها، توجه به بهره‌وری در به کارگیری این ابزار بسیار بیشتر است. اما در ایران به واسطه مداخله بانک‌ها در این امر، نه تنها کارتخوان به صورت رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد، بلکه همه هزینه‌های مربوطه حتی رول کاغذ رسید نیز به رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد. به تبع این رویکرد، تعدد دستگاه‌های کارتخوان در فروشگاه‌ها و در نتیجه فراوانی کارتخوان‌های فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مشاهده می‌شود. متأسفانه بی تفاوتی فروشندگان و یا حتی استقبال از افزایش کارتخوان‌های فروشگاهی به دلیل ارزش نمایی آن از یک سو و الزام شرکت PSP به نصب کارتخوان بدون توجه به کارایی آن که از قراردادهای این شرکت‌ها با بانک‌ها ناشی می‌شود از سوی دیگر، موجب تشدید پدیده‌هایی نظیر تعدد کارتخوان نصب شده در هر فروشگاه‌ها و وجود کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش شده است.

در این قسمت به منظور بررسی نمایش میزان کارایی و بهره‌وری کارتخوان‌های فروشگاهی، آمار کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی هر شرکت PSP بررسی خواهد شد. از اردیبهشت ماه ۹۷ مفهوم این نوع کارتخوان‌ها بازتعریف گردیده و بر این اساس به کارتخوانی کم تراکنش گفته می‌شود که در یک بازه زمانی دو ماهه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در دو ماه متوالی، کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد^{۲۴}. علت ملاک قرار گرفتن بازه زمانی دو ماهه در تعریف ابزار کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، کنترل شرکت‌ها در نصب جدید کارتخوان‌ها و نیز در بر گرفتن فعالیت فصلی برخی پذیرندگان بنابر ماهیت فعالیت آن‌ها است.

^{۲۴} در تعریف گذشته به کارتخوانی کم تراکنش گفته می‌شد که در یک بازه زمانی سه ماهه متوالی کمتر از ۶۰ تراکنش در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد.

برای مقایسه روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، شکل ۹-۴ از ابتدای سال ۱۴۰۰ تا خرداد ۱۴۰۲ رسم شده است.

شکل ۹-۴ مقایسه روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از ابتدای سال ۱۴۰۰ تاکنون

تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش در خرداد ماه با تعداد ۱,۶۹۳,۴۹۲ عدد با افزایش ۱/۷۳ درصدی روبه‌رو بوده است. در این ماه سهم کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۱۶/۸۲ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است. عدد فوق نسبت به رقم مشابه در اردیبهشت ماه تنها ۰/۰۱ درصد کاهش یافته است. جدول زیر سهم تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت را ارائه می‌دهد.

جدول ۴-۱۰ سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن - خرداد ۱۴۰۲

نام شرکت	سهم مجموع تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت		اختلاف
	اردیبهشت ۱۴۰۲	خرداد ۱۴۰۲	
آسان پرداخت پرشین	۱۲/۵۱٪	۱۲/۹۲٪	-۰/۴۱٪
الکترونیک کارت دماوند	۳۲/۷۹٪	۳۰/۵۵٪	-۲/۲۴٪
به پرداخت ملت	۱۶/۴۰٪	۱۶/۶۳٪	-۰/۲۳٪
پرداخت الکترونیک سداد	۹/۶۴٪	۹/۴۷٪	-۰/۱۷٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۴/۰۱٪	۱۴/۵۲٪	-۰/۵۱٪
پرداخت الکترونیک سامان	۸/۶۲٪	۸/۰۴٪	-۰/۵۹٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۱۱/۸۶٪	۱۲/۵۱٪	-۰/۶۶٪
پرداخت نوین آراین	۲۲/۷۲٪	۲۱/۸۸٪	-۰/۸۴٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۷/۷۰٪	۱۷/۴۶٪	-۰/۲۴٪
فراپردازان آروند امید	۴۹/۱۳٪	۴۸/۵۶٪	-۰/۵۷٪
فن آوا کارت	۳۲/۵۶٪	۳۳/۲۰٪	-۰/۶۴٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۵/۵۰٪	۱۵/۸۷٪	-۰/۳۷٪
مجموع	۱۶/۸۳٪	۱۶/۸۲٪	-۰/۰۱٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف غالب جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

بسته به جهت و میزان سرعت تغییرات هر یک از دو مولفه‌ی تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش و تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی در هر شرکت PSP، عدد شاخص مذکور تحت تاثیر قرار گرفته است. بیشترین تغییر مربوط به سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش از کارتخوان‌های فعال سیستمی با کاهش ۲/۲۴ درصد، در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" رخ داده است. شرکت "فراپردازان آروند امید" با عددی برابر با ۴۸/۵۶ درصد بالاترین رقم شاخص را نشان می‌دهد. در مقابل آن، تنها ۸/۰۴ درصد از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" را کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی آن شامل می‌شوند.

۴-۴- نسبت ترمینال‌های تراکنش‌دار به فعال سیستمی شرکت‌های PSP

در این بخش از گزارش نسبت تعداد ترمینال‌های تراکنش‌دار هر یک از شرکت‌های PSP از ترمینال‌های فعال آن شرکت محاسبه شده و قابل مشاهده می‌باشد.

جدول ۴-۱۱ سهم ترمینال‌های تراکنش‌دار از ترمینال‌های فعال در خرداد ۱۴۰۲

نام شرکت	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	مجموع
پرداخت الکترونیک سداد	۸۸/۴٪	۱۷/۴٪	۴۱/۲٪	۸۷/۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۸۷/۵٪	۳۵/۸٪	۷/۱٪	۸۶/۴٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۸۳/۳٪	۲۲/۴٪	۰/۰٪	۸۲/۶٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۸۴/۱٪	۴۴/۸٪	۰/۰٪	۸۱/۶٪
کارت اعتباری ایران کیش	۸۰/۹٪	۱۹/۹٪	۲/۱٪	۸۰/۳٪
پرداخت نوین آراین	۷۴/۲٪	۳۲/۷٪	۰/۰٪	۷۴/۱٪
به پرداخت ملت	۷۹/۶٪	۴۳/۲٪	۰/۰٪	۷۱/۵٪
الکترونیک کارت دماوند	۶۴/۵٪	۱۶/۷٪	۰/۰٪	۶۴/۵٪
فن آوا کارت	۶۳/۶٪	۴/۴٪	۰/۰٪	۶۳/۴٪
آسان پرداخت پرشین	۸۳/۹٪	۱/۹٪	۰/۶٪	۵۹/۷٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۷۸/۶٪	۰/۶٪	۰/۵٪	۵۴/۴٪
فراپردازان آروند امید	۴۹/۵٪	۱۲/۱٪	۰/۰٪	۴۹/۵٪
شبکه پرداخت	۷۹/۹٪	۵/۷٪	۰/۱٪	۷۳/۴٪

شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" دارای بیشترین تعداد ترمینال تراکنش‌دار به ترمینال فعال در خرداد ماه ۱۴۰۲ بوده است و در بررسی نسبت کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار نیز این شرکت در صدر جدول قرار گرفته است. در این بین کمترین نسبت تعداد ترمینال تراکنش‌دار به ترمینال‌های فعال سیستمی متعلق به شرکت "فراپردازان آروند امید" بوده است.

فصل ۵

بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش به بررسی عملکرد بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور در دو حوزه صادرکنندگی و پذیرندگی پرداخت خواهد شد.

۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش از گزارش برای داشتن درک بهتری از روند کاری بانک‌های کشور، به بررسی سهم بازار پذیرندگی و صادرکنندگی در بانک‌های^{۲۵} پذیرنده^{۲۶} و صادرکننده^{۲۷} در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی پرداخته می‌شود.

۲۸

^{۲۵} در کل گزارش منظور از بانک‌ها، بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری مجاز می‌باشد.

^{۲۶} بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است.

^{۲۷} بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.

^{۲۸} پیرو نامه‌های ابلاغی بانک مرکزی طی ماه‌های گذشته مبنی بر ادغام ۵ بانک (حکمت، قوامین، مهراقتصاد، کوثر و انصار) با بانک سپه،

از بهمن ماه ۹۹ این ۶ بانک با یکدیگر ادغام گردیده و در جداول و شکل‌های فصل پنجم در قالب بانک "سپه" آورده شده است.

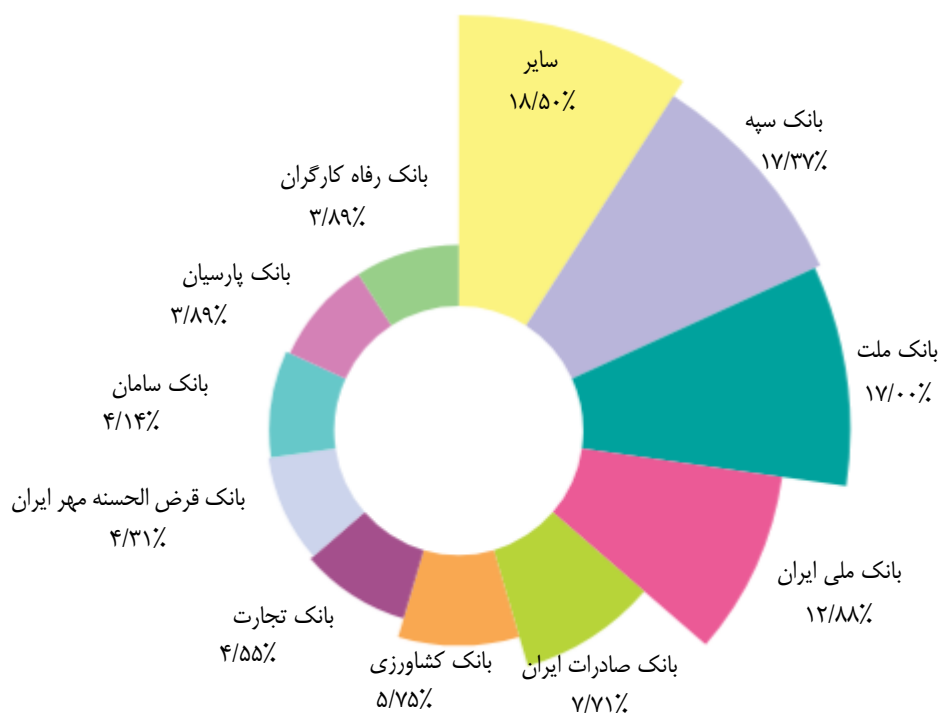
۱-۵- سهم بازار پذیرندگی

در این بخش، سهم بازار هریک از بانک‌های پذیرنده از لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌های کارتی شبکه‌ی شاپرک مورد بررسی قرار گرفته و همچنین سهم هر یک از آن‌ها نیز به تفکیک ابزارهای پذیرش محاسبه شده است.

۱-۱-۵- سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ

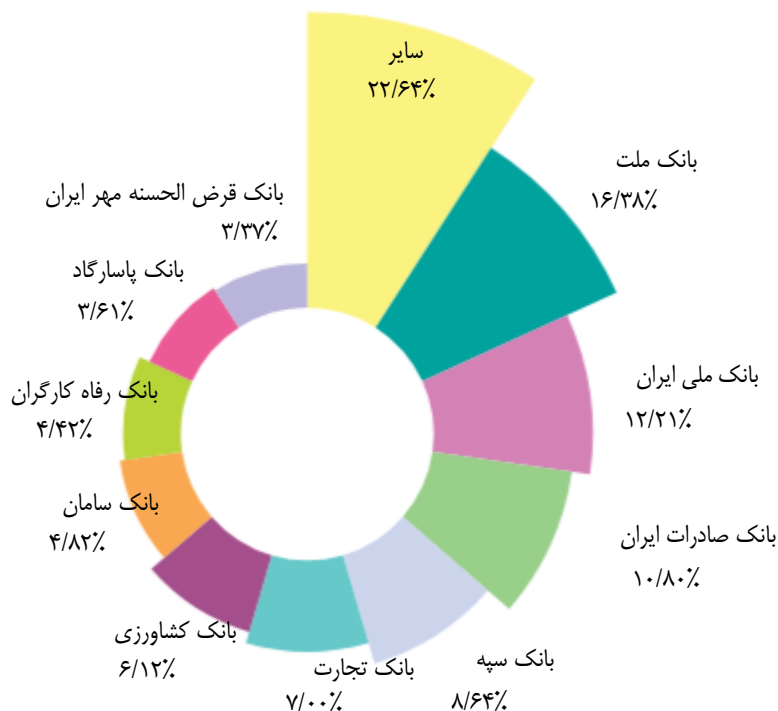
تراکنش‌های شبکه پرداخت

این شاخص گستره فعالیت هر یک از بانک‌ها در پذیرش تعداد و مبلغ تراکنش‌های پشتیبانی شده در شبکه شاپرک را نشان می‌دهد. در نمودارهای مربوطه ده بانک نخست با بالاترین سهم تعدادی و مبلغی در شبکه پرداخت آورده شده و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

شکل ۱-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - خرداد ماه ۱۴۰۲

همچنین شکل ۱-۵ سهم مبلغی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل جمع مبلغ تراکنش‌های صنعت پرداخت در خرداد ماه ۱۴۰۲ را نشان می‌دهد.

شکل ۲-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - خرداد ماه ۱۴۰۲

از دو شکل بالا ملاحظه می‌شود که "بانک سپه" با سهم ۱۷/۳۷ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و بانک ملت با سهم ۱۶/۳۸ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، با اختلاف، بالاترین سهم از پذیرش تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته‌اند.

۲-۱-۵ سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار

تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، منجر به شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی بازاریابی هر یک از بانک‌ها به منظور پذیرش وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی در هر یک از ابزارهای پذیرش می‌شود. ذکر این نکته ضروری است که در محاسبه شاخص فوق، آمار تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای تمامی بانک‌های پذیرنده در کارت‌خوان‌های چندشبای^{۲۹} نیز در نظر گرفته می‌شود.

^{۲۹} منظور از لفظ چندشبایی، تعریف و اتصال بیش از یک شماره شبا به ابزار پذیرش است.

سهام تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر یک از بانک‌های پذیرنده از بازار ابزارهای پذیرش برای خرداد ماه ۱۴۰۲ در جدول ۵-۱ ارائه شده است.

جدول ۵-۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش — خرداد ماه ۱۴۰۲

ردیف	بانک پذیرنده	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتهخوان	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی	کارتهخوان	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۱۴٪	۲/۹۵٪	۰/۱۶٪	۱/۳۰٪	۰/۸۳٪	۰/۳۱٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۴۹٪	۰/۲۳٪	۰/۰۰٪	۰/۵۵٪	۰/۴۱٪	۰/۰۰٪
۳	بانک آینده	۱/۵۵٪	۵/۵۴٪	۱۴/۶۲٪	۱/۴۱٪	۹/۶۶٪	۱۴/۰۵٪
۴	بانک پارسیان	۳/۹۰٪	۴/۹۵٪	۱/۰۸٪	۲/۸۳٪	۳/۷۷٪	۳/۴۲٪
۵	بانک پاسارگاد	۳/۲۴٪	۱/۸۰٪	۰/۰۰٪	۳/۲۲٪	۵/۵۹٪	۰/۰۰٪
۶	بانک تجارت	۴/۸۵٪	۱/۳۶٪	۰/۰۰٪	۶/۶۹٪	۸/۶۲٪	۰/۰۰٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۸۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۹۳٪	۰/۱۶٪	۰/۰۰٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۱۲٪	۵/۶۴٪	۰/۰۰٪	۰/۲۲٪	۷/۹۲٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک دی	۰/۲۳٪	۱/۹۱٪	۰/۱۸٪	۰/۳۶٪	۰/۷۰٪	۰/۴۵٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۳/۹۸٪	۱/۷۴٪	۵/۰۹٪	۴/۶۳٪	۳/۳۴٪	۴/۶۱٪
۱۲	بانک سامان	۴/۰۶٪	۷/۱۵٪	۰/۶۷٪	۳/۸۱٪	۹/۹۶٪	۱/۷۷٪
۱۳	بانک سپه	۱۸/۶۱٪	۳/۱۲٪	۱/۲۵٪	۱۰/۱۲٪	۱/۱۶٪	۰/۸۱٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۱۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۲۵٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
۱۵	بانک سینا	۰/۶۳٪	۰/۲۹٪	۰/۰۰٪	۰/۹۰٪	۲/۴۷٪	۰/۰۰٪
۱۶	بانک شهر	۱/۱۵٪	۱/۲۳٪	۰/۰۰٪	۱/۳۵٪	۰/۷۸٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۸/۲۸٪	۱/۳۷٪	۰/۰۰٪	۱۱/۳۶٪	۸/۰۶٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۱۲٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۲/۵۱٪	۱/۰۰٪	۱۲/۵۹٪	۲/۱۴٪	۰/۵۲٪	۱۰/۹۷٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۴/۶۳٪	۰/۵۰٪	۰/۴۳٪	۳/۸۳٪	۱/۰۵٪	۰/۶۷٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۱۰٪	۰/۳۳٪	۰/۰۰٪	۰/۲۵٪	۰/۳۶٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک کشاورزی	۵/۵۷٪	۱۱/۶۰٪	۰/۰۱٪	۷/۰۵٪	۱/۴۶٪	۰/۰۴٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۶۵٪	۰/۱۲٪	۰/۰۰٪	۰/۶۶٪	۰/۵۴٪	۰/۰۰٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۸۱٪	۳/۱۲٪	۰/۰۰٪	۱/۶۱٪	۱۱/۷۵٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک مسکن	۱/۰۴٪	۰/۱۳٪	۰/۰۳٪	۱/۰۹٪	۰/۳۶٪	۰/۰۱٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۱۵/۷۱٪	۲۰/۰۲٪	۵۹/۲۷٪	۱۷/۱۱٪	۱۲/۲۲٪	۵۹/۷۹٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱۲/۴۸٪	۲۳/۷۵٪	۴/۶۱٪	۱۳/۰۳٪	۸/۱۰٪	۳/۰۹٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهام هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهام هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۲/۵۴٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪	۲/۴۶٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰/۴۵٪	۰/۰۸٪	۰/۰۰٪	۰/۴۳٪	۰/۰۹٪	۰/۰۰٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰/۲۷٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۲۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۵-۱ مشاهده می‌گردد در بررسی این شاخص به ترتیب:

- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های به "بانک سپه"، "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به "بانک ملی ایران"، "بانک ملت"، "بانک کشاورزی" و "بانک سامان"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به "بانک ملت"، "بانک آینده"، "بانک قرض الحسنه رسالت" و "بانک رفاه کارگران"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به "بانک ملت"، "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران"، "بانک سامان" و "بانک آینده"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به "بانک ملت"، "بانک آینده"، "بانک قرض الحسنه رسالت" و "بانک رفاه کارگران"

تعلق گرفته و این بانک‌ها به ترتیب در مکان‌های اول تا چهارم جای گرفته‌اند.

۵-۱-۳- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده

در این بخش از گزارش، طی شاخصی سهم تعدادی و مبلغی هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های همان بانک برای هر یک از ابزارهای پذیرش مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته است. این شاخص می‌تواند دید وسیعی از سهم و کارایی هر ابزار از تعداد کل تراکنش‌های صورت گرفته برای هر بانک پذیرنده را فراهم و زمینه تحلیل و برنامه‌ریزی را برای آن بانک ایجاد نماید.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده را به تفکیک بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور نشان می‌دهد.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - خرداد ماه ۱۴۰۲

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده			سهم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۸۶/۷۷٪	۱۲/۹۱٪	۰/۳۳٪	۸۸/۸۷٪	۱۱/۰۹٪	۰/۰۴٪
۲	بانک ایران زمین	۹۷/۳۹٪	۲/۶۱٪	۰/۰۰٪	۸۷/۳۵٪	۱۲/۶۵٪	۰/۰۰٪
۳	بانک آینده	۶۸/۶۴٪	۱۴/۰۹٪	۱۷/۲۷٪	۴۲/۲۶٪	۵۶/۹۰٪	۰/۸۴٪
۴	بانک پارسیان	۹۲/۶۰٪	۶/۷۲٪	۰/۶۸٪	۷۹/۱۶٪	۲۰/۶۵٪	۰/۱۹٪
۵	بانک پاسارگاد	۹۶/۹۲٪	۳/۰۸٪	۰/۰۰٪	۷۴/۶۲٪	۲۵/۳۸٪	۰/۰۰٪
۶	بانک تجارت	۹۸/۴۲٪	۱/۵۸٪	۰/۰۰٪	۷۹/۸۵٪	۲۰/۱۵٪	۰/۰۰٪
۷	بانک توسعه تعاون	۹۹/۸۱٪	۰/۱۹٪	۰/۰۰٪	۹۶/۷۶٪	۳/۲۴٪	۰/۰۰٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۹۹/۶۴٪	۰/۳۶٪	۰/۰۰٪	۹۹/۵۱٪	۰/۴۹٪	۰/۰۰٪
۹	بانک خاورمیانه	۲۶/۹۱٪	۷۳/۰۹٪	۰/۰۰٪	۱۲/۲۷٪	۸۷/۷۳٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک دی	۶۷/۲۵٪	۳۱/۴۰٪	۱/۳۶٪	۷۲/۲۶٪	۲۷/۵۶٪	۰/۱۸٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۹۴/۴۲٪	۲/۳۶٪	۳/۲۲٪	۸۷/۴۷٪	۱۲/۳۶٪	۰/۱۷٪
۱۲	بانک سامان	۹۰/۴۹٪	۹/۱۱٪	۰/۳۹٪	۶۶/۰۹٪	۳۳/۸۵٪	۰/۰۶٪
۱۳	بانک سپه	۹۸/۸۸٪	۰/۹۵٪	۰/۱۸٪	۹۷/۷۸٪	۲/۲۰٪	۰/۰۳٪
۱۴	بانک سرمایه	۹۹/۹۴٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪	۹۹/۵۵٪	۰/۴۵٪	۰/۰۰٪
۱۵	بانک سینا	۹۷/۴۰٪	۲/۶۰٪	۰/۰۰٪	۶۴/۹۷٪	۳۵/۰۳٪	۰/۰۰٪
۱۶	بانک شهر	۹۴/۲۳٪	۵/۷۷٪	۰/۰۰٪	۸۹/۸۵٪	۱۰/۱۵٪	۰/۰۰٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهیم تعدادی از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده			سهیم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱۷	بانک صادرات ایران	۹۹/۰۶٪	۰/۹۴٪	۰/۰۰٪	۸۷/۷۸٪	۱۲/۲۲٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۹۹/۹۰٪	۰/۱۰٪	۰/۰۰٪	۸۹/۰۰٪	۱۱/۰۰٪	۰/۰۰٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۸۶/۵۰٪	۱/۹۶٪	۱۱/۵۳٪	۹۴/۵۶٪	۴/۴۷٪	۰/۹۷٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۹۹/۱۵٪	۰/۶۱٪	۰/۲۴٪	۹۴/۸۶٪	۵/۱۱٪	۰/۰۳٪
۲۱	بانک کارآفرین	۸۴/۳۱٪	۱۵/۶۹٪	۰/۰۰٪	۷۷/۷۶٪	۲۲/۲۴٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک کشاورزی	۸۹/۳۴٪	۱۰/۶۶٪	۰/۰۱٪	۹۶/۰۹٪	۳/۹۱٪	۰/۰۰٪
۲۳	بانک گردشگری	۹۸/۹۲٪	۱/۰۸٪	۰/۰۰٪	۸۶/۳۱٪	۱۳/۶۹٪	۰/۰۰٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۸۱/۹۲٪	۱۸/۰۸٪	۰/۰۰٪	۴۱/۲۱٪	۵۸/۷۹٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک مسکن	۹۹/۲۱٪	۰/۷۲٪	۰/۰۷٪	۹۳/۹۹٪	۶/۰۱٪	۰/۰۰٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۹۸/۰۶٪	۱/۹۴٪	۰/۰۰٪	۹۹/۵۶٪	۰/۴۴٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۸۵/۲۲٪	۶/۲۲٪	۸/۵۶٪	۸۷/۱۸٪	۱۲/۲۱٪	۰/۶۱٪
۲۸	بانک ملی ایران	۸۹/۳۸٪	۹/۷۴٪	۰/۸۸٪	۸۹/۰۹٪	۱۰/۸۷٪	۰/۰۴٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۹۹/۸۸٪	۰/۱۲٪	۰/۰۰٪	۹۹/۵۸٪	۰/۴۲٪	۰/۰۰٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۹۹/۰۳٪	۰/۹۷٪	۰/۰۰٪	۹۶/۱۹٪	۳/۸۱٪	۰/۰۰٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	۹۹/۹۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۴٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪

همانگونه که مشاهده می‌گردد:

- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های هر بانک پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش موبایلی در خرداد ماه ۱۴۰۲ در تراکنش‌های بانک‌های کشور به "بانک آینده" تعلق گرفته است. پس از آن "بانک قرض الحسنه رسالت"، "بانک ملت" و "بانک رفاه کارگران" در مکان‌های دوم تا چهارم قرار گرفته‌اند.
- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های بانک‌های پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش اینترنتی در خرداد ماه ۱۴۰۲ در تراکنش‌های بانک‌ها، به بانک "بانک خاورمیانه" تعلق گرفته است. بعد از آن، بانک‌های "بانک دی"، "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران" و "بانک کارآفرین" به ترتیب در مکان‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

این درحالیست که طی بررسی‌های انجام شده مشخص می‌گردد که در خرداد ماه بانک‌های "بانک آینده" و "بانک خاورمیانه" در کل به ترتیب ۲/۰۸ و ۰/۴۱ درصد تعداد تراکنش‌های کارتی شبکه پرداخت کشور را در دست داشته‌اند که همانگونه که مشاهده می‌گردد، ارقام متعلق به این بانک‌ها در مقابل کل تعداد تراکنش‌های کارتی در شبکه پرداخت سهم بسیار ناچیزی بوده است.

کلیه این موارد در حالی است که در سایر بانک‌های کشور بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارخوان فروشگاه‌های بوده و نیز بیشترین سهم از مبالغ تراکنش‌ها توسط ابزارهای کارخوان فروشگاه‌های جذب هر بانک شده است.

۵-۱-۴- اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها

همانند آنچه در بخش ۴-۱-۴ معرفی شد، با اندازه‌گیری میزان تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها، می‌توان میزان رقابت و انحصار در آن بازار را بررسی نمود. هرچه میزان شاخص تمرکز، عدد کمتری باشد، بازار رقابتی‌تر و هر چه شاخص تمرکز عدد بیشتری باشد، بازار به انحصار نزدیک‌تر خواهد بود. در این قسمت نیز وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی بانک‌ها در نقش پذیرندگی تراکنش‌ها با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۳-۵ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک، به ازای هر سه ابزار پذیرش محاسبه شده است.

جدول ۳-۵ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - خرداد ماه ۱۴۰۲

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارخوان فروشگاه‌های		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۱	بانک اقتصاد نوین	۱	۱	۳	۹	۰	۰
۲	بانک ایران زمین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳	بانک آینده	۲	۴	۶	۳۶	۱۵	۲۱۴
۴	بانک پارسیان	۴	۱۵	۵	۲۴	۱	۱
۵	بانک پاسارگاد	۳	۱۱	۲	۳	۰	۰
۶	بانک تجارت	۵	۲۴	۱	۲	۰	۰
۷	بانک توسعه تعاون	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۹	بانک خاورمیانه	۰	۰	۶	۳۲	۰	۰
۱۰	بانک دی	۰	۰	۲	۴	۰	۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۱۱	بانک رفاه کارگران	۴	۱۶	۲	۳	۵	۲۶
۱۲	بانک سامان	۴	۱۷	۷	۵۱	۱	۰
۱۳	بانک سپه	۱۹	۳۴۶	۳	۱۰	۱	۲
۱۴	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵	بانک سینا	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۱۶	بانک شهر	۱	۱	۱	۲	۰	۰
۱۷	بانک صادرات ایران	۸	۶۹	۱	۲	۰	۰
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۳	۶	۱	۱	۱۳	۱۵۹
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۵	۲۱	۰	۰	۰	۰
۲۱	بانک کارآفرین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۲	بانک کشاورزی	۶	۳۱	۱۲	۱۳۵	۰	۰
۲۳	بانک گردشگری	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۱	۱	۳	۱۰	۰	۰
۲۵	بانک مسکن	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۷	بانک ملت	۱۶	۲۴۷	۲۰	۴۰۱	۵۹	۳۵۱۳
۲۸	بانک ملی ایران	۱۲	۱۵۶	۲۴	۵۶۴	۵	۲۱
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۳	۶	۰	۰	۰	۰
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰	۰	۰	۰	۰	۰
	شاخص هرفیندال - هیرشمن	-	۹۷۳	-	۱.۲۸۲	-	۳.۹۳۶

ملاحظه می‌شود که در خرداد ماه ۱۴۰۲، شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ابزار پذیرش موبایلی عدد ۳.۹۳۶ به دست آمده است (بالاتر از ۱۸۰۰) که با توجه به جدول ۵-۳ همچنان نشان‌دهنده تمرکز بالا در بازار ابزار پذیرش موبایلی است؛ به این معنا که در بازار ابزار پذیرش موبایلی تعداد بسیار کمی از بانک‌ها سهم قابل توجهی از پذیرش تراکنش‌های بازار را در اختیار گرفته‌اند. برای این شاخص در بازار ابزار پذیرش اینترنتی ۱.۲۸۲ حاصل شده است (بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۵-۳، این رقم مبین وجود تمرکز ملایم در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد. لذا سایر بانک‌های پذیرنده در بازار این ابزار نسبت به بازار ابزار پذیرش موبایلی سهم بالاتر و قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. مقدار این شاخص در بازار ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی ۹۷۳ حاصل شده است (کمتر از ۱۰۰۰) که

با توجه به اطلاعات جدول ۵-۳، این رقم مبین وجود رقابت در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده شده است.

میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های پذیرنده در خرداد ماه ۱۴۰۲ نسبت به اردیبهشت ۱۴۰۲ در جدول زیر محاسبه و ارائه گردیده است.

جدول ۵-۴ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده-اردیبهشت ۱۴۰۲ و خرداد ماه ۱۴۰۲

HHI	کارتخوان فروشگاهی			ابزار پذیرش اینترنتی			ابزار پذیرش موبایلی		
	اردیبهشت ۱۴۰۲	خرداد ۱۴۰۲	اختلاف	اردیبهشت ۱۴۰۲	خرداد ۱۴۰۲	اختلاف	اردیبهشت ۱۴۰۲	خرداد ۱۴۰۲	اختلاف
شاخص H-H	۹۷۶	۹۷۳	-۳	۱۰۲۸۰	۱۰۲۸۲	۳	۳۸۳۴	۳۹۳۶	۱۰۳

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده ابزار کارتخوان فروشگاهی کاهش یافته و تراکنش‌های کاردانی، در ابزار پذیرش اینترنتی و ابزار پذیرش موبایلی افزایش یافته است.

۵-۲- سهم بازار صادرکنندگی

در این قسمت به بررسی سهم بازار صادرکنندگی بانک‌ها پرداخته می‌شود. برای این منظور ابتدا آماری از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک^{۳۰} ارائه شده و سپس سهم بازار هر یک از بانک‌های صادرکننده کارت تراکنش‌دار از مجموع کارت‌ها و نیز به تفکیک انواع کارت‌های بانکی محاسبه می‌گردد.

^{۳۰} کارت‌هایی که در دوره مورد بررسی حداقل یک تراکنش در سوییچ شاپرک داشته باشند. در این تعریف تعداد تراکنش‌های کارت‌ها اهمیتی نداشته و هر کاردانی با تراکنش بیش از یک عدد، تنها یک مرتبه در آمار لحاظ می‌گردد.

۵-۲-۱- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در

سوییچ شاپرک

کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک به لحاظ کاربری در سه دسته کارت برداشت (بدهی)^{۳۱}، کارت اعتباری^{۳۲} و کارت پیش‌پرداخته^{۳۳} یا بی‌نام (کارت هدیه و بن کارت) طبقه‌بندی می‌شوند.

در خرداد ماه ۱۴۰۲، تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوییچ شاپرک مجموعاً ۱۴۴.۱۳۱.۷۸۵ بوده است که بیشترین تعداد آن با ۱۳۶.۳۷۲.۰۸۰ عدد و سهم تعدادی ۹۴/۶۲ درصدی متعلق به کارت برداشت و کمترین تعداد آن با ۵۷۳.۸۰۵ عدد و سهم ۰/۴۰ درصدی متعلق به کارت اعتباری بوده است. این اطلاعات در جدول ۵-۵ ارائه شده است.

جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - خرداد ماه ۱۴۰۲

ماه	شاخص	تعداد کارت هدیه و بن کارت	تعداد کارت اعتباری	تعداد کارت برداشت	مجموع
اردیبهشت ۱۴۰۲	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۸.۷۶۰.۲۸۸	۵۲۸.۱۹۷	۱۳۶.۵۶۵.۵۵۹	۱۴۵.۸۵۴.۰۴۴
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۶/۰۱٪	۰/۳۶٪	۹۳/۶۳٪	-
خرداد ۱۴۰۲	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۷.۱۸۵.۹۰۰	۵۷۳.۸۰۵	۱۳۶.۳۷۲.۰۸۰	۱۴۴.۱۳۱.۷۸۵
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۴/۹۹٪	۰/۴۰٪	۹۴/۶۲٪	-
رشد تعداد کارت بانکی تراکنش‌دار		-۱۷/۹۷٪	۸/۶۳٪	-۰/۱۴٪	-۱/۱۸٪

Debit card ^{۳۱}

Credit card ^{۳۲}

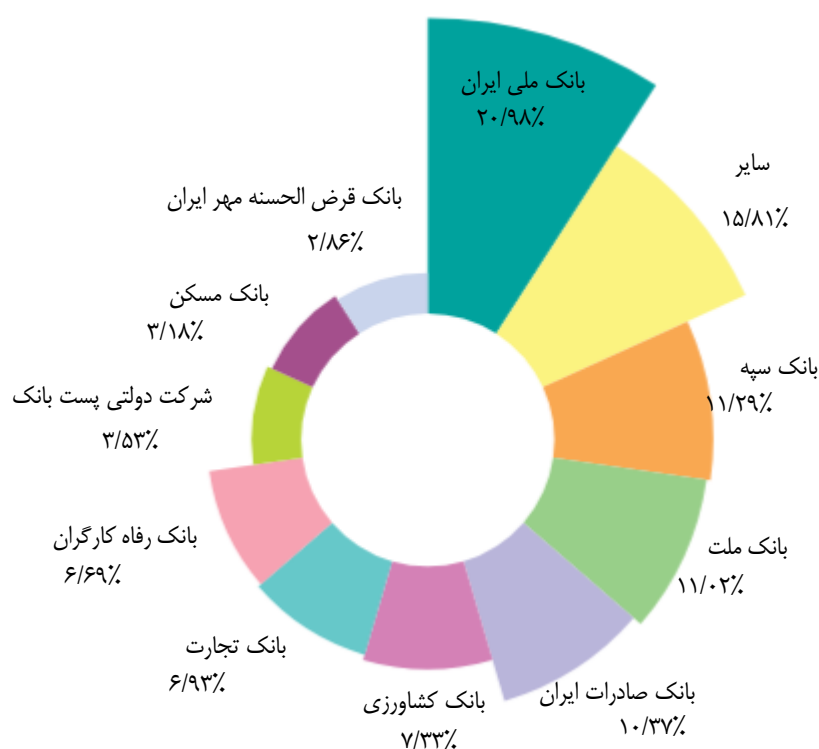
Prepaid ^{۳۳}

همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در خرداد ماه ۱۴۰۲ نسبت به اردیبهشت ۱۴۰۲، ۱/۱۸ درصد کاهش داشته و نرخ رشد در دسته کارت اعتباری، مثبت و در دسته کارت برداشت و کارت هدیه و بن کارت کاهشی بوده است.

۵-۲-۲- سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش

دار

طی خرداد ماه ۱۴۰۲ تعداد کارت‌های دارای حداقل یک تراکنش، متعلق به تعداد ۳۲ بانک صادرکننده بوده که سهم تعدادی کارت‌های این بانک‌ها از تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شکل ۵-۳ ترسیم شده است.

شکل ۵-۳ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - خرداد ماه ۱۴۰۲

ملاحظه می‌شود که در خرداد ماه ۱۴۰۲ "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک صادرات ایران" دارای بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه پرداخت بوده‌اند. همانگونه که

مشاهده می‌گردد در نمودار بالا تنها ده بانک با سهم تعدادی بالاتر از کل تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

۵-۲-۳ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت بانکی تراکنش‌دار برای خرداد ماه ۱۴۰۲ در جدول زیر ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در این ماه بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار متعلق به "بانک ملی ایران"، "بانک سامان"، "بانک تجارت" و "بانک ملت"؛ و بیشترین کارت برداشت تراکنش‌دار به ترتیب متعلق به "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک صادرات ایران" و بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار متعلق به "بانک ملی ایران"، "بانک ملت"، "بانک پارسیان" و "بانک سپه" بوده است.

جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - خرداد ماه ۱۴۰۲

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۱۰٪	۰/۸۳٪	۱/۳۲٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۰۹٪	۰/۴۴٪	۰/۸۲٪
۳	بانک آینده	۰/۷۲٪	۱/۴۵٪	۱/۹۰٪
۴	بانک پارسیان	۰/۲۷٪	۱/۴۳٪	۹/۰۷٪
۵	بانک پاسارگاد	۰/۰۱٪	۲/۱۲٪	۳/۰۵٪
۶	بانک تجارت	۱/۰۴٪	۶/۹۸٪	۶/۴۱٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۹۶٪	۰/۹۶٪	۰/۸۸٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۱۰٪	۰/۰۷٪	۰/۰۶٪
۱۰	بانک دی	۰/۱۰٪	۰/۵۲٪	۰/۳۶٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۰/۰۰٪	۶/۸۸٪	۳/۶۸٪
۱۲	بانک سامان	۱/۴۹٪	۲/۱۲٪	۲/۸۰٪
۱۳	بانک سپه	۰/۹۰٪	۱۱/۴۷٪	۸/۷۴٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۰۰٪	۰/۲۱٪	۰/۳۹٪
۱۵	بانک سینا	۰/۲۷٪	۰/۶۷٪	۱/۵۴٪
۱۶	بانک شهر	۰/۱۰٪	۱/۴۸٪	۸/۳۱٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۰/۶۱٪	۱۰/۵۴٪	۷/۹۴٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۵٪	۰/۰۲٪	۰/۰۶٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰٪	۱/۶۰٪	۱/۱۵٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰٪	۲/۸۵٪	۳/۳۶٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۰۱٪	۰/۰۹٪	۰/۴۰٪
۲۲	بانک کشاورزی	۰/۰۰٪	۷/۵۳٪	۴/۲۲٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۰۷٪	۰/۲۷٪	۰/۴۳٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک مسکن	۰/۰۰٪	۳/۲۷٪	۱/۷۴٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪
۲۷	بانک ملت	۱/۰۲٪	۱۰/۹۸٪	۱۲/۵۳٪
۲۸	بانک ملی ایران	۹۱/۳۵٪	۲۰/۹۷٪	۱۵/۷۴٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۰/۷۱٪	۳/۶۴٪	۱/۷۵٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰/۰۰٪	۰/۳۴٪	۰/۵۲٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰/۰۱٪	۰/۲۸٪	۰/۸۲٪

ملاحظه می‌شود در این ماه، بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در هر سه نوع کارت برداشت، کارت اعتباری و کارت هدیه و بن کارت به ترتیب با ۲۰/۹۷ درصد، ۹۱/۳۵ درصد و ۱۵/۷۴ درصد متعلق به "بانک ملی ایران" بوده است.

۵-۲-۴ سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های

بانکی تراکنش‌دار در همان بانک

در این بخش از گزارش برای داشتن تصویری از سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک برای خرداد ماه ۱۴۰۲ اطلاعات مربوطه در جدول ۵-۷ ارائه شده است.

جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - اردیبهشت ماه ۱۴۰۲

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از تراکنش‌های بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش‌های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش‌های بانک
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۰۵٪	۹۲/۲۰٪	۷/۷۵٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۰۸٪	۹۰/۹۹٪	۸/۹۳٪
۳	بانک آینده	۰/۱۹٪	۹۳/۳۷٪	۶/۴۳٪
۴	بانک پارسیان	۰/۰۶٪	۷۴/۸۶٪	۲۵/۰۸٪
۵	بانک پاسارگاد	۰/۰۰٪	۹۲/۹۶٪	۷/۰۴٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از تراکنش های بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش های بانک
۶	بانک تجارت	۰/۰۶٪	۹۵/۳۳٪	۴/۶۱٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۴۰٪	۹۴/۹۶٪	۴/۶۳٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۸۸/۷۸٪	۱۱/۲۲٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۵۸٪	۹۵/۲۸٪	۴/۱۴٪
۱۰	بانک دی	۰/۰۸٪	۹۶/۳۶٪	۳/۵۶٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۰/۰۰٪	۹۷/۲۶٪	۲/۷۴٪
۱۲	بانک سامان	۰/۲۸٪	۹۳/۲۵٪	۶/۴۷٪
۱۳	بانک سپه	۰/۰۳٪	۹۶/۱۱٪	۳/۸۶٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۰۰٪	۹۰/۸۶٪	۹/۱۴٪
۱۵	بانک سینا	۰/۱۵٪	۸۹/۰۱٪	۱۰/۸۴٪
۱۶	بانک شهر	۰/۰۲٪	۷۷/۱۹٪	۲۲/۷۸٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۰/۰۲٪	۹۶/۱۶٪	۳/۸۲٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۸۵٪	۸۶/۲۱٪	۱۲/۹۳٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰٪	۹۶/۳۵٪	۳/۶۵٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰٪	۹۴/۱۵٪	۵/۸۵٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۰۵٪	۸۱/۷۵٪	۱۸/۲۰٪
۲۲	بانک کشاورزی	۰/۰۰٪	۹۷/۱۳٪	۲/۸۷٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۱۰٪	۹۲/۲۳٪	۷/۶۷٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۹۳/۷۳٪	۶/۲۷٪
۲۵	بانک مسکن	۰/۰۰٪	۹۷/۲۶٪	۲/۷۴٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۴/۷۷٪	۶۲/۰۴٪	۳۳/۲۰٪
۲۷	بانک ملت	۰/۰۴٪	۹۴/۲۹٪	۵/۶۷٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱/۷۳٪	۹۴/۵۳٪	۳/۷۴٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۰/۰۸٪	۹۷/۴۵٪	۲/۴۷٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰/۰۰٪	۹۲/۶۱٪	۷/۳۹٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰/۰۱٪	۸۶/۴۶٪	۱۳/۵۳٪

همانگونه که ملاحظه می شود همچنان بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش دار در هر بانکی به کارت برداشت و سپس کارت هدیه و بن کارت اختصاص داشته و کارت اعتباری کمترین سهم (در اغلب بانک ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

۵-۲-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

در این بخش از گزارش، شاخص هرفیندال - هیرشمن برای سنجش میزان تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک اندازه‌گیری و بررسی می‌شود. در واقع هدف بررسی میزان رقابت بانک‌ها در صادر نمودن انواع کارت‌های بانکی است که به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق کارت‌های صادر شده، از کارت‌های تراکنش‌دار شبکه شاپرک در محاسبه این شاخص استفاده شده است. در جدول ۵-۸ نتایج این بررسی ارائه شده است.

جدول ۵-۸ محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - خرداد ماه ۱۴۰۲

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
۱	بانک اقتصاد نوین	۰	۰	۱	۱	۱	۱
۲	بانک ایران زمین	۰	۰	۰	۰	۱	۱
۳	بانک آینده	۱	۱	۲	۱	۲	۲
۴	بانک پارسیان	۰	۰	۲	۱	۹	۸۲
۵	بانک پاسارگاد	۰	۰	۵	۲	۳	۹
۶	بانک تجارت	۱	۱	۴۹	۷	۶	۴۱
۷	بانک توسعه تعاون	۱	۱	۱	۱	۱	۱
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۹	بانک خاورمیانه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۰	بانک دی	۰	۰	۱	۱	۰	۰
۱۱	بانک رفاه کارگران	۰	۰	۴۷	۷	۴	۱۴
۱۲	بانک سامان	۲	۱	۵	۲	۳	۸
۱۳	بانک سپه	۱	۱	۱۳۱	۱۱	۹	۷۶
۱۴	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵	بانک سینا	۰	۰	۱	۱	۲	۲
۱۶	بانک شهر	۰	۰	۲	۱	۸	۶۹
۱۷	بانک صادرات ایران	۰	۱	۱۱۱	۱۱	۸	۶۳
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۰	۰	۳	۲	۱	۱
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰	۰	۸	۳	۳	۱۱
۲۱	بانک کارآفرین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۲	بانک کشاورزی	۰	۰	۵۷	۸	۴	۱۸

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۲۳	بانک گردشگری	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۵	بانک مسکن	۰	۰	۳	۱۱	۲	۳
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۷	بانک ملت	۱	۱	۱۱	۱۲۱	۱۳	۱۵۷
۲۸	بانک ملی ایران	۹۱	۸۳۴۵	۲۱	۴۴۰	۱۶	۲۴۸
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۱	۰	۴	۱۳	۲	۳
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰	۰	۰	۰	۱	۰
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰	۰	۰	۰	۱	۰
	شاخص هرفیندال - هیرشمن	-	۸.۳۵۳	-	۱.۰۰۸	-	۸۱۴

ملاحظه می‌شود که در این ماه، شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادرکنندگی در دسته "کارت اعتباری" و "کارت برداشت" کاهش یافته و در دسته "کارت هدیه و بن کارت" افزایش یافته است. همانگونه که در جدول ۵-۸ نیز مشاهده می‌گردد، این شاخص برای "کارت اعتباری" همچنان در طبقه "تمرکز بالا" قرار گرفته است.

میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال - هیرشمن برای بازار بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکش‌دار در خرداد ماه ۱۴۰۲ نسبت به اردیبهشت ماه در جدول ۵-۹ ارائه شده است.

جدول ۵-۹ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده - اردیبهشت ۱۴۰۲ و خرداد ۱۴۰۲

اختلاف	کارت هدیه و بن کارت		اختلاف	کارت برداشت		اختلاف	کارت اعتباری		HHI
	خرداد ۱۴۰۲	اردیبهشت ۱۴۰۲		خرداد ۱۴۰۲	اردیبهشت ۱۴۰۲		خرداد ۱۴۰۲	اردیبهشت ۱۴۰۲	
۱۷	۸۱۴	۷۹۷	-۶	۱.۰۰۸	۱.۰۱۴	-۷۵	۸.۳۵۳	۸.۴۲۸	شاخص H-H

با توجه به اطلاعات جدول ۵-۹ ملاحظه می‌شود که در این ماه، میزان تغییرات شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادرکنندگی در دسته کارت‌های بانکی تراکش‌دار، در خرداد ماه در حوزه کارت‌های اعتباری و کارت‌های برداشت کاهش یافته و در کارت هدیه و بن کارت افزایش یافته است.

۳-۵- سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده

در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک آورده شده تا میزان فعالیت بانک‌ها در حوزه صدور و پذیرش تراکنش‌های شاپرکی مشخص گردد. سهم هر بانک از تعداد و مبلغ کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را نشان می‌دهد.

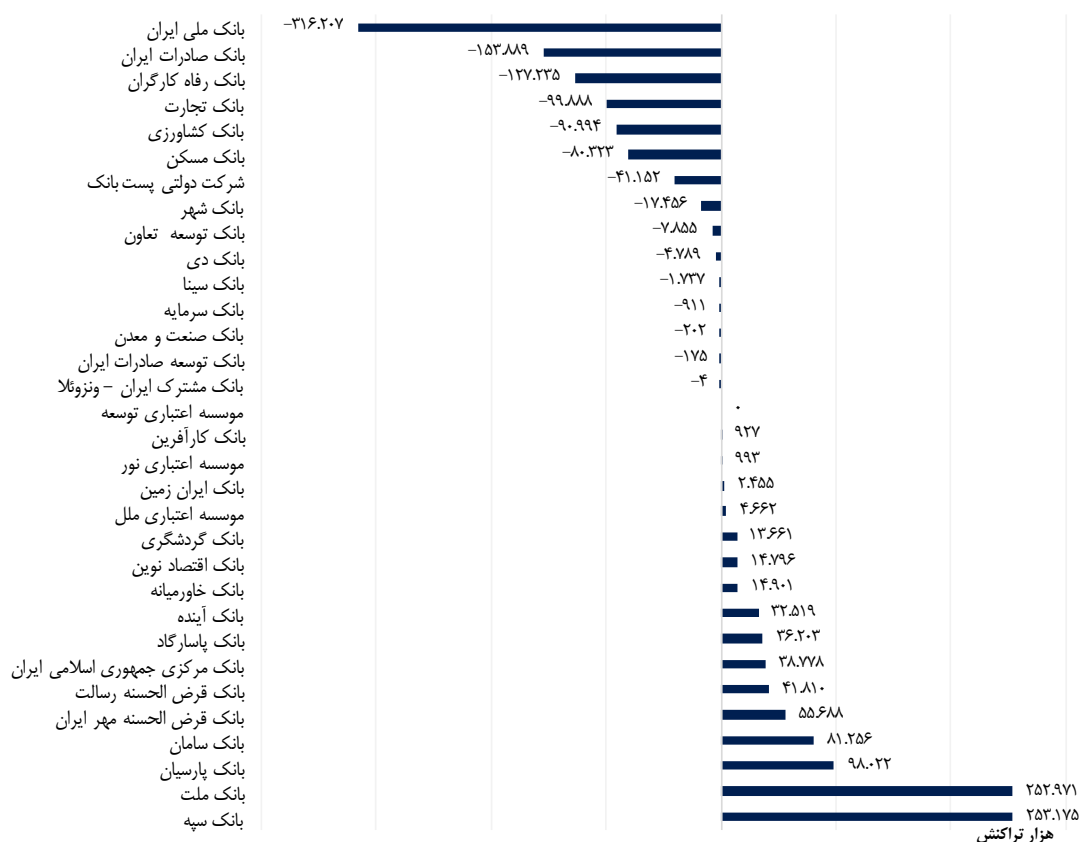
جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - خرداد ماه ۱۴۰۲

ردیف	نام بانک	سهم تعدادی تراکنش‌ها		سهم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهم تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۸۶٪	۱/۲۱٪	۱/۰۳٪	۱/۲۲٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۴۱٪	۰/۴۶٪	۰/۵۲٪	۰/۵۳٪
۳	بانک آینده	۱/۳۲٪	۲/۰۸٪	۱/۸۹٪	۲/۷۸٪
۴	بانک پارسیان	۱/۵۹٪	۳/۸۹٪	۲/۱۳٪	۲/۹۹٪
۵	بانک پاسارگاد	۲/۲۴٪	۳/۰۹٪	۲/۸۰٪	۳/۶۱٪
۶	بانک تجارت	۶/۸۹٪	۴/۵۵٪	۶/۴۳٪	۷/۰۰٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۹۲٪	۰/۷۴٪	۰/۸۹٪	۰/۸۰٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۰۶٪	۰/۴۱٪	۰/۰۶٪	۱/۴۸٪
۱۰	بانک دی	۰/۴۳٪	۰/۳۲٪	۰/۴۵٪	۰/۴۲٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۶/۸۷٪	۳/۸۹٪	۵/۳۵٪	۴/۴۲٪
۱۲	بانک سامان	۲/۲۴٪	۴/۱۴٪	۲/۴۷٪	۴/۸۲٪
۱۳	بانک سپه	۱۱/۴۴٪	۱۷/۳۷٪	۱۰/۲۵٪	۸/۶۴٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۱۸٪	۰/۱۶٪	۰/۲۲٪	۰/۲۱٪
۱۵	بانک سینا	۰/۶۳٪	۰/۵۹٪	۰/۶۸٪	۱/۱۶٪
۱۶	بانک شهر	۱/۵۴٪	۱/۱۳٪	۱/۸۲٪	۱/۲۵٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۱۱/۳۲٪	۷/۷۱٪	۱۱/۳۴٪	۱۰/۸۰٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۱۱٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۱/۷۰٪	۲/۶۸٪	۲/۳۵٪	۱/۸۹٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۳/۰۱٪	۴/۳۱٪	۳/۸۹٪	۳/۳۷٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۰۹٪	۰/۱۱٪	۰/۱۴٪	۰/۲۷٪
۲۲	بانک کشاورزی	۷/۸۹٪	۵/۷۵٪	۷/۲۵٪	۶/۱۲٪

ردیف	نام بانک	سهام تعدادی تراکنش‌ها		سهام مبلغی تراکنش‌ها	
		سهام تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهام تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهام مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهام مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۲۳	بانک گردشگری	۰/۲۹٪	۰/۶۱٪	۰/۴۵٪	۰/۶۴٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۰/۹۱٪	۰/۰۲٪	۳/۲۷٪
۲۵	بانک مسکن	۲/۸۵٪	۰/۹۷٪	۲/۳۲٪	۰/۹۷٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۱۱/۰۸٪	۱۷/۰۰٪	۱۴/۱۱٪	۱۶/۳۸٪
۲۸	بانک ملی ایران	۲۰/۲۹٪	۱۲/۸۸٪	۱۸/۰۴٪	۱۲/۲۱٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۳/۳۱٪	۲/۳۵٪	۲/۵۰٪	۲/۰۶٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰/۳۱٪	۰/۴۲٪	۰/۳۴٪	۰/۳۸٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰/۲۳٪	۰/۲۵٪	۰/۲۴٪	۰/۲۱٪

اطلاعات جدول ۵-۱۰ بیانگر آن است که در خرداد ماه ۱۴۰۲ بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های صادر شده به "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک صادرات ایران" و "بانک ملت" و بیشترین سهم از مبلغ تراکنش‌های صادر شده به "بانک ملی ایران"، "بانک ملت"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه" و بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده به "بانک سپه"، "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران" بیشترین سهم از مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه" تعلق داشته است.

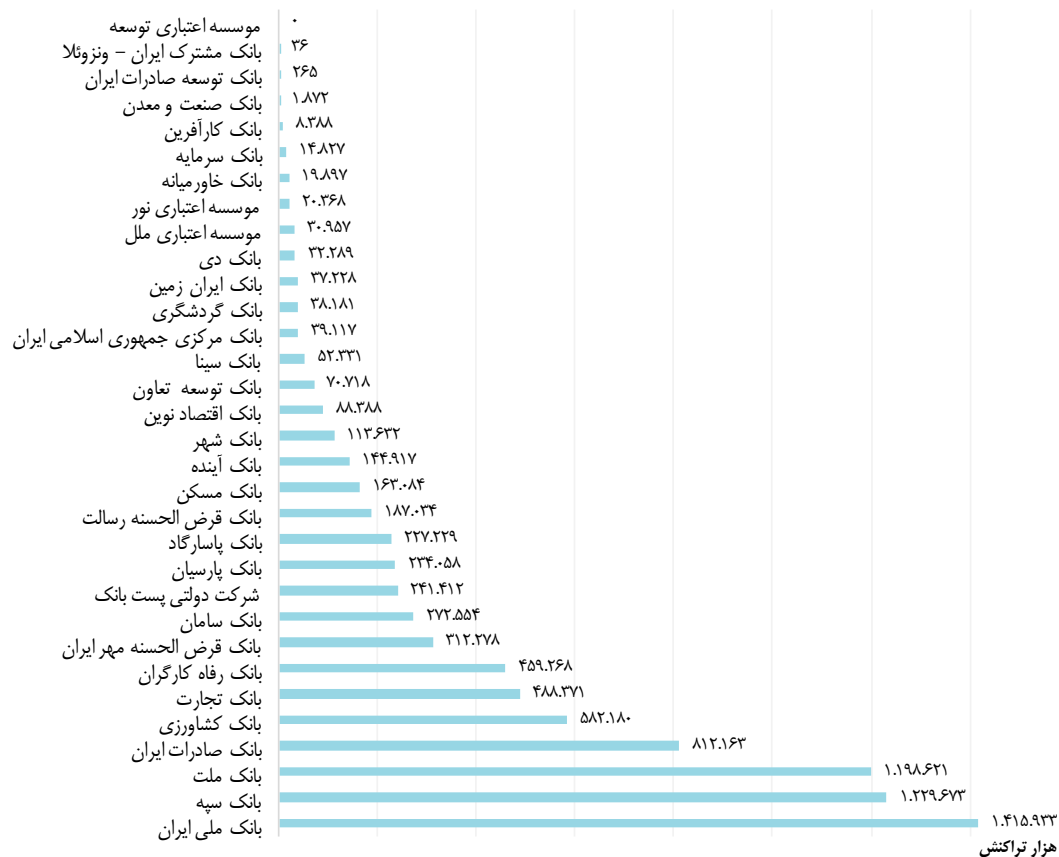
در ادامه شکل ۵-۴ نشان دهنده برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرکی است. برای محاسبه این ویژگی، تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک کسر و حاصل در شکل نمایش داده شده است.

شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - خرداد ماه ۱۴۰۲

بر اساس این شکل، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک پارسیان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده را دارا بوده و "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک رفاه کارگران" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. شکل ۴-۵ شمای کلی از جریان منابع مالی از طریق ابزارهای کارت را در هر یک از بانک‌ها نشان می‌دهد.

از سویی دیگر مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده با تراکنش‌های پذیرش شده در هر بانک، بیانگر سهم آن بانک از کل تعداد تراکنش‌ها می‌باشد. بدین ترتیب دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور به دست می‌آید. این شاخص که از مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک به دست می‌آید در شکل ۴-۵ نشان داده شده است.

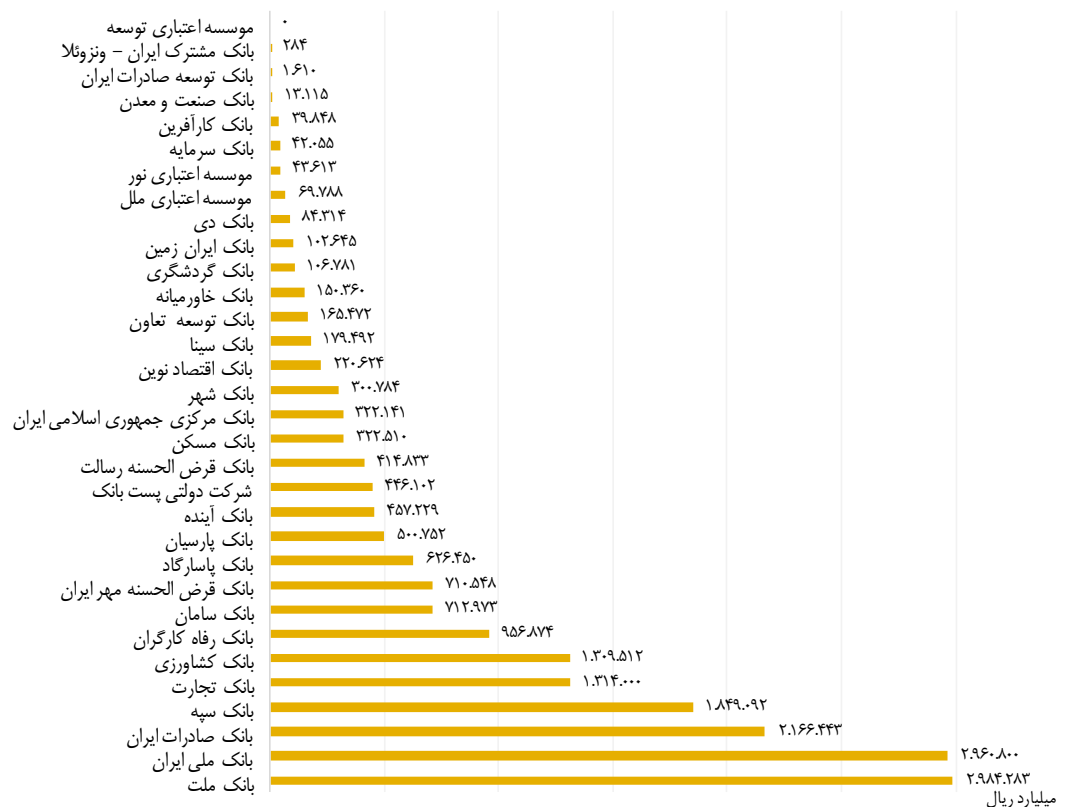
شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - خرداد ماه ۱۴۰۲

همانگونه که در شکل ۵-۵ مشاهده می‌گردد "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک ملت" بیشترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی و "مؤسسه اعتباری توسعه"، "بانک مشترک ایران - ونزوئلا"، "بانک توسعه صادرات ایران" و "بانک صنعت و معدن" به ترتیب کمترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی را در این ماه در اختیار داشته‌اند.

همانگونه که در بخش‌های قبل مشاهده گردید، قبل از این، سهم مبلغی هر بانک در حوزه‌های صادرکنندگی و پذیرندگی در شاپرک بررسی شد، با این حال در این بخش گردش مالی^{۳۴} ناشی از حضور در شبکه الکترونیکی

^{۳۴} Turnover

پرداخت بانک‌ها در نشان داده شده که در آن مجموع مبالغ تراکنش‌های انجام شده به‌وسیله‌ی کارت‌های هر بانک^{۳۵} و مبالغ پذیرش شده توسط ابزارهایی که به شبای همان بانک متصل است^{۳۶} آمده است.

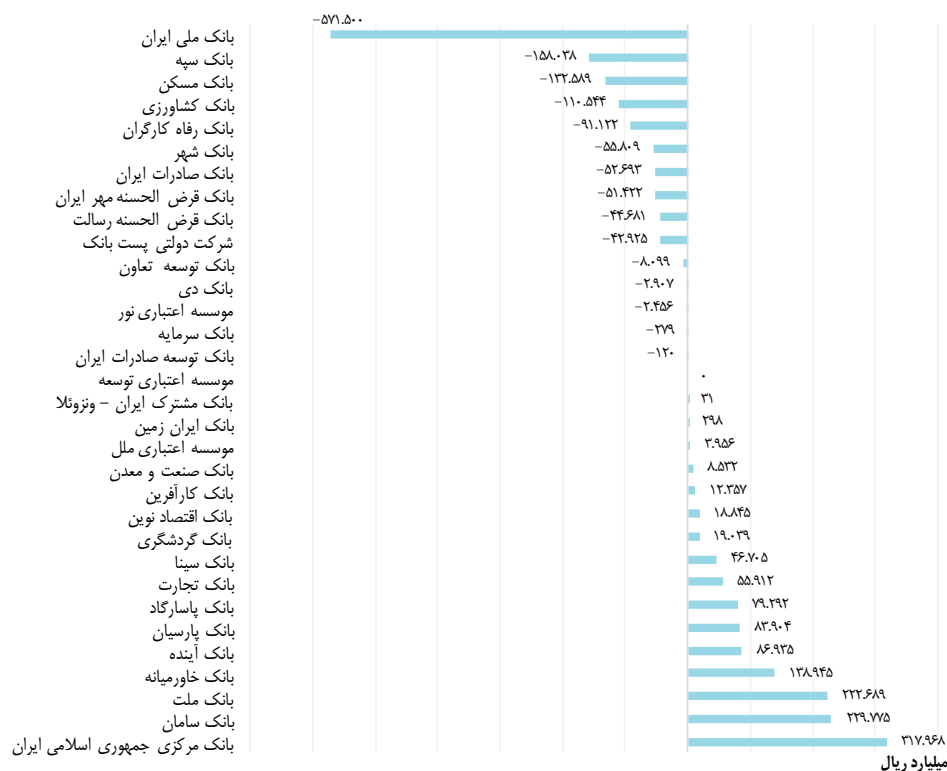

شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - خرداد ماه ۱۴۰۲

نمودار شکل ۵-۶ نشان دهنده وجود بیشترین گردش مالی خرداد ۱۴۰۲ در "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران" بوده و "مؤسسه اعتباری توسعه" و "بانک مشترک ایران - ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در این بازه زمانی به خود اختصاص داده اند.

^{۳۵} در نقش بانک صادرکننده (بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید).
^{۳۶} در نقش بانک پذیرنده (بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به دادو ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است).

یکی دیگر از شاخص‌های مورد اهمیت در بانک‌ها، محاسبه‌ی تفاضل ارزش ریالی صادرکنندگی آن‌ها از مبلغ پذیرندگی آن‌هاست. این شاخص نشان می‌دهد که جریان مبلغی تراکنش‌های هر بانک در کدام جهت بوده و به دنبال آن می‌توان تعیین نمود که آیا نقش بانک به‌عنوان بانک پذیرنده برای وی مقرون به صرفه بوده یا نبوده است. در این راستا در شکل ۵-۷ اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده و تراکنش‌های صادر شده هر بانک آورده شده است. در این بررسی ارزش ریالی تراکنش‌های صادر شده هر بانک از ارزش ریالی تراکنش‌های پذیرش شده توسط همان بانک کسر می‌گردد. در این شکل ارقام مثبت بیانگر عملکرد مطلوب بانک در جذب منابع مالی می‌باشد؛ چراکه بیشتر از آن که منابع مالی از حساب‌های آن خارج شود، پول به حساب‌های آن بانک وارد شده است.

شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - خرداد ماه ۱۴۰۲

بر اساس این شکل، "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران"، "بانک سامان" و "بانک ملت" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده را دارا بوده و "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک مسکن" بیشترین اختلاف منفی را در این خصوص دارند. این بدان معناست که وجوهای ذخیره شده در

حساب‌های دارندگان کارت عمدتاً از طریق ابزار پرداخت الکترونیکی از "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک مسکن" به سمت "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران"، "بانک سامان" و "بانک ملت" در حال انتقال است.

۴-۵- کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال تراکنش

با توجه به پرداخت بخش عمده کارمزدهای شبکه پرداخت توسط بانک‌های پذیرنده و صادرکننده، یکی از مهمترین چالش‌های بانک‌ها، حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنش‌ها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت است. به جهت کمک به بانک‌ها در جهت تنظیم سیاست‌های ارتباطی با مشتریان و شرکت‌های PSP، لازم است تا این بانک‌ها استنباطی از وضعیت کلی صنعت و میزان کارمزدهای پرداختی در مقایسه با صنعت را داشته باشند.

در ادامه کارمزد پرداخت شده توسط بانک‌های پذیرنده و صادرکننده محاسبه می‌شود. شایان ذکر است که کارمزد تراکنش‌های خرید به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده، کارمزد تراکنش‌های قبض و شارژ به طور مستقیم توسط بانک صادرکننده و کارمزد تراکنش‌های مانده گیری توسط دارنده کارت پرداخت می‌گردد.

به منظور دقیق‌تر بودن محاسبه، در این بخش با تاکید بر روی تراکنش‌های خرید و تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ که کارمزد آن به طور مستقیم به ترتیب توسط بانک پذیرنده و بانک صادرکننده پرداخت می‌شود، تمرکز شده و از محاسبه کارمزدهای پرداخت شده توسط دارنده کارت نظیر کارمزد مانده گیری، چشم‌پوشی شده است.

۴-۵-۱- کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار

ریال تراکنش خرید

از آنجا که برای تراکنش‌های خرید، کارمزد توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌گردد، شاخص انتخاب شده به منظور ارائه این اطلاعات، شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش پذیرش شده" می‌باشد. در این بخش به منظور دقیق‌تر بودن محاسبه، با تاکید بر روی تراکنش‌های خرید که کارمزد آن به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌شود، تمرکز شده است.

در جدول ۱۱-۵ تنها میزان کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال مبلغ تراکنش خرید محاسبه و ارائه گردیده است. همانطور که در این جدول مشاهده می گردد، به طور متوسط در خرداد ماه ۱۴۰۲، بانک‌های پذیرنده میزان ۸۳ ریال از هر صد هزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند. در میان بانک‌های پذیرنده، "بانک توسعه صادرات ایران" با مبلغ ۱۳ ریال از هر صد هزار ریال مبالغ جذب شده کمترین و "بانک سپه" با مبلغ ۱۳۴ ریال بیشترین مبلغ کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده‌اند.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های خرید، هم تعداد تراکنش‌ها و هم بازه مبلغی تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتر کارمزد به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده‌اند یا به عبارتی مبلغ تراکنش بیشتری به ازای تعداد تراکنش مشابه با سایر بانک‌ها، از پذیرندگان خود دریافت کرده‌اند.

جدول ۱۱-۵ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید - خرداد ماه ۱۴۰۲

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید
۱	بانک سپه	۱۳۴
۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱۱۴
۳	مؤسسه اعتباری نور	۱۰۷
۴	بانک پارسیان	۱۰۴
۵	مؤسسه اعتباری ملل	۱۰۰
۶	شرکت دولتی پست بانک	۹۸
۷	بانک قرض الحسنه رسالت	۹۸
۸	بانک مسکن	۹۲
۹	بانک ملی ایران	۸۸
۱۰	بانک شهر	۸۷
۱۱	بانک گردشگری	۸۶
۱۲	بانک کشاورزی	۸۴
۱۳	بانک ملت	۸۱
۱۴	بانک توسعه تعاون	۸۱
۱۵	بانک سامان	۷۹
۱۶	بانک ایران زمین	۷۹
۱۷	بانک رفاه کارگران	۷۷
۱۸	بانک اقتصاد نوین	۷۷
۱۹	بانک سرمایه	۷۱

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید
۲۰	بانک پاسارگاد	۶۹
۲۱	بانک صادرات ایران	۶۴
۲۲	بانک تجارت	۵۷
۲۳	بانک دی	۵۶
۲۴	بانک آینده	۵۳
۲۵	بانک سینا	۴۶
۲۶	بانک کارآفرین	۴۰
۲۷	بانک خاورمیانه	۲۹
۲۸	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۲۱
۲۹	بانک صنعت و معدن	۱۸
۳۰	بانک توسعه صادرات ایران	۱۳
کارمزد پرداختی کل بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید		۸۳

به استناد جدول فوق، اختلاف متوسط کارمزد پرداختی بین بانک با کمترین و بیشترین متوسط، ۱۰/۴۱ برابر است. یعنی "بانک سپه" به نسبت هر ۱۰۰،۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید جذب شده ۱۰/۴۱ برابر "بانک توسعه صادرات ایران" کارمزد پرداخت کرده است. اختلاف متوسط کارمزد نشان می‌دهد که بانک‌هایی مانند "بانک توسعه صادرات ایران"، "بانک صنعت و معدن" و "بانک مشترک ایران - ونزوئلا" در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار برای صاحبان حساب، اثربخش‌تر عمل نموده‌اند.

۵-۴-۲- کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صد هزار

ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، تنها کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های کارتی تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است. در این بخش از گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰،۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای خرداد ۱۴۰۲ محاسبه می‌گردد. در ادامه جدول ۵-۱۲ میزان کارمزد پرداختی هر بانک صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ محاسبه و ارائه گردیده است.

جدول ۵-۱۲ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - خرداد ۱۴۰۲

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید
۱	شرکت دولتی پست بانک	۳۸۰
۲	بانک کشاورزی	۲۶۱
۳	بانک توسعه تعاون	۲۵۳
۴	بانک ملی ایران	۲۳۷
۵	بانک رفاه کارگران	۲۳۲
۶	بانک سپه	۲۳۲
۷	موسسه اعتباری ملل	۲۲۸
۸	موسسه اعتباری نور	۲۱۶
۹	بانک سینا	۲۱۳
۱۰	بانک صادرات ایران	۲۱۰
۱۱	بانک تجارت	۲۰۷
۱۲	بانک ملت	۱۷۳
۱۳	بانک آینده	۱۶۷
۱۴	بانک دی	۱۶۳
۱۵	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱۵۷
۱۶	بانک خاورمیانه	۱۵۵
۱۷	بانک قرض الحسنه رسالت	۱۵۱
۱۸	بانک سامان	۱۴۶
۱۹	بانک سرمایه	۱۴۴
۲۰	بانک اقتصاد نوین	۱۳۸
۲۱	بانک پارسیان	۱۳۸
۲۲	بانک پاسارگاد	۱۱۷
۲۳	بانک صنعت و معدن	۱۰۷
۲۴	بانک ایران زمین	۱۰۳
۲۵	بانک مسکن	۸۰
۲۶	بانک شهر	۷۷
۲۷	بانک گردشگری	۷۴
۲۸	بانک کارآفرین	۷۴
۲۹	بانک توسعه صادرات ایران	۷۲
۳۰	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۶۹
کارمزد پرداختی کلی بانک صادرکننده به ازای هر تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ		۱۹۳

با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل بانک‌های صادرکننده در این ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۱۹۳ ریال کارمزد پرداخت نموده‌اند.

در خرداد ماه ۱۴۰۲، به ترتیب "بانک مشترک ایران - ونزوئلا" با ۶۹ ریال و "بانک توسعه صادرات ایران" با ۷۲ ریال و پس از آن ها "بانک کارآفرین" با ۷۴ ریال، پایین ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارتی "شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ ۳۸۰ ریال و پس از آن به ترتیب "بانک کشاورزی" با مبلغ ۲۶۱ ریال و "بانک توسعه تعاون" با مبلغ ۲۵۳ ریال بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده اند.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش های پرداخت قبض و خرید شارژ، تنها تعداد تراکنش ها هستند، به نظر می رسد که بانک هایی که نسبت کمتر کارمزد به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش را داشته اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک ها را تجربه کرده اند.

۶- جمع‌بندی

در راستای ایفای وظایف نظارتی شرکت شاپرک، شناخت موقعیت کنونی صنعت و اندازه‌گیری ابعاد مختلف فعالیت آن به وسیله شاخص‌های مرتبط امری ضروری و اجتناب‌ناپذیر است. به همین منظور این گزارش بر اساس آخرین اطلاعات در دسترس، به ارائه شاخص‌هایی در چهار بخش "شاخص‌های عملکردی شاپرک"، "کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی"، "بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت" و "بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده" در دوره زمانی خرداد ۱۴۰۲ پرداخته است.

بخش اول: در این بخش به منظور تبیین جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی، شاخص نسبت تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی محاسبه شده و نتایج آن با نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص در طول زمان مورد مقایسه قرار گرفته است. نتایج حاکی از رشد نسبت تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی بر خلاف شاخص نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی، در طول مدت مورد بررسی بوده است که مبین آن است که صنعت پرداخت الکترونیک با جذب اعتماد عمومی توانسته است بخش بیشتری از میزان نقدینگی را به خود اختصاص دهد. کاهش نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی و جبران بخشی از آن با افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود. رشد پرداخت‌های الکترونیک کارتی به دلایلی از جمله افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، فرهنگ‌سازی، مزایای امنیتی پرداخت‌های غیر نقدی و با در نظر گیری دیگر مزایای این روش صورت گرفته است. شایان توجه است که آخرین اطلاعات منتشر شده در سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از اطلاعات پولی مورد نیاز که در این گزارش مورد استفاده قرار گرفته است، مربوط به بهمن ۱۴۰۱ می‌باشد.

همچنین در این بخش روند ارزش تراکنش‌های شاپرک با روند GDP مقایسه شد. آمار اعلام شده توسط وب سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. تا پایان تابستان ۱۴۰۱ بوده و تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شهرپور ماه شاپرک تحقق یافته می‌باشد. لازم به ذکر است با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شاپرک مورد بازنگری قرار گرفته است.

بخش دوم: در این بخش فعالیت و عملکرد کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار گرفته شده است. شاخص‌های این بخش در سه بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "میزان نفوذ منطقه‌ای" و "پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" طبقه‌بندی شده‌اند.

در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های خرداد ۱۴۰۲ مشخص گردید تعداد تراکنش به ازای مجموع ابزارهای پذیرش ۴,۲۶۹ میلیون تراکنش بوده که این تعداد تراکنش مبلغ ۹,۷۸۸ هزار میلیاردی را در پی داشته است. در این ماه سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ترتیب رشد ۲/۵۲ و ۱/۱۹ درصدی را نسبت به ماه گذشته تجربه نموده است.

مجموع ابزارهای پذیرش در خرداد ۱۴۰۲ با رشد ۱/۶۳ درصدی به نزدیک به ۱۱,۰۲۵ هزار ابزار رسیده است که از این تعداد ۹۱/۳۱ درصد سهم بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، ۷/۵۸ درصد سهم ابزار پذیرش اینترنتی و ۱/۱۱ درصد نیز سهم ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. بیشترین سهم از مجموع تراکنش‌های خرداد ۱۴۰۲ با ۹۲/۲۶ درصد متعلق به ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها و به لحاظ سرویس نیز بیشترین سهم در اختیار خدمت خرید کالا و خدمات با ۹۰/۲۷ درصد مجموع تراکنش‌ها می‌باشد. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش اینترنتی ۲۷۰، هر ابزار پذیرش موبایلی ۸۵۸ متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۳۹۱ تراکنش می‌باشد و این در حالی است که متوسط مبلغی هر تراکنش ابزارهای پذیرش موبایلی و اینترنتی به ترتیب ۷/۱۰ و ۰/۱۶ میلیون ریال و در ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۲/۰۷ میلیون ریال می‌باشد.

در بررسی نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش شاخص‌ها در بعد کشوری و استانی نشان می‌دهد که تعداد سرانه هر یک از ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال که متقاضی خدمات پرداخت الکترونیکی کارت هستند، به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر ۱,۷۸۳ ابزار پذیرش فعال سیستمی می‌باشد که بالاترین سرانه ابزار پذیرش به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۱,۶۲۸ عدد به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر تعلق دارد. همچنین در بعد کشوری حدود ۶۹/۰۵ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در طول خرداد ۱۴۰۲ انجام گرفته است و بیشترین سرانه تراکنش ابزارها نیز مجدداً به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۶۳/۷۰ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در کشور تعلق داشته است. لذا بالاترین نفوذ منطقه‌ای در بعد کشوری به این ابزار پذیرش تعلق داشته است.

بیشترین سرانه تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های خرداد ۱۴۰۲ به ترتیب در اختیار استان‌های مازندران، یزد و بوشهر می‌باشد. همچنین بیشترین سرانه تراکنش ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با ۷/۷۳ تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال متعلق به استان هرمزگان می‌باشد.

شاخص دهکی خرداد ۱۴۰۲ در قیاس با اردیبهشت، رشد ۳۳/۵- درصدی داشته است و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۵۴/۵- درصدی در شاخص دهکی را شاهد می‌باشیم. این میزان رشد شاخص دهکی خرداد ۱۴۰۲ نسبت به اردیبهشت ماه به سبب کاهش ۵۴/۲- درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش در دهک دهم و افزایش ۹۵/۲ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش دهک اول، می‌باشد.

بیشترین فراوانی تراکنشی در کارتخوان فروشگاه‌های در دامنه مبلغی ۱/۵۰۰,۰۰۱ تا ۲,۰۰۰,۰۰۰ در ابزار پذیرش اینترنتی مبلغی در دامنه مبلغی ۱/۵۰۰,۰۰۱ تا ۲۰۰,۰۰۰ ریال و در ابزار پذیرش موبایلی در دامنه مبلغی ۱/۵۰۰,۰۰۱ تا ۲۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد. ۱۹/۳۶ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های معادل ۱۲,۶۱۲,۴۴۳,۴۲۵ تراکنش در بازه مبلغی ۰ تا ۲۰۰,۰۰۰ ریال، ۳۸/۲۳ درصد تراکنش‌ها معادل ۹۴۹,۷۹۵,۹۲۰ تراکنش در بازه مبلغی ۲۰۰,۰۰۱ تا ۵۰۰,۰۰۰ ریال و ۴۲/۴۰ درصد معادل ۲۲,۶۲۲,۰۳۴,۵۹۲ تراکنش دارای مبلغ بیش از ۵۰۰,۰۰۱ ریال می‌باشند.

بخش سوم: شاخص‌های این بخش با هدف سنجش کیفیت و صحت خدمات ارائه شده شبکه شاپرک، تعریف و اندازه‌گیری شده‌اند. در همین راستا انواع خطاهای رخ داده در تراکنش‌ها، دسترس پذیری حس شده و نیز تراکنش‌های ناتمام در این بخش تحلیل و مورد بررسی قرار گرفته است. تحلیل خطاهای تراکنش‌ها نشان می‌دهد که عمده‌ترین دلیل بروز خطاها، همچنان از نوع خطاهای خطای کاربری است که این نوع خطا به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت است.

تعداد خطاهای گروه‌های پذیرندگی، کسب و کار، کاربری، صادر کنندگی و شاپرکی به ترتیب با رشد ۸۰/۲۷- درصدی، ۳۲/۸- درصدی، ۴۷/۳ درصدی، ۳۰/۲۵ درصدی و ۸۸/۵۸ درصدی در این ماه نسبت به ماه پیش همراه بوده است.

میزان دسترس‌پذیری محاسبه شده خرداد ۱۴۰۲ به ازای شبکه شاپرک ۹۹/۹۹ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به مقدار مشابه در ماه اردیبهشت دارای رشد ۴۳/۰۰- درصدی و همچنین میزان دسترس‌پذیری

محاسبه شده به ازای شبکه پرداخت در خرداد ۱۴۰۲، ۹۹/۰۷ درصد می باشد که این میزان نسبت به میزان مشابه در اردیبهشت ماه رشد ۰/۱۲۹- درصدی، و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۰/۱۹۰ درصدی را تجربه نموده است.

بخش چهارم: در این بخش ابتدا عملکرد کلی شرکت ها در شبکه پرداخت مورد بررسی قرار گرفته و سپس به طور ویژه عملکرد آن ها در بازار ابزار کارخوان فروشگاه های تحلیل می شود. نتایج شاخص سهم از بازار شرکت های PSP حاکی از آن بوده که در خرداد ماه در مولفه ی مبلغی شرکت "به پرداخت ملت" جایگاه نخست را به خود اختصاص داده است. مقایسه سهم مبلغی با گزارش اردیبهشت ماه سال ۱۴۰۲ حکایت از آن دارد که در مولفه سهم مبلغی جایجایی بین دو شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" و "پرداخت الکترونیک سداد" و دو شرکت "پرداخت نوین آرین" و "پرداخت الکترونیک سپهر" رخ است.

در بررسی سهم از بازار مبلغ تراکنش های هر یک از ابزارهای پذیرش در این ماه بیشترین سهم مبلغی در هر سه ابزار پذیرش به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق داشته است.

در بررسی سهم از بازار تراکنش های هر یک از سرویس های شبکه ی پرداخت کارت در این ماه شرکت "به پرداخت ملت" بیشترین سهم مبلغی تراکنش های خرید را به خود اختصاص داده است. در ماه جاری شرکت "فن آوا کارت" بالاترین سهم را در مبلغ تراکنش های پرداخت قبض و خرید شارژ کسب نموده است.

در ماه خرداد شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش ها را به دست آورده است. در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" بالاترین عدد شاخص مذکور را در اختیار دارد.

در بررسی تعداد ابزارهای پذیرش فعال در خرداد ماه، شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در بازار کارخوان فروشگاه های بالاترین سهم را در بین سایر شرکت ها به خود اختصاص داده است. شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" و شرکت "به پرداخت ملت" به ترتیب در دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی بیشترین سهم بازار را پوشش می دهند.

در حوزه ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار نیز شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" بیشترین تعداد را به خود اختصاص داده است. دو شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" و "پرداخت الکترونیک سامان" نیز به بالاترین رتبه در هر دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی تراکنش‌دار دست یافته است.

نتایج محاسبه شاخص اثر بخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در بعد کشوری مبین آن است که در این ماه شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سداد"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "آسان پرداخت پرشین"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و "پرداخت الکترونیک سپهر" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی مبلغ دست یافته‌اند. شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سداد"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "آسان پرداخت پرشین" و "تجارت الکترونیک پارسیان" در شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار نیز عددی بالاتر از یک کسب نموده‌اند. این بدان معناست که اکثر شرکت‌های مذکور هم در بین کارتخوان‌های فعال سیستمی و هم در بین کارتخوان‌های تراکنش‌دار نسبت به سایر شرکت‌ها، تراکنش بیشتری جذب نموده و کارایی مناسبی را نشان می‌دهند.

در بعد استانی شرکت "به پرداخت ملت" و "پرداخت الکترونیک سداد" در تمام استان‌ها و شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان" و "آسان پرداخت پرشین" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های بالاتر از یک هستند. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی بالاترین سهم از بازار را در اکثر استان‌های کشور داشته است.

در بررسی شرکت‌ها از منظر نسبت مجموع کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی به پایانه‌های فعال سیستمی آن شرکت، ملاحظه شد که در این ماه، کمترین رقم این شاخص به شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" تعلق دارد. بیشترین نسبت مذکور در شرکت "فراپردازان آروند امید" مشاهده می‌شود. به طور کلی در خرداد ماه سهم کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۱۶/۸۲ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است.

بخش پنجم: در این بخش از گزارش، بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارتی و بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

نتایج شاخص بازار در بخش بانک‌های پذیرنده حاکی از آن است که در خرداد ۱۴۰۲ "بانک سپه" به لحاظ تعدادی و "بانک ملت" به لحاظ مبلغی بیشترین سهم از بازار تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفتند. در بررسی بازار مبلغی در تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های و ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی "بانک ملت" در جایگاه نخست قرار دارد. در بازار تعدادی تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های "بانک سپه" و ابزار پذیرش موبایلی "بانک ملت" و در ابزار پذیرش اینترنتی "بانک ملی ایران" بالاترین سهم را دارند.

در بررسی سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک در شبکه پرداخت کشور مشاهده می‌گردد که در بانک‌های کشور همچنان بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌های انجام گرفته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های "ابزار پذیرش موبایلی" همچنان نشان‌دهنده تمرکز بالا، میزان این شاخص در بازار "ابزار پذیرش اینترنتی" همچنان مبین وجود تمرکز ملایم در بین بانک‌های پذیرنده و میزان این شاخص در ابزار "کارتخوان فروشگاه‌های" مبین قرار گرفتن در طبقه رقابتی بوده که این نشان‌دهنده رقابت صحیح در بازار این ابزار در بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد. میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارتی، در این ماه نسبت به ماه گذشته در حوزه ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های منفی بوده است.

در بحث صادرکنندگی کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سویچ شاپرک تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در خرداد ۱۴۰۲ نسبت به اردیبهشت ۱۴۰۲ کاهش ۱/۱۸ درصدی داشته و نرخ رشد در دسته کارت‌های برداشت و هدیه و بن کارت منفی و در دسته ی کارت‌های اعتباری مثبت بوده است.

در بررسی سهم بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در خرداد ۱۴۰۲، "بانک ملی ایران" بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی صادر شده تراکنش‌دار در شبکه شاپرک را داشته و نتایج حاکی از آن

بوده که بیشترین کارت "برداشت"، "اعتباری" و "هدیه و بن کارت" متعلق به "بانک ملی ایران" بوده است.

در بررسی شاخص سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به "کارت برداشت" و پس از آن "کارت هدیه و بن کارت" اختصاص داشته و "کارت اعتباری" کمترین سهم (در بیشتر بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادر کنندگی در این ماه تنها در دسته "کارت هدیه و بن کارت" رشد مثبت داشته است. در خرداد ماه "کارت هدیه و بن کارت" در طبقه "رقابتی"، "کارت برداشت" در طبقه تمرکز "ملایم" و "کارت اعتباری" در طبقه تمرکز "بالا" قرار گرفته‌اند.

در مقایسه‌ای آماری بین تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر کنندگی و پذیرندگی به تفکیک هر بانک، بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های صادر شده در خرداد ۱۴۰۲ به "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک صادرات ایران" و "بانک ملت" و مبلغ تراکنش‌های صادر شده به "بانک ملی ایران"، "بانک ملت"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه" و تعداد تراکنش‌های پذیرش شده در خرداد ۱۴۰۲ به "بانک سپه"، "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران" و مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده در خرداد ۱۴۰۲ به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه" اختصاص یافته است.

در محاسبه شاخص اختلاف تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک جهت نشان دادن برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرک، مشاهده می‌گردد که "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک پارسیان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده و "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک رفاه کارگران" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را داشته‌اند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر برعکس است.

در راستای بررسی سهم هر بانک از کل تعداد تراکنش‌ها برای رسیدن به دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادر کنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور مجموع تعداد تراکنش‌های

صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک محاسبه گردیده است. این شاخص نشان می‌دهد که به ترتیب "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک ملت" بیشترین سهم تعدادی از کل تراکنش‌های شاپرکی در شبکه پرداخت را از آن خود کرده‌اند و کمترین سهم به "موسسه اعتباری توسعه"، بانک مشترک ایران - ونزوئلا و "بانک توسعه صادرات ایران" تعلق گرفته است.

در بررسی گردش مالی شاپرکی که مجموع مبالغ صادرکنندگی و پذیرندگی هر بانک است، "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران" بیشترین گردش مالی شاپرکی و "موسسه اعتباری توسعه"، "بانک مشترک ایران - ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در اختیار دارند.

در بررسی اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده هر بانک با تراکنش‌های صادر شده توسط آن بانک، "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران"، "بانک سامان" و "بانک ملت" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده را دارا بوده و "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک مسکن" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند.

در بخش آخر از بررسی بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ترسیم وضعیت کلی صنعت و محاسبه برآوردی از میزان کارمزدهای پرداختی بانک‌های پذیرنده و حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنش‌ها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت، همانند ماه‌های گذشته به محاسبه "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید پذیرش شده" برای بانک‌های پذیرنده پرداخته شده است. به طور متوسط در خرداد ۱۴۰۲، بانک‌های پذیرنده میزان ۸۳ ریال از هر صد هزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند. در میان بانک‌های پذیرنده، "بانک توسعه صادرات ایران" با مبلغ ۱۳ ریال از هر صد هزار ریال مبالغ جذب شده کمترین و "بانک سپه" با مبلغ ۱۳۴ ریال بیشترین مبلغ کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده‌اند.

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، در این بخش کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های کارتی تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است که در بخش آخر گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای این دوره زمانی

محاسبه گردیده است. با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل بانک‌های صادرکننده در این ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۱۹۳ ریال کارمزد پرداخت نموده‌اند. در این بین، در خرداد ۱۴۰۲، "بانک مشترک ایران - ونزوئلا" و "بانک توسعه صادرات ایران" با به ترتیب ۶۹ ریال و ۷۲ ریال و پس از آن "بانک کارآفرین" با ۷۴ ریال، پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارتی و "شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ ۳۸۰ ریال و پس از آن به ترتیب "بانک کشاورزی" با مبلغ ۲۶۱ ریال و "بانک توسعه تعاون" با مبلغ ۲۵۳ ریال بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

۷- واژه‌نامه

در این بخش انواع واژگان به کار برده شده در متن گزارش شاپرک در دو بخش واژگان تخصصی شبکه الکترونیک پرداخت کارتی بر اساس "مستند تعاریف پایه شبکه الکترونیک پرداخت کارت" و اصطلاحات و شاخص‌های تخصصی اقتصادی و فرمول‌های نحوه محاسبه این شاخص‌ها بیان می‌شود.

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپرک

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت یا شاپرک، شبکه‌ای است که به منظور ساماندهی نظام پرداخت الکترونیک کشور ایجاد شده و کلیه تراکنش‌های حاصل از «ابزار پذیرش» توسط این شبکه نظارت و کنترل می‌شود و به طور کلی نظارت بر عملکرد فنی و اجرایی و انجام عملیات تسویه را بر عهده دارد.

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت (PSP)

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت^{۳۷}؛ شخصیت حقوقی است که در جمهوری اسلامی ایران در قالب شرکت سهامی به ثبت رسیده و بر اساس مجوزی که از بانک مرکزی ج.ا.ا. و شاپرک دریافت می‌نماید و بر طبق مقررات ناظر بر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت، و الزامات و دستورالعمل‌های ابلاغی شاپرک فعالیت می‌نماید. در حال حاضر ۱۲ شرکت ارائه‌دهنده خدمت پرداخت از بانک مرکزی مجوز فعالیت دریافت کرده‌اند که در فصل مربوطه از این گزارش به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

بانک صادرکننده^{۳۸}

بانکی است که انواع کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید. این بانک‌ها همه انواع کارت پرداخت را با مجوز بانک مرکزی صادر می‌نمایند.

بانک پذیرنده^{۳۹}

بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. شبکه پرداخت اطلاعات حساب پذیرنده را از طریق "شماره شبانه"ی^{۴۰} پذیرندگان دریافت می‌نماید.

انواع خدمات^{۴۱} شبکه پرداخت

خدمت اصلی شبکه پرداخت کارت، انتقال وجوه ناشی از خرید کالا و خدمات از حساب خریدار به حساب فروشنده است. البته خدمات ارزش افزوده دیگری نظیر پرداخت قبوض شناسه دار خدمات شهری و خرید شارژهای تلفن همراه و نهایتاً تراکنش‌های مانده‌گیری نیز در این شبکه ارائه می‌شوند که به خدمات اصلی شبکه تبدیل شده‌اند.

خرید کالا و خدمات^{۴۲}

خدمتی است که دارنده کارت هزینه کالا و خدمات دریافتی را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی

^{۴۰} IBAN: International Bank Account Number

^{۴۱}Service Type

^{۴۲} Purchasing Good/Services

^{۳۷} Payment Service Provider

^{۳۸} Issuer Bank

^{۳۹} Acquirer Bank Acquirer

منظور از وضعیت تراکنش‌ها، بررسی موفقیت یا عدم موفقیت تراکنش و در صورت عدم موفقیت دلیل آن می‌باشد. در حال حاضر ۵ گروه مختلف از خطاها شناسایی شده‌اند و تعداد ۱۱۰ کد پاسخ برای انواع خطاهای شناخته شده مطابق استاندارد ISO ۸۵۸۳:۲۰۰۳ گزارش‌گیری می‌گردد.

تراکنش موفق کاربری

تراکنشی است که از دید کاربر نهایی موفق بوده است. این تراکنش‌ها با کد پاسخ صفر در سامانه مشخص می‌شوند. هر تراکنش موفق بسته به نوع تراکنش از تعدادی پیام مشخص و مستقل تشکیل شده است که موفق بودن تراکنش حاصل موفقیت در ارسال و دریافت همه این پیام‌هاست.

تراکنش خطای صادرکنندگی و شتابی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، بانک صادرکننده‌ی کارت یا سامانه‌ی شتاب می‌باشد. به این معنا که بانک صادرکننده در زمان مورد نظر قادر به انجام تراکنش نبوده و پیام خطای مرتبط، در شبکه تولید می‌گردد.

تراکنش خطای پذیرندگی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، سوئیچ شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت می‌باشد. این خطاها در هر مرحله از چرخه عمر تراکنش ممکن است که رخ بدهد. در حال حاضر دسترسی پذیری شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت از طریق تراکنش‌های خطا محاسبه می‌گردد.

پرداخت، می‌پردازد. این ابزارها شامل ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ی و همچنین ابزار پذیرش اینترنتی یا اصطلاحاً درگاه‌های پرداخت اینترنتی هستند. در حال حاضر به دلایل امنیتی ارائه خرید کالا و خدمات بر روی درگاه‌های پرداخت موبایلی مسدود می‌باشد.

پرداخت قبض ۴۳

خدمتی است که با استفاده از آن دارنده کارت هزینه پرداخت‌های شناسه دار (شامل شناسه پرداخت و شناسه قبض) خود را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت، می‌پردازد. پرداخت قبض بر روی همه ابزارهای پذیرش قابل اجراست.

خرید شارژ تلفن همراه ۴۴

خدمتی است که دارنده کارت با استفاده از آن اقدام به خرید شارژ تلفن همراه از طریق شبکه پرداخت می‌نماید. این خدمت در زمره خریدهای شناسه‌دار می‌باشد و می‌تواند به دو صورت خرید و شارژ هم‌زمان^{۴۵} و خرید و شارژ غیر هم‌زمان انجام شود.

مانده‌گیری ۴۶

خدمتی است که دارنده کارت جهت کسب اطلاع از میزان موجودی حساب متصل به ابزار پرداخت خود، از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت دریافت می‌نماید.

وضعیت تراکنش‌ها ۴۷

^{۴۶} Balance Inquiry

^{۴۷} Transaction Status

^{۴۳} Bill Payment

^{۴۴} Reload

^{۴۵} Top-up

علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

تراکنش ناموفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای صادرکنندگی و شتاب، خطاهای شاپرکی و خطاهای پذیرندگی می‌باشند.

تراکنش موفق سیستمی شاپرکی

تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

ابزار پذیرش تراکنش

عبارت است از سخت‌افزار و نرم‌افزاری که امکان تراکنش را برای دارنده کارت فراهم می‌سازد. انواع ابزارهای موجود در شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت شامل دستگاه‌های کارتخوان فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی، ابزار پذیرش موبایلی، و کیوسک پرداخت است.

کارتخوان فروشگاهی^{۴۸}

ابزاری است سیار و یا غیر سیار که با پذیرش کارت بانکی می‌تواند امکانی را فراهم کند تا وجه به صورت الکترونیکی از حساب دارنده کارت به حساب پذیرنده منتقل شود. این ابزار هم به صورت مستقل و هم به صورت متصل به کامپیوتر^{۴۹} در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. بیشتر کاربرد این ابزار در ایران مربوط به خرید کالا و خدمات است.

کارتخوان فعال سیستمی

تراکنش خطای شاپرکی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا سوئیچ یکپارچه‌ساز شاپرک می‌باشد.

تراکنش خطای کاربری

خطاهای کاربری به دلیل مشکلات دارنده کارت نظیر کمبود موجودی و یا رمز اشتباه پدید می‌آیند. علت بروز این خطاها، اشتباهات کاربر (دارنده کارت) می‌باشد. گرچه این تراکنش از دید کاربر نهایی ناموفق است اما از منظر و دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده و شبکه پرداخت، خدمات خود را به این تراکنش به انجام رسانده است.

تراکنش خطای کسب و کار

تراکنشی است که بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان مختلف شبکه پرداخت الکترونیک کارت پدید می‌آید و عملاً هیچ یک از شرکت‌های PSP، شاپرک، بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در وقوع آن نقش ندارند. طبیعتاً لحاظ این نوع خطا به حساب هر یک از ذینفعان مزبور به لحاظ فنی قابل پذیرش نمی‌باشد و لذا به طور جداگانه، تحت عنوان خطای کسب و کار معرفی می‌شود؛ خطاهایی از جمله "عملیات اصلاحیه این تراکنش، قبلاً با موفقیت صورت پذیرفته است" و غیره.

تراکنش موفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به

^{۴۹} PC-POS / IPOS(Integrated POS)

^{۴۸} EFTPOS

کارتخوان بدون تراکنش

کارتخوان فاقد تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی ماهانه حتی یک عدد تراکنش مالی نداشته باشد.

کارتخوان دارای تراکنش (تراکنش‌دار)

کارتخوان تراکنش دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی ماهانه حداقل یک تراکنش مالی داشته باشد.

ابزار پذیرش اینترنتی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق اینترنت و درگاه پرداخت اینترنتی^{۵۰} فراهم می‌نماید. ساختار تعامل وبسایت‌های فروشندگان با درگاه پرداخت اینترنتی که از طریق شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت ارائه می‌شود، از طریق اتصال امن اینترنتی بر مبنای پروتکل TCP/IP در لایه شبکه اتفاق می‌افتد.

ابزار پذیرش موبایلی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق تلفن همراه و درگاه پرداخت موبایلی^{۵۱} فراهم می‌آورد. ابزار موبایل قابلیت‌های فراوانی در صنعت پرداخت داشته و می‌تواند هم به عنوان کارت و هم به عنوان ترمینال ایفای نقش کند. کانال‌های مختلف پرداخت بر روی موبایل قابل تعریف هستند، از جمله کانال پرداخت‌های داخل فروشگاه^{۵۲} نظیر NFC، پرداخت‌های برخط از طریق USSD، پرداخت‌های از طریق وب از روی موبایل^{۵۳} و همچنین پرداخت‌های از طریق اپلیکیشن‌های موبایلی^{۵۴}. اما آنچه در حال حاضر در شبکه

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده و وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات “Y” ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را دارد.

کارتخوان غیر فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده اما وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات “N” ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را ندارد و به هر دلیل فاقد تراکنش خواهد بود.

کارتخوان پر تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشنده‌ای، کارتخوان پر تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در هر ماه، ۶۰ یا بیش از ۶۰ تراکنش داشته یا مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در هر ماه حداقل ۲۰ میلیون ریال باشد.

کارتخوان کم تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشنده‌ای، کارتخوان کم تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه زمانی دو ماه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در دو ماه کمتر از ۲۰ میلیون ریال در ماه باشد. این سنج به جهت شناسایی ابزارهایی است که در شبکه پرداخت از کارایی مناسب برخوردار نیستند.

^{۵۳} Web-Mobile

^{۵۴} In-App Purchase

^{۵۰} Internet Payment Gateway

^{۵۱} Mobile Payment Gateway

^{۵۲} In-Store

مستلزم تایید توسط سامانه‌های متمرکز کارت است. کد محصول این کارت‌ها، ۲X، ۳X و ۴X می‌باشد و کارت‌های برون خط^{۵۹} نظیر کارت‌های کیف پول الکترونیکی (کارت هوشمند) که انجام تراکنش توسط آن‌ها می‌تواند بدون نیاز به تعامل با سامانه‌های متمرکز کارت صورت پذیرد. در این گونه کارت‌ها، ارزش پولی مستقلاً بر روی فیزیک کارت و در تراشه ذخیره می‌شود. کد محصول این نوع کارت ۵X می‌باشد. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی، در حکم پول نقد بوده و با توجه به اینکه همانند اسکناس و مسکوک ردیابی تراکنش‌ها و تشخیص هویت دارنده آن میسر نیست، در صورت مفقود شدن یا سرقت این کارت‌ها، دارنده کارت و رمز مربوط به آن صاحب کارت شناخته می‌شود. با این وجود بانک‌ها مکلفند برای این قبیل کارت‌ها-نظیر سایر کارت‌های پرداخت-حداقل خدمات مانده‌گیری و تغییر رمز را تعریف کنند.

کارت اعتباری^{۶۰}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک خط اعتباری با سقف معین تخصیص یافته از طرف بانک به دارنده کارت، که او را قادر می‌سازد بدون داشتن سپرده نسبت به پرداخت وجه کالا و خدمات مبادرت کند. کد محصول این نوع کارت ۶X می‌باشد. این کارت‌ها در شبکه شاپرک پذیرفته شده و چارچوب کارمزدی مستقل خود را دارند. مسئولیت مدیریت ریسک اعتباری دارندگان این کارت به عهده بانک صادرکننده می‌باشد.

تراکنش دارنده‌ی کارت

یکی از انواع تراکنش است و به تراکنش‌های ارسالی از طرف دارنده‌ی کارت گفته می‌شود که با شناسه‌ی ۲۲۰۰ و

پرداخت کشور مجوز فعالیت دارد، کانال USSD فقط برای تراکنش‌های خرید شارژ و پرداخت قبض و همچنین کاربرد NFC از طریق گوشی‌های تلفن همراه است.

انواع کارت‌های رایج در شبکه^{۵۵}

انواع کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سویچ شاپرک، از نظر کاربری شامل کارت برداشت، کارت پیش پرداخته و کارت اعتباری می‌باشد.

کارت برداشت (بدهی)^{۵۶}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک یا چند حساب سپرده‌ای نزد بانک‌ها و جزء رایج‌ترین کارت‌های مورد استفاده می‌باشد که کد محصول ۱X دارد. مشتری می‌تواند با افتتاح یکی از سپرده‌های قرض‌الحسنه، جاری یا مدت دار، تا سقف وجهی که نزد بانک سپرده‌گذاری کرده است برداشت وجه و خرید کالا و خدمات را از درگاه‌های بانکداری الکترونیک به عمل آورد.

کارت پیش پرداخته (بی‌نام)^{۵۷}

مشخصات دارنده این نوع کارت بر روی جسم کارت درج نمی‌شود، این کارت‌ها به انواع زیر تقسیم می‌شوند. کارت‌های بی‌نام دارای سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، نظیر کارت‌های خرید بی‌نام و برخی بن کارت‌ها که معمولاً به صورت گروهی صادر می‌شوند. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، که ماهیتاً قابل انتقال به غیر بوده و به دو دسته تقسیم می‌شوند؛ کارت‌های بر خط^{۵۸} نظیر کارت هدیه که انجام تراکنش توسط آن‌ها

^{۵۸} online

^{۵۹} offline

^{۶۰} Credit card

^{۵۵} بانک مرکزی (۱۳۸۶) اعلام مشخصات انواع ابزارهای پرداخت کارتی در نظام بانکی کشور.

^{۵۶} Debit card

^{۵۷} prepaid

تراکنش‌های با شناسه‌ی ۴۰۰ و ۴۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰.

تراکنش ناتمام^{۶۱}

تراکنش دارنده‌ی کارت که از نظر کاربری موفق بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است). وجود تراکنش‌های ناتمام به نوعی مشکل کیفی قلمداد می‌گردد.

تراکنش مالی

تراکنشی است که نوع خدمت آن خرید کالا و خدمات یا پرداخت قبض می‌باشد. در این تراکنش‌ها پول از دارنده‌ی کارت کسر می‌شود و عملیات مالی انجام می‌پذیرد. طبیعتاً تراکنش مانده‌گیری از زمره تراکنش‌های غیر مالی است.

اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌ی

این شاخص یکی از روش‌های سنجش و مقایسه شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار در بازار است. این شاخص برابر با نسبت سهم تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌ی فعال سیستمی هر شرکت از کل، به سهم تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل است. به عبارت دیگر:

$$\text{تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ی فعال سیستمی هر شرکت} \\ = \frac{\text{تعداد تراکنش‌های کل کارتخوان‌های فروشگاه‌ی فعال سیستمی}}{\text{تعداد کارتخوان فروشگاه‌ی فعال سیستمی هر شرکت}} \times \text{تعداد کل کارتخوان‌های فروشگاه‌ی فعال سیستمی}$$

۲۱۰۰ وارد شبکه‌ی پرداخت (شاپرک) می‌شوند (لازم به ذکر است با عملیاتی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰ در تاریخ ۱۳۹۳/۰۴/۰۶ در سویچ شاپرک، تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۰۰ به ۲۲۰۰ و تراکنش‌های با شناسه‌ی ۱۰۰ به ۲۱۰۰ تبدیل شدند. این تغییرات مطابق با استاندارد ISO ۸۵۸۳ نسخه‌ی ۲۰۰۳ می‌باشد). در این تراکنش‌ها با شناسه‌ی ۲۲۰۰ عملیات برداشت از کارت انجام می‌شود ولی با شناسه‌ی ۲۱۰۰ عملیات مالی انجام نشده و تنها خدمت مانده‌گیری ارائه می‌شود.

تراکنش تأییدیه انجام تراکنش

به تراکنش‌هایی گفته می‌شود که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت ارسال می‌شود. هدف از این تراکنش‌ها تأییدیه انجام تراکنش و درخواست برای واریز مبلغ برداشتی از کارت به حساب پذیرنده است. مطابق این درخواست‌ها عملیات واریز به حساب پذیرنده در سیکل‌های زمانی مشخص انجام می‌گیرد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۲۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰). شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت تا حداکثر ۴۸ ساعت فرصت دارند (معادل یک cut-off یا تغییر روز مالی) این تراکنش را به ازای هر تراکنش دارنده‌ی کارت ارسال کنند. برخی خطاهای پذیرندگی رخ داده در تراکنش‌ها، مربوط به عدم ارسال تأییدیه تراکنش به شبکه است.

تراکنش اصلاحیه

اگر تراکنش دارنده‌ی کارت دچار خطا شود ولی برداشت از کارت انجام شده باشد، یک تراکنش اصلاحیه در شبکه تولید می‌شود تا متعاقب آن، مبلغ برداشت شده به دارنده‌ی کارت بازگردد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۴۲۰ است (معادل

دیداری، سپرده‌های قابل چک کشیدن بدون بهره‌ی بخش خصوصی در بانک‌های تجاری است. منظور از شبه پول یا سپرده‌های غیر دیداری، انواع سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز و سپرده‌های مدت‌دار هستند که به نسبت پول سرعت نقدشوندگی کمتری دارند.

سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی

این شاخص، به عنوان یک شاخص هادی، نسبت فیما بین اسکناس و مسکوک و میزان نقدینگی را بررسی می‌کند. با توجه به رقابت ابزارهای پرداخت الکترونیک و اسکناس و مسکوک، بررسی این شاخص می‌تواند به عنوان راهنمایی در جهت شناخت میزان استقبال عمومی از شبکه پرداخت در نظر گرفته شود.

$$100 \times \frac{\text{اسکناس و مسکوک در دست اشخاص}}{\text{نقدینگی}} =$$

تولید ناخالص داخلی

بنا به تعریف بانک مرکزی ج.ا.ا، کل ارزش ریالی محصولات نهایی تولیدشده توسط واحدهای اقتصادی مقیم کشور در دوره زمانی معین (سالانه یا فصلی) را تولید ناخالص داخلی یا GDP می‌نامند شایان توجه است که صرفاً مبادلات کالاهای نهایی در محاسبات GDP لحاظ می‌شوند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری

اگر در دوره ای تولید ناخالص داخلی با قیمت‌های همان سال مورد نظر بررسی و اندازه‌گیری شود به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری گویند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت

عدد حاصل میزان اثربخشی کارت‌خوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیکی را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌های کارت‌خوان‌های فروشگاه‌های شبکه شاپرک است. مثلاً اگر این شاخص برای شرکتی یک باشد، یعنی سهم آن شرکت از کل تراکنش‌های کارت‌خوان‌های شبکه شاپرک به اندازه سهم تعداد کارت‌خوان‌های آن شرکت از کل کارت‌خوان‌های کشور است. چنانچه این شاخص برای شرکتی بالاتر از یک باشد یعنی جذب تراکنش‌های آن بانک روی کارت‌خوان‌هایش بیش از سهم تعداد کارت‌خوان‌های آن شرکت از کل کارت‌خوان‌های کشور است. بالاتر بودن این شاخص، به معنی کم بازده‌تر بودن ابزارهای شرکت و طبیعتاً کاهش درآمد متصور از ابزارهای فروش است.

نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

منظور از این شاخص، محاسبه نسبت ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی کشور است و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

$$100 \times \frac{\text{ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی}}{\text{نقدینگی}} =$$

این نسبت، به عنوان شاخصی در جهت نمایش اندازه اقتصادی شبکه پرداخت مورد استفاده قرار می‌گیرد.

نقدینگی و حجم پول

در اقتصاد، نقدینگی به مجموع حجم پول و شبه پول^{۶۲} اطلاق می‌شود. حجم پول، اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به اضافه‌ی مانده سپرده‌های دیداری بخش خصوصی نزد بانک‌ها^{۶۳} تعریف می‌شود. سپرده‌های

^{۶۲} Demand deposits

^{۶۳} Quasi money

شاخص هرفیندال-هیرشمن

شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است. این شاخص از اطلاعات همه بنگاه‌های صنعت برای اندازه‌گیری تمرکز و نیز قدرت رقابتی صنعت استفاده می‌کند. کاربرد اصلی این شاخص در نظارت و مراقبت از بازار انحصارات خصوصی، ادغام‌ها و تبانی بخش‌های خصوصی در بازار و نیز انجام روندهای اصلاحی رفع این مشکلات برای دستیابی به بازار رقابتی است. برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرفیندال - هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می‌شود.

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال-هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار به شرح جدول زیر قضاوت نمود. وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن، از مقیاس کمتر از ۱۰۰۰ آغاز می‌گردد. در صورتیکه عدد به دست آمده کمتر از ۱۰۰۰ باشد نشانه رقابتی بودن محیط و در صورتیکه بالاتر از ۱۰۰۰ باشد یعنی محیط رقابت به سوی تمرکز حرکت کرده است. تمرکز می‌تواند به صورت ملایم یعنی تا اندازه ۱۸۰۰ و حتی به صورت تمرکز شدید و بالا نمود کند که بالاتر از ۱۸۰۰ است.

در بررسی روند تولید ناخالص ملی، یکی از سال‌هایی که کشور در آن از لحاظ بیکاری، تورم و تولید در وضعیت خوبی قرار دارد، را به عنوان سال پایه انتخاب می‌کنند. اگر تولید ناخالص داخلی بر حسب قیمت‌ها در سال پایه اندازه‌گیری شود، به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت (حقیقی) گویند.

ارزش اسمی تراکنش‌ها^{۶۴}

منظور از ارزش اسمی تراکنش‌ها، همان مبالغ معمول گزارش شده تراکنش‌هاست که هیچ عملیات خاصی بر روی آن صورت نگرفته است.

ارزش حقیقی تراکنش‌ها

اگر در دوره‌ای، ارزش تراکنش‌ها بر حسب قیمت‌های سال پایه اندازه‌گیری شود و اثرات تورم از آن حذف شود، به آن ارزش حقیقی تراکنش‌ها گویند. نحوه محاسبه ارزش حقیقی تراکنش به این صورت است:

$$= \frac{\text{مبلغ اسمی تراکنش‌ها در ماه } t}{\text{شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه } t}$$

شاخص دهکی توزیع مبالغ تراکنش‌ها

برای تعیین دهک‌ها، تراکنش‌ها را به ترتیب ارزش مبالغ دسته‌بندی کرده و به ۱۰ قسمت برابر به لحاظ تعدادی، تقسیم می‌نماییم که یک‌دهم از تراکنش‌های با پایین‌ترین مبالغ، دهک اول و یک‌دهم تراکنش‌های با بالاترین مبالغ دهک دهم نامیده می‌شود.

$$= \frac{\text{متوسط ارزش دهک دهم تراکنش‌ها}}{\text{متوسط ارزش دهک اول تراکنش‌ها}} = \text{شاخص توزیع مبلغی دهکی}$$

3

The quality of card e-payment services

Quality of services		
The ratio of successful transactions to total	% 92/73	▼
The ratio of successful transactions to total shaparak switch's transactions	% 99/99	▲
The share of each types of errors in transactions		
Acquirer error	% 0/76	▼
Shaparak network error	% 0/17	▲
Issuer error	% 11/51	▲
Cardholder Error	% 87/26	▼
Business error	% 0/3	▼
Services sensed availability		
Network sensed availability	% 99/07	▼
Shaparak sensed availability	% 99/99	▲
Reconciliation account (RA) transactions		
Ratio of reconciliation account transactions to total transactions	% 0/021	▲
percent change of reconciliation account transactions	% 94/82	▲

4

Electronic card payment network market indices in Jun 2023

Active EFTPOS Value effectiveness			
The highest effectiveness	Beh Pardakht Mellat	1/716	▲
The lowest effectiveness	farapardazan Arvand amid	0/312	▲
The ratio of number of acquiring errors to total number of transactions			
The highest ratio	pardakht Electronic saman	% 0/08	▼
The lowest ratio	Pardakht Electronic sepehr	% 0/008	▼
The ratio of Low Transaction to active EFTPOS			
The Highest ratio	farapardazan Arvand amid	% 48/56	▼
The Lowest ratio	Pardakht Electronic Saman	% 8/04	▼

(The first column is for PSP's data and the second one is for acquiring banks)

The highest market share				
The highest value share of transactions	% 20/45 Beh Pardakht Mellat		% 16/38 Bank Mellat	
The highest numerical share of transactions	-		% 17/37 Bank Sepah	
The highest value share of transactions in each terminal				
Internet Payment Gateway	% 29/90 Beh Pardakht Mellat		% 12/22 Mellat Bank	
Mobile Payment Gateway	% 46/07 Beh Pardakht Mellat		% 59/79 Bank Mellat	
EFTPOS	% 18/54 Behpardakht Mellat		% 17/11 Bank Mellat	
The highest numerical share of transactions in each of terminals				
Internet Payment Gateway	-		% 23/75 Bank Melli Iran	
Mobile Payment Gateway	-		% 59/27 Bank Mellat	
EFTPOS	-		% 18/61 Bank Sepah	
Herfindahl-Hirschman Index				
Internet Payment Gateway	2,670		1,282	
Mobile Payment Gateway	3,012		3,936	
EFTPOS	1,276		973	
The highest share of issuing banks in number of active cards				
Prepaid card	Bank Melli Iran	% 15/74		
Credit card	Bank Melli Iran	% 91/35		
Debit card	Bank Melli Iran	% 20/9		

Summary of key payment statistics

1

The importance of card payment network in national economy

Respect to the last published statistics

the share of liquidity

The ratio of total value of transactions to liquidity	% 15/12	▲
The ratio of coins and paper currency in the hands of the public to liquidity	% 1/76	▲

2

Shaparak performance indices

Number & value of transactions

Number of transactions	4,268,633,859	▲
Value of transactions	9,787,662,815 mill IRR	▲

Nominal and real growth rate of value of transactions

Monthly nominal growth of value of transactions (Jun compared to May)	% 1/19	▼
Monthly real growth of value of transactions (Jun compared to May)	% -0/84	▼
Point-to-point nominal growth of the value of transactions	% 34/98	▼
Point-to-point real growth of the value of transactions	% -5/37	▼

Numerical share of transactions for each of terminals

Internet Payment Gateway	% 5/28	▲
Mobile Payment Gateway	% 2/46	▶
EFTPOS	% 92/26	▼

The value share of transactions for each types of payment services

Purchasing Goods & Services	% 98/76	▲
Bill payment & purchase mobile charge	% 1/24	▼

Numerical share of transactions for each types of payment services

The purchase of goods and services	% 90/27	▲
Bill payment & purchase mobile charge	% 5/68	▼
Balance Inquiry	% 4/05	▼

The regional penetration rate

Number of active acceptance Instruments per 10,000 over 20 years old inhabitants

All of acceptance instruments	1,783/42	▲
EFTPOS	1,628/44	▲
Mobile Payment Gateway	19/76	▶
Internet Payment Gateway	135/22	▼

Number of transactions Per over 20 years old inhabitants for each of terminals

All of acceptance instruments	69/05	▲
EFTPOS	63/70	▲
Mobile Payment Gateway	1/70	▲
Internet Payment Gateway	3/65	▲

Regional penetration rate of active EFTPOS

The most number of active EFTPOS terminals	1,750,569 Tehran	▲
The most change in the number of active EFTPOS terminals	47,094 Tehran	▲
The most number of active EFTPOS terminals per capita	0/206 Mazandaran	▲
The most number of EFTPOS transactions per capita	73/70 Hormozgān	▼

Decile ratio

The ratio of average value of the tenth decile transactions to the first decile	485/99	▼
---	--------	---

آدرس وب گاه شاپراک:

www.shaparak.com

آدرس پست الکترونیک:

Info@shaparak.com

شماره تلفن:

۰۲۱-۲۶۴۰۴۹۰۱-۱۵

شماره دورنگار:

۰۲۱-۲۲۲۲۸۱۲۱

نشانی پستی:

ایران، تهران، بلوار میرداماد،

خیابان شهید شاه نظری،

کوچه دوم، پلاک ۱۴

کلیه حقوق معنوی این اثر، متعلق به شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپراک بوده و هرگونه استفاده، چاپ، پخش و رونوشت، با ذکر منبع بلامانع است.